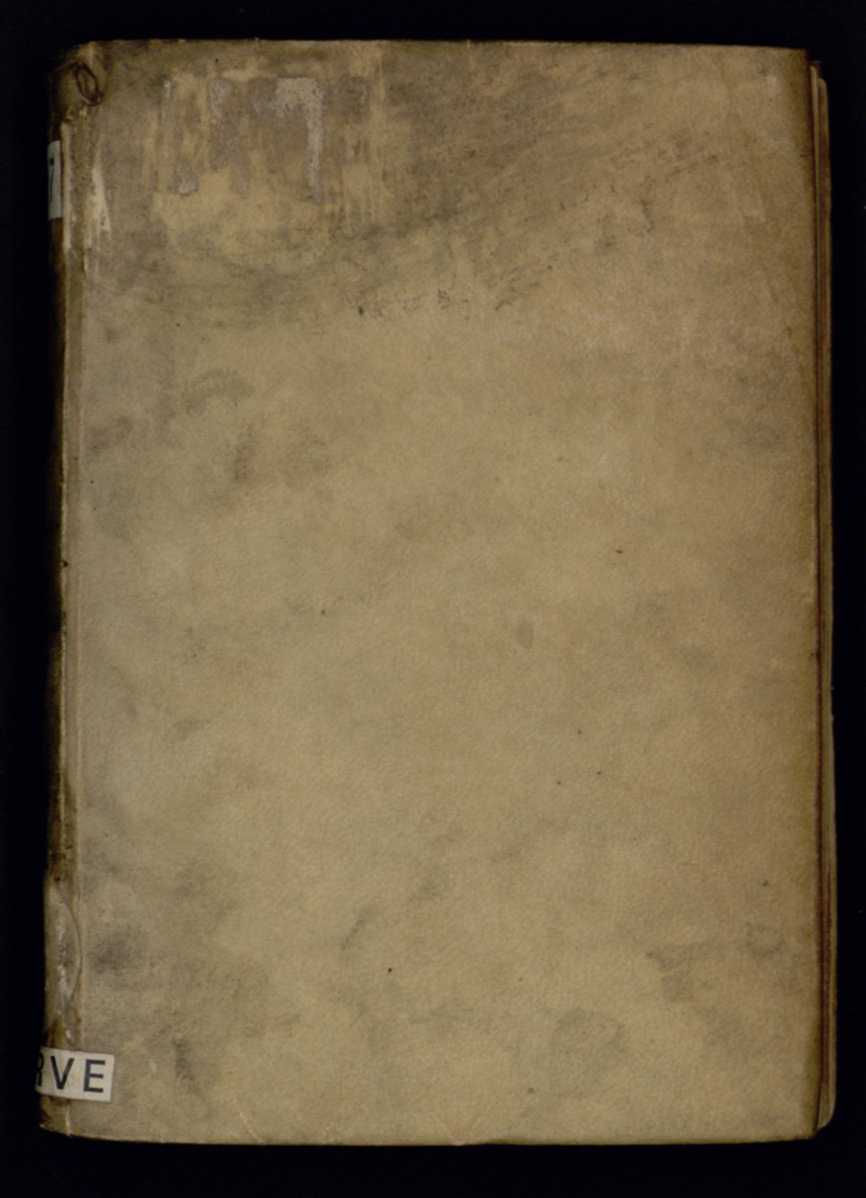
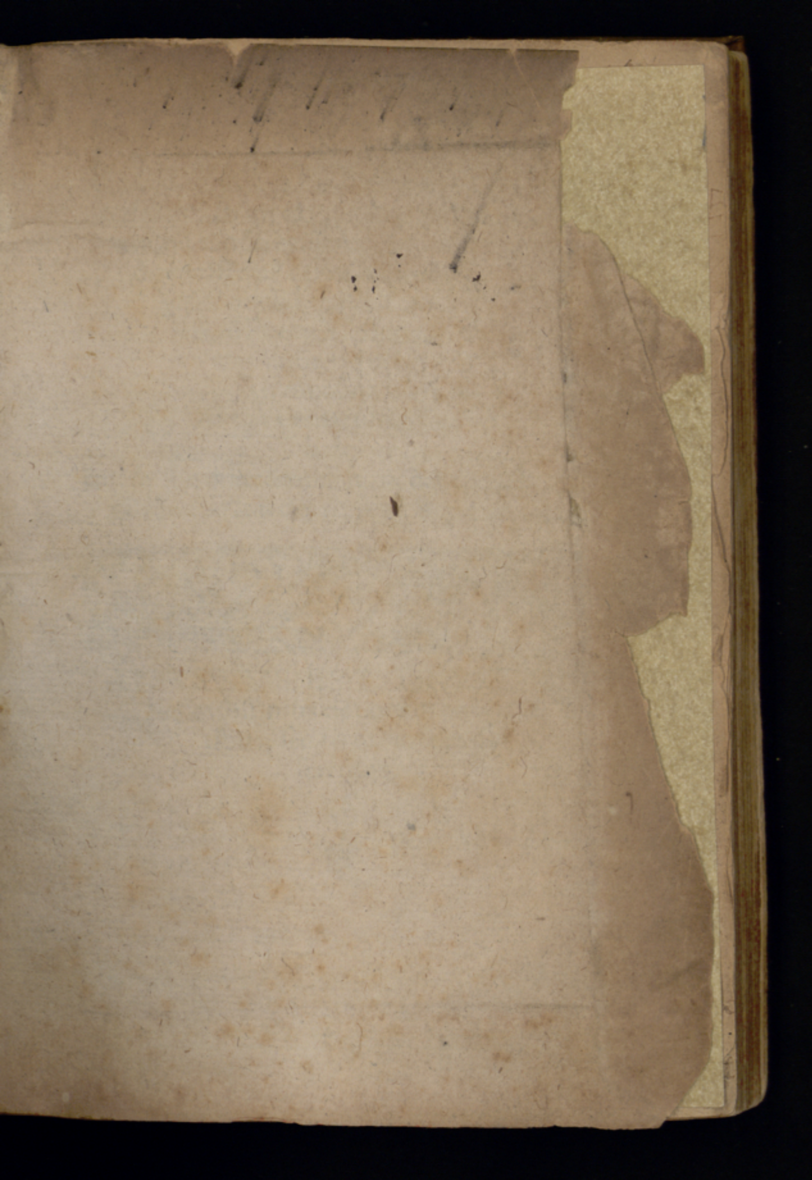
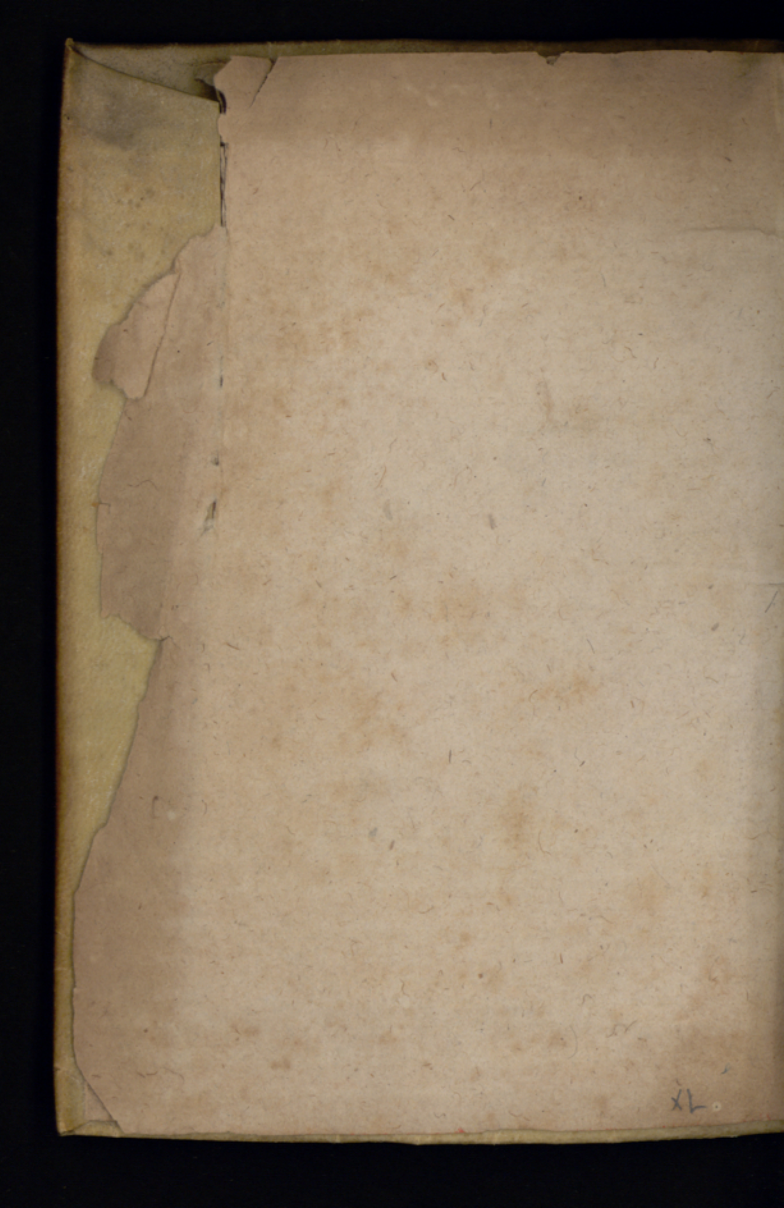

517
X
251
ÉSERV







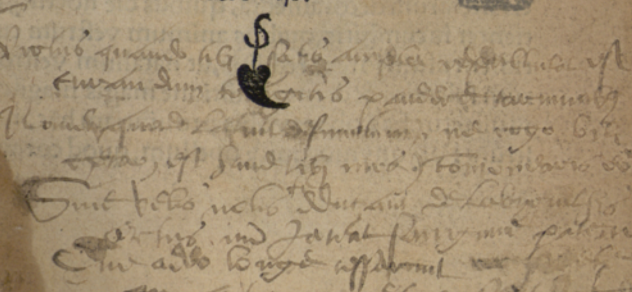


HIERONYMI CINGVLARII AVRIMONTANI

tersissima latini eloquij Synonymorꝝ collectanea, nõ modo epistolas, verũetiã carmina cudere volẽtibꝰ oppido idonea, ex multiiugis & quidẽ luculẽtissimis tũ Oratorũ, tũ Poetarũ scriptis studiosa recognitiõe, ueluti quędã ꝓgymnasmata eruta vernaculoq́ꝫ suo ut inuentu sint faciliora accõmodata, ac denuo secundum alphabeti seriem deprompta atq́ꝫ concinnata.



ANNEXVS EST TRACTATVLus utilissimus de uocum proprietatibus, seu terminorum differentijs.



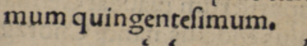
HIERONYMI CINGVLARII Aurimontani ad clarissimos optime indolis adolescentes Christophorũ & Nicolaum Seydelitz germanos.

EPISTOLEVM.



CVM plerique & ingenij cultus capiendi gratia, in hoc nostrum literarium domicilium, tanquã in bonarum artium mercaturã diuertissent, e quibus epistolas a se editas studiosi nostri more castigarem, usque adeo in Synonymorum frequentia a me in publico auditorio depromptum gratulari mihi uisi sunt, ut q̃ sæpissime de tãta rerum auiditate demirarer, quos inter cupidissimos duos uos germanos, mihi profecto clarissimos, te Christophorum & Nicolaum Seydelitz offendi, quiquanq̃ ex nobili orti prosapia indulgenterque enutriti, omnium tamẽ primi studiosissimi inuẽti estis, & quidem tales, quod perpaucis atque rarenter id genus hominibus usu uenire solet, q bonarũ artiũ studia in p̃tio habetis, amatis literarum decoramenta, quibus die noctuque sitienter incumbitis, quibus animum vestrum cultiorem illustrioremque redditis, ut natalium vestrorum splendor & decus eruditione magis magisque illustretur. Eas ob res vobis prouintiam hãc, nostrum Polyonymorumque opellum, quod coram

cernitis, nuncupatim veſtro permotus ſtudio, dedico & inſcribo, quo nomen veſtrum apud futuram poſteritatem, & prædicetur & circumferatur latius, ut ſitis cum pręſentibus tũ futuris noſtri gymnaſij ſcolaſticis ſtudendi trutina, incitabulũ & unicum firmamentum, qui veſtra præſentia, qua honeſtiſſime hic una cum Sebaldo ex patre nepote veſtro adoleſcente haud ignobili, neq; cõtemnendo, agitis totum hunc ſcholaſticorum ordinẽ, ornaſtis, decoraſtis, illuſtraſtis, pergite itaq; ut cepiſtis generoſi adoleſcentes, & literas & præceptorem amare nõ ceſſetis diuinum prope animum atq; nomen immortale apud mortales cõſequimini, quo nihil melius, nihil iucundius, nihilq; ſplendidius in hac miſeria, caducaq; vita, vel eſſe vel exiſtimari poſſit. Valete, & hoc operis futuri deguſtamentum æqui boniq; conſulite. Ex literaria Aurimontanorũ officina Nono kalendas Decẽbres. Anno dñici Natalis. Duodecimo ſupra Milleſimum quingenteſimum.



FRANCISCVS SYLVIVS NOVIMONTANVS. LECTORI FOELICITATEM.

Huc age flecte pedem, celeres huc dirige gressus,
Qui glaucam casto Pallada amore colis.
Hic carpes uarios candenti pollice flores,
Et latium recto tramite, crede, petes.
Hæc te fœcundos ducet Ciceronis in agros
Semita, & ad fruges Quintiliane tuas
Hic tibi fonticulos pellucida flumina pandit.
Pinguia Mantoi ruraq; Vatis amat
Hic fruges dulcesq; fauos herbosaq; mella
Mella quibus nectar cedit & Ambrosia

BERNARDVS FAGILVCVS Ad Lectorem.

Plaudite Pierides Heliconiadesq; sorores
Tota in Parnasi colle sacrata cohors
Turba papyriferum plaudat Germana uirorum
Cynthius edoctus nanq; Choragus adest,
Hic ubi semirutis saxoso culmine montis
Nomen ab æstiuo mœnibus axe datur.
Nocte sub hyberna ueterũ monumẽta reuoluens
Maxima somni expers, nox uigilanda uenit.
Huius ab ingenio, gelido ceu flumen ab amne
Effluit, haud aliter scripta diserta fluunt
Posthuma quem miris celebrabit laudibus ætas
Propterea nomen nec tacitura suum.

PRÆFATIO.

ANTEA q̃ Synonymorum naturam eorundẽq́ proprietates auspicemur, cum omnis quæ a ratione suscipitur de aliqua re institutio, a diffinitione proficisci debeat. Marco Tullio Cicerone teste, scire licet, Synonyma seu Polyonyma esse plura idem significantia, ut terra, tellus, humus, ensis, mucro, gladius, quorum rationem si rite pernoscere uolueris, atq́ in cõficiundis epistolis fieri copiosior, promptiorq́, diligenti cura huic operi incũbendum erit, & cũ rem aggredi cõcertaueris, scias nõ ad unũ tantũ uernaculũ diuerti oportere, neq́ in uno eodẽq́ loco perquirenda esse Synonymorũ initia. Habet enim lingua Teuthonica uenusta pleraq́ Polyonyma, ad quæ animum tuũ quærẽdo deflectere curabis, quæ si latino undecũq́ & ad amussim nõ quadrare perspexeris, id factũ existimabis quo uoces in uẽtu reddãtur faciliores. Vnũ enim persæpe, uel pro reliquo collocatur, vel per trãslationẽ desumitur. Ideoq́ nõ nunq̃ idem resumptũ comperies, aut quia memoria fugerit, aut q̃ pluribus significatiõibus cõueniat. Et si his minus fidem dederis, consule eruditissimos scriptores, offendes ꝑfecto me nihil sine authoritate in hoc opello deprompsisse. Verũ quod cuilibet dictiõi authorẽ minus citauimus, properatio in culpa fuit. Quare cum nobis satis

inuidentiuncula vitiligatorum nostrorum detrectatum fuerit, & mihi per ocyum dabitur, studiosius elimabimus opus hoc, authoresq; singulis dictiunculis nostro marte adijciemus, atq; secundo loco codiculum hunc in mille exemplaria stanneis formulis trāscribere, pro virili nostra portiuncula & quidem diligētissime curabimus. Nunc vero duce Minerua nostrum exequamur institutum, ab A litera sumentes initium hoc pacto.



¶ Ab weichen.

Cedere.
Decedere.
Declinare.
Recedere.
Deflectere. Abire.
Diuertere. Deuiare

¶ Abbrechen.

Decurtare.
Dirimere.
Diminuere.
Decerpere.
Decedere.
Demere. Secare.
Prælibare. Deflorare.

¶ Absein.

Abesse. Distare.
Remotum esse.
Alienatum esse.

¶ Ablassen.

Dimitteee.
Deijcere.
Pręcipitare.
Deturbare. Desinere.
Desistere. Cessare.
Parcere. Deferre.
Posthabere.
Missumfacere.

¶ Abfallen.

Rebellare.
Deficere. Descire.
Sūere arma cōtra aliquē

¶ Abziehen.

Retrahere.
Auertere. Auocare.
Dehortari.
Deterrere.
Remouere a sententia.
Labefactari a proposito.

¶ Abziehen die ere.

Detrahere honori.
Diminuere. Auferre.
Derogare.
Abrogare.
Carpere. Obloqui.
Lacerare famam.
Priuare famam.
Rodere canino dente.
Rodere theonino dente.

¶ Ablegen.

Abiicere
Proijcere.
Alienare.
Deponere.

¶ Abschiessen.

Emittere telum.

Eijcere Conijcere.
Vibrare. Iaculari.
Depromere.

¶ Abzieher oder neyder.

Criminator.
Inuidus. Obtrectator.
Reprehensor.
Nasutus. Nasutulus.
Sibilator. Calumniator.
Sugillator. Vitupator
Obstrigilator.
Zoilus. Aemulus
Derisor. Culpator
Vitiligator. Osor.
Derogator. Cōficiator.
Insectator. Cauillator
Detractor. Detractator.
Liuidus. Criticus.

¶ Achtunge.

Existimatio. Reputatio.
Auctoritas. Opinio.

¶ Acker.

Ager. Agellus.
Campus. Rus.
Aruum.

¶ Achten.

Penso. Pensito.
Pensiculo. Pondero.
Trutino.
Examino. Perpendo.

¶ Ackern.

Arare terram.
Vertere. Sulcare.
Proscindere.
Scindere ferro.
Inuertere.
Mouere. Colere.
Exercere terram.

¶ Adeler.

Aquila. Iouis ales.
Iouis armiger.

¶ Adel.

Nobilitas. Stemma.
Claritas. Claritudo.

¶ Aluætter.

Antiqui. Veteres.
Maiores.
Senes. Prisci.
Priores. Grandeui.
Decrepiti. Vetuli.
Annosi. Seniles.
Superiores ætate.
Maiores natu.
Grandiores natu.
Grauioribus annis.

Confecti ætate.

¶ Als.

Quasi.
Acsi. Veluti.
Sicuti. Perinde ac.
Ceu. Sicut.
Ita. Velut.
Vt. Vti.

¶ Als sichs fordert.

Vt tulit.
Vt postulauit.
Vt poposcit res.
Vt exegit.
Vt desiderauit.
Vt expediuit.
Vt cõuenit. Vt oportuit
Vt par erat. Vt decuit.
Vt rectum fuit.
Vt æquum fuit.
Vt secundũ officiũ fuit.

¶ Als ich meyne.

Vt mea fert opinio.
Opinione mea.
Sententia mea.
Iuditio meo.
Vt arbitror.
Arbitrio meo.

¶ Also bald.

Statim. Confestim.
Continuo. Euestigio.
Strenue. Raptim.
Perniciter Pernicius
Agiliter. Festinato.
Curriculo. Propediem.
Transeunter. Illico.
Extemplo.
Quamprimum.
Subito. Propere.
Repente. Ocyus.
Ocyter.
Cito. Actutum.
Propere.
Properanter.
Properatim.
Properiter. Illicet
Festinatim.
Festinanter. Mature.
Celeriter. Velociter.
Protinus. Mox.

¶ Als ich mich lasz beduncken.

Quantum mihi videre videor.
Quantum iudicio meo videtur.
Quãtũ existimatiõi mee

Coniecto. Cõiecturo,
Coniecturam facio.
Coniectura capio.
Coniectura consequor.
Coniectura colligo.
Coniectura ducor.
Coniectura assequor.

¶ Aller dinge.

Omnifariam.
Omnimode.
Omniquaqȝ.

¶ Allein.

Tantum.
Tantummodo.
Solum. Solũmodo.
Modo. Dumtaxat

¶ Als sie sagen.

Vt ferunt. Vt fama est
Vt dicunt. Vt fertur.
Vt perhibent.
Vt dicitur. Vt aiunt.
Vt rumor est.

¶ Alt werden.

Ingrauescere.
Senescere.
Euanescere.
Viribus destitui.
Senio confici.

¶ Aller hoffnung entsetzt.

Desperare.
Nullam spem habere.
Omni spe priuari.
Omni spe orbari.
Omni spe destitui.
Omni spe frustrari.

¶ Also lang.

Quoad. Tamdiu.
Donec. Tantisper.
Aliquantisper.
Aliquamdiu.
Quoad eius.
Quoadusqȝ.

¶ Ampt.

Officium.
Beneficium.
Munus.
Vices. Pars.
Prefectura. Munia.

¶ Am andern tage.

Postridie.
Postero die.
Post eum diem.
Subsequenti die.

¶ Amechtigkeit.

Defectio animi.

Synctexis.
Lipothomia.
Lipopsithia.
¶ Anheben.
Incipere.
Inceptare. Ordiri.
Addordiri. Aggredi.
Auspicari. Principiari.
Inchoare. Instituere.
¶ Auffmercken.
Animaduertere.
Attendere. Notare.
Annotare Obseruare
Adhibere animum.
Considerare.
Intueri. Cogitare
Auscultare. Audire.
Attente audire.
Aduertere.
Auriū opā accōmodare.
¶ Angeboren.
Innatum. Ingenitum.
Natiuum. Inditum.
Insitum. Naturale.
Ingeneratum.
Genuinum. Infixum.
¶ Anfanck.
Prima iītia. Primi motꝰ
Principia. Primordia.
Ingressiones.
Auspitia. Exordia.
Fundamenta.
Prima fronte.
Primo aspectu.
Caput. Frons.
Apex. Vertex.
¶ Angeboren frūnt.
Propinquus. Necessariꝰ
Cognatus. Agnatus.
Gentilis.
Sanguine iunctus.
Genere iunctus.
Ascitus in familiam.
Ascriptus in familiam.
¶ Ander.
Reliqua. Cętera
Alia.
¶ Anderswo.
Istinc. Illinc.
Alias. Alibi.
Alio. Aliubi.
Aliunde.
¶ Anruffen:
Inuocare. Aduocare.
In auxilium vocare.
Implorare.

¶ On radt.
Nullo consilio.
Nulla arte. Nulla uia.
Nulla ratione.
Nullo pacto.
Nullo modo.
Nulla consultatione.
Nulla præmeditatione

¶ Angeneme.
Placidus. Acceptus.
Gratus populo.
Fauorabilis.
Graciosus.
Popularis homo.

¶ Anders dann ich hoffte.
Secus accidit q̃ putabam
Aliter euenit q̃ rebar.
Aliter cecidit q̃ opīabar.
Aliter cōtigit q̃ sperabā.
Præter spem accidit.
Præter opinionem.
Præter existimationem.

¶ On arbeit.
Sine opera.
Sine diligentia
Sine cura.
Nullo negocio
Sine labore.
Absq; difficultate.

¶ Angeen sein feind.
Incurrere in hostem.
Inuolare in hostem.
Irruere in hostem.
Inuadere hostem.

¶ On zweifel.
Haud dubio.
Proculdubio.
Sine dubio.
Absq; dubio.
Indubitato. Indubie.
Profecto. Vere.

¶ Anstreyten.
Oppugnare.
Impugnare.
Aggredi. Adoriri.

¶ On vrsach.
Ab re. Frustra.
Gratis.
Haud ab re.
Sine causa.
Sine utilitate.
Absq; occasione.

¶ Anlauffen.
Incurrere. Inuehi.
Impetum facere.

¶ Anreden.
Alloquor. Conuenio.
Compello. Affor.

¶ Angeber.
Artifex. Opifex
Auctor. Actor.
Architectus.

¶ Apotecker.
Aromatarius.
Vnguentarius.
Herbarius.
Aromatopola.
Odorarius.
Pharmacopola.
Venditor aromatum.
Myropola.

¶ Apoteck.
Pharmacotheca.
Myropolium.
Aromataria.
Vnguentaria.
Taberna. Spectaria.

¶ Arm.
Pauper. Inops.
Egens. Mendicus.
Pannosus.
Egestuosus. Laciniosus.
Calamitosus. Aerūnos9

¶ Armut.
Inopia.
Paupertas. Miseria.
Inedia. Penuria.
Defectus. Egestas.
Pauperies.
Calamitas. Aerumna.
Indigentia. Infœlicitas.

¶ Arbeit.
Labor. Conatus.
Nisus. Mars.
Prouintia.

¶ Artzet.
Medicus. Vnctor.
Aliptes.
Veterinarius. (rator.
Humane salutis mode-
Medicæ artis professor.
Morborū propulsator.
Herbarum peritus.

¶ Auſzbewegung.
Ductu. Motu.
Consilio. Ratione.
Persuasione. Auspitio.

¶ Auſziagen.
Depellere. Expellere.
Propellere. Ejcere.
Explodere. Abigere.

Eliminare. Extrudere.
Excutere. Exterminare.
Amouere. Excludere.
Abdicare.

¶ Außlassen.

Omitto. Absoluo
Prætermitto.
Missumfacio.
Posthabeo. Taceo.
Supersedeo. Reticeo,
Conticesco.
Prætereo silentio.
Libero. Relinquo.

¶ Außleuffig

Seditiosus.
Tumultuosus.
Turbulentus.
Inquietus. Factiosus.
Pernitiosus.
Inimicus ocij & pacis.
Hostis bonorum.
Quieti aduersus.

¶ Außstoß.

Rixa. Factio.
Contentio. Dissensio
Disceptatio. Seditio.
Simultas. Turbatio.
Perturbatio. Tumultus
Controuersia.

¶ Aussinnen.

Excogitare.
Altius cogitare.
Rimari. Exquirere.
Effingere. Meditari.
Speculari. Cōtemplari.

¶ Auffrichten.

Eleuare. Erigere.
Attollere Excitare.
Expedire. Explicare.
Extendere. Emergere.
In lucem prodire.
Ex humo se tollere.

¶ Außwerffen.

Fundere.
Effundere. Eijcere.
Emittere. Euomere
Egerere. Expuere.
Eliquare.

¶ Außlegen.

Exponere.
Manifestare.
Declarare. Aperire.
Explicare. Explanare.
Enarrare. Enodare.
Differere. Profiteri.
Edifferere. Extricare.

Diſſertare.
Interp̄tari. Cõuertere
Traducere ĩ aliã linguã.

¶ Auſʒgabe.

Sumptus. Impẽſa.
Expenſa. Erogatio

¶ Auſʒwiſchen.

Delere. Abolere.
Oblitterare. Abradere.
In ſpongiam mittere.
Antiquare. Deponere.
Abijcere. Abiectare.
Cõterere. Cancellare

¶ Auffmerckunge.

Reſpectus. Ratio.
Conſideratio.
Animaduerſio.
Argumentum.
Acumen.

¶ Auſʒ deinem willẽ.

Tua ſponte.
Tua voluntate.
Tuo ingenio.
Tua natura.
Te non inuito.
Tuopte ingenio.

¶ Auſʒwendig halten

Memoria teneo.
Pronuncio memoriter.
Narro memoriter.
Repeto memoriter.
Repeto memoria.
Complector memoria.
Memoriter memini.

¶ Auſʒgeen.

Exire. Egredi.
Decedere. Excedere.

¶ Auſʒbreiten.

Ampliare. Extendere.
Dilatare. Prorogare.
Propagare.

¶ Aufftʒiehen.

Suſpendere.
Differre. Producere.
Diſtrahere. Suſtentare.
Protrahere
Extrahere. Morari.
Protollere.
Protendere. Tardare.
Procraſtinare.
Cunctari.
Protelare.
Morem facere.
Moras nectere.
Morarum nectere molimina.

¶ Außzziehen.
Euaginare gladium.
Educere. Stringere
Distringere.

¶ Außzgeklaubt/ oder corrigiert.
Elaboratum. Enarratū.
Excussum. Collectum.
Selectum. Repositum.
Recognitum. Erutum.
Exaratum. Procussum.
Decerptum. Ereptum
Conflatum. Congestū.

¶ Außzleger.
Expositor. Interpres.
Enarrator. Explanator
Interpretator. Professor

¶ Außzweisen.
Relegare. Proscribere.
In exilium agere.
In exilium mittere.
Exilio damnare.
Ex patria eijcere.
Extermiare. Exulē agere.
Extorrem agere.
Mulctare exilio.

¶ Auff nemen.
Suscipere.
Admittere.
Obire. Subire.
Aggredi. Capessere.

¶ Auffgenomē fr de.
Induciæ.
Belli feriæ.
Pax castrensis.

¶ Außzreiten.
Eradicare.
Extirpare. Euellere.
Exherbare. Deplodere.
Execare. Exerere.
Exenterare.
Diripere. Depilare.

¶ Auff das.
Vt. Quo.
Quatenus.

¶ Auffthun
Aperire. Adaperire.
Recludere.
Pandere. Reserare.
Hiscere. Dehiscere.

¶ Auffetzig.
Leprosus.
Vitiliginosus.
Gonoricos.
Elephantiacus.
Elephantiosus.

DE LITERA B,

¶ Bader.

BAlneator.
Mediastinus.
Magister balneorum.
Balneatrix, mulier.

¶ Badstuben

Balnearia.
Sudatoria. Thermæ.
Hypocausta.
Vaporaria balneæ
Lautulæ.

¶ Banck.

Scamnum. Scabellum.
Sedes. Sedicula
Sella.

¶ Balcken oder dach.

Trabs.
Lacunar. Lacus.
Tabulatum.
Laquearium
Laquear. Solarium.

¶ Baum behawer.

Frondítor. Putator.
Plantator

¶ Bauwen.

Edificare. Construere.
Struere. Moliri.
Extruere. Condere.

¶ Barthesan.

Dolobra Dolitorium.
Dolobella.
Ascia. Asciola.
Securis. Bipennis

¶ Bezalen.

Soluere.
Dissoluere æs, persoluere.
Debitum reddere.
Satisfacere & facere satis
Rependere. Reponere.

¶ Bybet, wirt bewegt.

Mouetur. Tremit.
Concutitur. Quatitur.
Nutat. Vacillat.

¶ Becher.

Crater & Cratera.
Calix. Cupellum.
Poculum. Carchesium.
Patera. Cadus.
Phiala

¶ Becker.

Pistor. Pinsor.
Panifex. Panarius
Artocupus.

¶ Bezeugen.

Testificari.

Testari. Adtestari
Testimonium dare.
Testimonium reddere.

¶ Beclager.
Accusator.
Culpator. Delator.
Criminator.

¶ Bedencken.
Deliberat. Consultat.
Secum cogitat
Consilium querit
Refert ad alium.
Animo volutat.
Voluit animo.

¶ Bedachtsam.
Consideranter.
Caute Consulto.
Premeditato.
Circumspecto.
Hesitanter cunctanter.
Cunctabunde.

¶ Bedarffes
Ego hac re indigeo.
Opus est mihi hac re.
Hæc res mihi necessaria est.
Hæc res mihi deficit.
Hac re opus habeo.

¶ Bedeüth.
Significat. Demonstrat.
Declarat. Indicat.
Ostendit. Ostendat.
Prę se fert.

¶ Befestunge.
Munitiones.
Munimenta. Muri.
Mœnia. Vallum.
Agger. Propugnacula.
Castra. Arces.
Clypei.

¶ Beflecken
Maculare. Viciare.
Violare. Fœdare.
Sordidare.
Commaculare.
Coinqnare. Turpefacere
Dehonestare.
Deformare. Denigrare.
Polluere. Inficere.
Turpare. Deturpare.
Attamininare.
Cōtaminare. Inquinare.
Prophanare.
Contemerare.

¶ Befestigen.
Confirmare.

Affirmare. Munire
Fortificare.
Solidare. Stabilire.
Corroborare.
Asserere. Asseuerare.
Ratum facere.

¶ Befelhen geschefft.
Mandare negocium.
Committere.
Dare. Tradere.
Credere. Iniungere.

¶ Begirlichkeit.
Cupiditas. Cupido.
Auiditas. Ardor.
Concupiscentia
Cura. Flamma
Ignis amoris.

¶ Begeren,
Desiderare. Optare.
Cupere. Discupere.
Petere. Expetere
Expectare. Gestire
Gliscere. Concupiscere.
Captare Affectare
Appetere. Aucupare.

¶ Begegen.
Obuiare. Occurrere.
Obuiam venire.

Presto esse.

¶ Begraben.
Sepultus.
Solo redditus.
Humatus. Conditus.
Crematus. Funeratus.
Tumulatus.
Sepulture datus.
Terræ mandatus
Humi concessus.
Sūpmo honore affectus.

¶ Begaben.
Donare aliquo munere.
Condonare.
Dono dare.
Muneri dare.

¶ Begir.
Passio. Affectus.
Perturbatio. Affectio.
Egritudo animi.
Pathos Græcæ.

¶ Ists gefellig.
Si libet. Si placet.
Si videtur.
Si commodum est.
Non displicet. Gratū est.
Probat̄. Si fert animus.
Si voluntas.

Si animus patitur.
Si charum est.
In optatis est.
Cordi esse.
Placitum esse.
Sedere animo.
Sedere arbitrio.

¶ Bey steen

Adesse Assistere.
Presto esse. Presens esse.
Prestolari.

¶ Bekümert machen.

Sollicitare.
Cruciare. Angere.
Anxium habere.

¶ Bey tage.

De die. Interdiu.
Per diē. Diurno tēpore.

¶ Bey nacht.

Noctu. De nocte
In nocte.
Nocturnis horis.
Per noctem.
Nocturno tempore.

¶ Benameth.

Famigeratum. Celebre
Memorabile.
Peruulgatum.
Promulgatum.
Magnæ famæ.
Magnæ opinionis.
Nominis antiqui.
Late cognitum

¶ Bequeme.

Aptus. Idoneus.
Vtilis. Abilis.
Accomodatus.
Non inconueniens.
Consentaneus.
Congruens. Conueniēs
Oportunus.
Cōsonans. Consonum.
Concordans.
Haud dissonans.
Non alienum.
Non absurdum.
Verisimile.

¶ Beredt.

Disertus. Eloquens.
Facundus.

¶ Berümung.

Iactatio. Ostentatio.
Iactitatio. Arrogātia.

¶ Berauben

Orbare. Priuare.
Spoliare. Predare.

Depopulari. Viduare.
Castrare. Destituere.

¶ Bereidt.
Promptus. Pronus.
Accutus Paratus.
Inclinatus. Propẽsus.
Accinctus.

¶ Bereidt haben.
In promptu habere.
Ex tempore.
In manu habere.
In numerato habere.

¶ Beschirmen ein sach.
Defendere. Defensare
Protegere. Adesse.
Assistere. Tutare.
Patrocinari.
Tueri causam.
Causam dicere.
Causam agere,
Propugnare.
Præsidere.
Propulsare.

¶ Bestendig sein:
Permanere. Durare.
Perdurare. Continuare.
Persistere.
Consistere. Præstare,

Pergere. Perseuerare.
Cõstans esse. Grauis esse

¶ Beschirmer.
Defensor. Vltor.
Defensator.
Propugnator.
Vindex.
Præses. Custos.

¶ Bestellen.
Constituere.
Substituere. Sufficere.
Subrogare.
Subministrare.
Committere.
Subsortiri.

¶ Beschuldigen.
Accusare. Sugillare.
Incusare. Culpare.
Criminari.
Deridere. Detrahere.
Damnare. Carpere.
Seprehendere.
Vellicare. Mordere.
Lacerare. Vitiligare.
Obstrigilare.
Infestare. Lacessere.
Crimen ingerere.

¶ Besuchen

Visitare. Inuisere.
Interuisere.
¶ Beschreyben.
Describere.
Stilo prosequi.
Posteritati committere.
Mandare memoriæ.
Mandare literis.
Celebrare fama.
Monumentis librorum mandare.
Posteritatē scriptis propagare.
Prodere memoria
Mittere in literas.
Ad posteritatem stilo transmittere.
¶ Beschreybunge.
Descriptio. Finitio.
Diffinitio.
¶ Besunder.
Sed. At.
Certum. Atuero.
Sed enim Verum
¶ Betriegen
Fallere. Decipere.
Ludere. Deludere.
Ludificari.
Circumuenire.
Falsum habere
Verba dare.
¶ Betrubnusz.
Tristicia. Mœsticia.
Molestia. Sollicitudo
Auxietates.
Cura. Aduersitas.
Angor. Pœna.
Supplitium.
Scrupulus.
Stimulus Acculeus.
Mœror. Egritudo
Languor. Acerbitas.
Cruciatus. Męstitudo.
Tristitudo.
¶ Bitten.
Rogare. Orare.
Obsecrare.
Obtestari. Rogitare.
Poscere. Queso.
Precari. Deprecari
Sollicitari precibus.
Suppliciter postulare.
Precibus postulare.
Supplicare.
Petere. Flagitare.
Efflagitare. Implorare.

Inuocare. Contendere.
Oratum facere.
Oratum habere.
Rogatum habere.

¶ Betriegung.

Fraus. Aſtus.
Aſtutia. Dolus
Artificium.
Inſidiæ. Fallaciæ.
Deceptio. Technę.
Præſtigiæ. Ars.
Fucus. Officie.
Impoſtura. Illecebræ.

¶ Betrogen bin.

Deceptus ſum.
Me mea fefellit opinio.
Spes me decepit.
Exiſtimatio me fefellit.

¶ Bewerlich.

Probabile. Credibile.
Veriſimile.

¶ Bewegunge.

Motus. Commotio.
Cōcitatio. Perturbatio.
Affectus. Affectiones.

¶ Bewerunge.

Exemplum.
Argumentum.
Experimentum.
Ratio. Probatio
Inditium. Signum
Documentum.

¶ Beutel.

Marſupium.
Loculus. Crumena.
Pera. Theca.

¶ Seckler.

Marſuſupiarius.
Crumentarius.
Locularius.

¶ Bitterheyt.

Amaritudo.
Amaritas.
Amarities. Amaror.
Linguæ accerbitas.
Virus. Venenū. Fel.

¶ Byſʒ in die nacht.

In noctem.
In occaſum ſolis.
In veſperum.
Primis tenębris.
In crepuſculū ueſpertinū

¶ Billich iſt.

Licet. Liberum eſt.
Ius eſt. Decet.
Honeſtum eſt.

Integrum eſt.
Phas eſt. Congruit.
¶ Biſz hie her.
Hactenus. Hucuſq;.
Ad hocuſq; tempus.
In hunc vſq; diem.
Ad hoc temporis.
In hanc tempeſtatem.
¶ Billich.
Iure. Non temere.
Merito. Non ab re.
Non ſine cauſa.
Haud iniuria.
Haud immerito.
¶ Biſchoff.
Epiſcopus.
Pontifex. Præſul.
Antiſtes.
¶ Binen ſtock.
Apiarium. Aluearium.
Mellarium.
¶ Binden.
Ligare. Laqueare.
Innectere.
Inijcere vincula.
¶ Biſz gegrieſſet.
Salue. Aue.
Sis ſaluus.
Bene tibi ſit.
Saluum te gaudeo.
Bene tibi eſſe volumus.
Optamus ſalutem.
Salus tibi.
Fœlicitatem tibi opto.
Bene valeas.
Adſit tibi Iupiter.
Adſit vobis Mercurius.
¶ Blat.
Folium. Charta.
Pagina. Phylira.
Phylura.
¶ Bleiben.
Manere. Pergere.
Perſeuerare. Continuare
Conliſtere.
Se continere.
Peragere.
¶ Blutſpyen.
Expuere ſanguinem.
Cruorem emittere.
Sanguinem euomere.
Cruorem remittere.
Sanguinem reijcere.
Sanguinem reddere.
Egerere ſanguinem.
¶ Böſzlich.

Male Sulte. Epistolæ. Notæ.
Praue. Peruerse. Notulæ.
Improbe. Maliciose. Literæ missiuæ.
Perperam. ¶ Braten.
¶ Biegen. Assare. Coquere.
Arcuo. Flecto. Excoquere. Elixare.
Curuo. Obliquo Vrere. Torrere.
¶ Besessen ¶ Brieff senden.
Infatuati. Insani. Mittere literas.
Obsessi. Demoniaci. Dare literas. Destinare.
Laruati. Ceriti. ¶ Brieff zu siglen.
Demoniosi. Spatici. Claudere literas
Ratione carentes. Obsignare.
Expertes rationis. Munire sigillo.
¶ Botschafft auszrichten ¶ Brieff auff brechen.
Curare mandatum. Aperire literas.
Explere mandatum Recludere literas.
Agere mandatum. Resignare literas.
Obeo prouinciam. ¶ Brechen.
Exeq̄r mun⁹ legationis. Frangere. Destruere.
Exequor officium. Diruere Demoliri
Obeo legationem. ¶ Brieff trager.
Exequor nuncium. Nuncius.
¶ Brüder. Tabellarius.
Frater. Fraterculus. Grammatophorus.
Germanus. Internuncius.
¶ Brieff. Baiulus. Legatus.
Literæ. Tabellæ. Portitor literarum.

Gerulus literarum.
Tabellionarius.
¶ Bruoch.
Bracca. Femorale.
Subligaculum.
¶ Buoſʒ nemen.
Puniri. Pœna affici.
Pœna plecti.
Mulctare.
Condemnare.
¶ Buoch binden.
Colligare codicem.
Compingere librum.
Religare volumen.
¶ Burg.
Fideiuſſor. Sponſor.
Satiſdator.
Præs. Vas.
Promiſſor.
Stipulator.
¶ Buob.
Nequam. Improbus.
Malitioſus.
Facineroſus
Malus. Flagitioſus.
Sceleſtus. Sceleratus.
Deprauatus. Perditus.
¶ Buoch.

Liber. Libellus.
Libellulus.
Codex. Codiculus.
Volumen. Opus
Opuſculum. Opellum.
Chartacea ſuppellex.
Catharea ſuppellex.
¶ Buochdrucker.
Impreſſor librorum.
Librarius. Libroſus.
Bibliacus.
Chalcographus.
Bibliographus. (tor.
Bibliopola librorum vēdi
Libraria, locus librorum.
Bibliotheca.
¶ Bürd.
Pondus. Onus.
Sarcina.
Sarcinula. Faſcis.

DE LITERA. C.

¶ Predigſtul.
Cathedra.
Pulpitum.
Contio.
Suggeſtum.
¶ Cʒagel.
Cauda. Verenda.

Pudenda.
Virga virilis.
Membrum virile.
Virga venerea.
Mentula. Menta.
Muto.
Priapus. Verpa.
Hasta Venerea.

¶ Zeyt.

Ætas. Aeuum.
Seculum. Dies
Tempus. Tempestas.
Hora.

¶ Zemen.

Domare.
Frenare. Coercere
Domesticum reddere.
Subigere. Compescere.
Subijcere.
Sub iugum mittere.
Redigere in potestatem.
Redigere in ius
Redigere in ditionem.
Imperium imponere.
Sub legem mittere.

¶ Zeichen.

Signa. Argumenta.
Rationes. Vestigia.
Inditia. Testimonia.
Notæ. Coniecturæ.
Suspitiones.

¶ Zeyt an mercken.

Tpis habere rationem.
Tempori cedere.
Necessitati parere.

¶ Zeyt vnnutzlich volbringen.

Tempus perdere.
Arare littus.
Lauare laterem.
Piscari in aere.
Arenam mensurare.
Fodere isthmum.
Oleum & opam perdere

¶ Zelter.

Equus saltatorius.
Gradarius. Trutarius.
Asturco. Sonipes
Tolutarius.
Bucephalus.
Caballus equus.

¶ Zornig seyn.

Irasci. Succensere.
Indignari.
Iracundia moueri
Ira commoueri.

Inflammari. Accendi.
Excandeſcere.
Stomachari.
Bilem mouere.

¶ Collation.
Conuiualis hilaritas.
Conuiuium ſerotinum.
Serotinum gaudiolum.

¶ Corrgierer
Corrector.
Caſtigator. Elimator.
Emendator. Recognitor

¶ Zauberin
Incantatrix. Strix.
Venefica. Saga.
Magica. Maga.
Præſtigiatrix.

¶ Zornig.
Iracundus.
Furibundus.
Indignabundus.
Bachabundus.

¶ Zubringē oder ꝟthun
Conſumere. Decoquere.
Dilapidare. Perdere.
Dilacerare. Proijcere.
Prodigere. Deuorare.
Profundere.

¶ Zerbrechen.
Deſtruere.
Diruere. Diuellere.
Laniare. Dilaniare
Carpere. Euertere.
Diſtrahere. Labefactare.
Radicitus euertere.
Funditus eruere.
Vaſtare. Deuaſtare.
Complodere.
Collidere. Deſolari.
Solo ęquare.
In planum redigere.
Depopulari.
Demoliri. Dirimere.
Subuertere Frangere.
Perfringere. Effringere.

¶ Zu ʒiehen.
Allicere. Attrahere
Illicere. Pellicere.
Illectare. Allectare.
Ineſcare. Lactare.

¶ Zuʒelen.
Tribuere. Attribuere.
Vendicare, Adiudicare.
Imputare. Aſſcribere.
Aſſignare. Referre.
Vſurpare.

¶ Zweifelhafftig.
Dubium. Incertum.
Ambiguum.
Suſpenſum Anceps
¶ Zweitracht der ſtat
Bellum ciuile.
Domeſticum.
Arma ciuilia.
Furor. Rabies.
Bellum inteſtinum.
Factio.
Motus ciuilis.
¶ Zwytracht.
Diſcordiæ.
Concertationes.
Iurgia. Lites.
Diſcrepationes
Probra. Conuicia.
Altercationes.
Contentiones.
Diſceptationes.
Diſputationes.
Certamen. Rixa.
Litigium Cõtrouerſia.
Seditio. Procella.
Tempeſtas. Fluctus.
¶ Zwiſchen einander.
Inuicem. Viciſſim,
Alternatim: Ediuerſo.
Mutuo. Mutuiter.
¶ Zu erkennen gebẽ
Certiorem facere.
Certiorem reddere.
Præſcribere.
Significare literis.
¶ Zufellig.
Forte, Sorte.
Fortuitu. Caſu.
¶ Einhellig ſein
Concordare inter ſe.
Conſentire.
Vnanimes eſſe.
Eiuſdem ſententiæ eſſe.
Non diſſentire.
Nullã cõtrouerſiã eſſe.
¶ Zugeſprochen ſachen.
Adiudicare. Iudicare.
Terminare.
Definire. Diſcutere.
Diſcindere.
Sententiam dicere.
¶ Zu laſſen.
Admittere. Permittere.
Aſſentire.
Fidem adhibere.

¶ Zu gehoren.

Pertinere.
Attinere. Spectare.
Tuum eſſe.

¶ Zu hilff kommen.

Adiuuare. Auxiliari.
Auxilio eſſe.
Patrocinari.
Adminiculari.
Suffragari. Suſtentare.
Subuenire. Suſtinere.
Succurrere. Opem ferre.
Suppetias ferre
Præſidio eſſe.

¶ Zu hauffſetzē kunſt.

Componere.
Cudere. Procudere.
Excudere. Fingere
Effingere. Pangere
Conflare. Concinnare.
Elimare. Edere.
Elucubrare.
Excutere. Colligere.
Cogere in vnum.

¶ Zu hilff kommen

Auxiliare.
Annue· Faue.
Aſpira.

¶ Zukunfftige ding ſagen

Futura prędicere.
Augurari. Diuinari.
Prædicere. Pręſagire.

¶ Zu kunfft.

Aduentus. Aditus
Reditus. Regreſſus.
Reuerſio.

¶ Zu legen.

Addere. Adijcere.
Annectere.
Attrahere. Aſtruere.
Adiungere.
Aſſociare. Vnire.

¶ Zum letzſten

Ad vltimum.
Ad nouiſſimum.
Ad poſtremum.
Tandem. Demum.
Ad ſummum.

¶ Zum beſten.

Dij bene vortant.
Dij fortunent.
Dij ſecundent.
Dij approbent.
Dij proſperent.
Bene eueniat.

Appropinquare,

¶ Zu neygē.

Instare. Accelerare.
Approperare.
Maturare
Impendere. Imminere.
In foribus esse.
In limine esse.
Pulsare fores.

¶ Zu ruffen.

Inuitare. Vocare.
Aduocare. Accire.
Accersere. Arcessere.

¶ Zu rechter zeyt.

Tempestiue.
In tempore.
Primo tempore.
Tempore oportuno.
Tempore conuenienti
Tempore idoneo.

¶ Zerstossen.

Terere. Atterere,
Concutere. Conuellere.
Diminuere. Quassare.
Labefactare.

¶ Zu samen packen.

Indurare. Congelare.
Conglutinare.
Consolidare.
Coalescere. Colligari.
Ferruminare

¶ Zu samen kummen.

Conuenire.
Coire. Vnire.
Congregare.
Conglobare.
Colligere.
Conglomerare
In vnum cogere.

¶ Zu schriben.

Inscribere.
Dicare. Asscribere.
Dedicare. Nuncupare.
Consecrare.
Nuncupatim dedicare.
Nominatim dedicare.

¶ Zu setzen.

Addere. Adijcere.
Adiungere.
Adhibere. Applicare.
Annectere.

¶ Zu tragē.

Apportare. Adijcere.
Aduehere. Afferre.

¶ Zu stopffen.

Obstruere.

Occludere. Opilare.
Obſtipare. Obtundere.
Obturare

¶ Zerſtreuwen.
Diſpergere.
Deijcere, Diſſipare.

¶ Zwingen.
Conſtringere.
Cogere. Cohibere.
Continere. Arcere
Compellere.
Arctare. Frenare.
Inhibere. Vrgere.
Supprimere.
Reprimere. Refrenare.
Anguſtiare.

¶ Zu vorkommen.
Præuenire. Anticipare.
Præcedere.
Anteuertere.
Anteuenire.
Præuertere. Præincidere

¶ Zu voran.
Inprimis. Pręcipue.
Preſertim. Potiſſime.
Maxime.

¶ Zu willen ſein.
Morem gerere.
Condeſcendere.
Obtemperare.
Acquieſcere. Aſtipulari.
Inſeruire Obſequi

¶ Zu enthalten.
Obſeruandus.
Fouendus. Amandus.
Complectendus.
Colendus.

¶ Clerlicher.
Clarius
Manifeſtius.
Latius Profuſius.
Plenius. Vberius.
Cumulatius
Auctius. Amplius.

Magis: Plane. Aperte. Diſſerte. Dilucide. Diſtincte. Lucide. Subtiliter. Eleganter. Luculenter.

¶ Cleffer oder ſchwetzer.
Loquentes.

Loquaces.
Verbosi. Garruli.
Linguaces. Multiloqui.
Dicax. Diaculus.
Dicaculus. Nugigerulus
Linguosi. Lingulaces.
Largiloquaces.
Immodice loquentes.
Locutulei. Blaterones.
Ore temerarij.
Futiles. Fusi.
Profecti in verba.

¶ Cleydt.

Vestis.
Vestimentum.
Indumentum.
Operimentum.

¶ Zierheit.

Laus. Gloria.
Decus. Lumē.
Ornamentum.
Insigne. Claritas.
Lepos. Claritudo
Vrbanitas.
Iocus. Venustas.
Festiuitas. Cultus.
Honestamentum.
Sales. Faceciæ.

¶ Zieren.

Ornare. Honestare.
Adornare. Exornare.
Comere. Decorare
Limare. Vestire.
Redimere.
Pingere. Insignire
Polire. Coronare.
Illustrare. Nobilitare.

¶ Zusamen setzen.

Cōponere. Copulare.
Cōnectere. Coniungere.
Colligare Contexere.
Construere. Cōstringere
Constipare. Collocare.
Conserere. Comparare.
Conglobare.
Compaginare.
Colligere. Cōportare.
Seligere. Coartare.
Cumulare. Congerere.

DE LITERA D

¶ Darnach.

Post. Exin.
Exinde.
Post id.
Proin. Proinde.
Denuo. Posterius.

Deinceps.
Dein. Deinde.
Poſthac. Dehinc.
Poſtqꝫ, Poſteaqꝫ.
At. Vbi.
Simul ac. Simul atqꝫ.
In poſterum.
Ammodo. Amplius,
Subin. Subinde.
Tum. Dum.

¶ Dancken.

Gratias agere.
Gratias habere.
Referre gratiam.

¶ Manglen.

Carere. Vacare.
Vacuũ eſſe. Expertẽ eſſe.
Immunem eſſe. Egere.

¶ Darumb.

Ergo. Ideo.
Igitur. Itaqꝫ.
Quapropter.
Eam ob rem.
Eas ob res.
Quamobrem.
Quas ob res.
Quare. Eapropter
Idcirco, Ea ex re.
Ea de re. Qua de re.

¶ Das iſt die vrſach.

Hæc eſt cauſa.
Hoc preſtitit cauſam.
Hoc prebuit occaſionẽ.
Illud effecit.
Hoc impediuit.
Hoc intercepit.

¶ Darauſʒ kõmet/oder entſpringet.

Prouenit. Naſcitur.
Oritur. Subſequitur.
Hinc eſt,
Inde fit. Quo fit.
Vnde fit. Inde fit.
Hinc manat.

¶ Den vorſatʒ entwẽdẽ.

Auertere aliquem ab animi conſilio.
Cõmouere aliquẽ a ſnĩa
Labefacere propoſitũ.

¶ Der menſch iſt vergencklich.

Homo bulla eſt.
Hõ vitã exercet caducã.
Hõ vitã habet trãſitoriã
Homo flori aſſimilatur.

¶ Dieberey.

Furtum.
Sacrilegium.
Peculatus.

¶ Dienerin.

Ancilla. Puella.
Famula. Abra.
Verna.
Pedissequa.
Mercenaria famula.

¶ Dick.

Spissus. Densus.
Opacus. Frequens.

¶ Demutigklich.

Humiliter.
Deuote. Obnixe.
Suppliciter.

¶ Die zeyt volbringen.

Terere tempus.
Tempus consumere.
Diem consumere.
Aetatem consumere.
Ocyum terere
Diem deducere
Diem transire.

¶ Die nasen schneutzen.

Nasum emungere.
Mucos eijcere.
Nariũ excremẽta educere
Feces narium extergere.

¶ Die vorigen.

Priora. Consueta.

¶ Diener.

Famulus.
Cliens. Minister.
Ministrator.
Seruus.
Puer.
Pedissequus.
Mancipium.
Verna. Vernula.

¶ Dorflich.

Rusticanus.
Villanus. Villicus.
Paganus. Inurbanus.

¶ Dürre.

Macer.
Maceratus. Gracilis.
Macilentus.
Strigosus.
Emacratus.

¶ Dürfftig.

Miser. Misellus.
Calamitosus. Flebilis.

¶ Geidig.

Prodigus.
Sumptuosus.

Luxuriosus.
Profugus. Decoctor.
Deuorator. Vorax.
Nepos
Heluo. Ganeo.

¶ Duncket.

Videtur.
Apparet. Elucet.
Extat.

¶ Du weist wol.

Non es nescius.
Non es ignarus.
Haud te latet.
Non te fugit.
Non te preterit.
Non ignoras.
Non tibi obscurum est.
Habes exploratum.
Compertum tibi est.
Probe nosti.

¶ Durchsichtig.

Perspicuum.
Transparens.
Peruium.
Pellucidum.

¶ Drawunge.

Minis.
Terrore.
Conuitio Clamore.
Impetu.
Concitatione.

DE LITERA.E.

¶ Edel.

Nobilis.
Generosus.
Clarus.
Insignis. Celebris
Ingenuus.
Inclytus. Præclarus.
Gloriosus. Illustris.
Egregius.
Famatus. Prestans.
Famigeratus.
Summo loco natus.
Præclara familia editus.

¶ Lutprecht.

Magna fama.
Nobilis opinione.
Magne auctoritatis.
Magni ponderis.
Magnæ existimationis.
Optime opinionis
Antiqui nominis.

¶ Edel leuth.

Nobiles. Proceres
Patricij. Curiales.

¶ Eygen gut.
Res propria. Res priuata
Res domestica.
Res peculiaris.
Res familiaris.

¶ Egel.
Sanguisuga.
Sanguisugia. Irudo.
Lumbricus.

¶ Einganck.
Introitus. Ingressus.
Accessus. Aditus.

¶ Einmengen.
Immiscere.
Inserere. Ingerere.
Interponere. Insinuare.
Inijcere. Immittere.
Interpolare.

¶ Eins alters.
Eiusdem ætatis.
Aequæuus. Synchroni9
Aequalis. Coætaneus
Contemporaneus.

¶ Einreden.
Interloqui. Interfari.
Interpellare.
Interrumpere.
Loquentem impedire
Impedire verbis.

¶ Eingefallē ist.
Occurrit. Succurrit.
In mentem venit.
Subijt in mentem
Incidit menti.
Illabitur animo.

¶ Einkommē, oder renthe.
Patrimonium.
Bona fortunæ
Pecunia Census.
Facultas. Copiæ.
Diuitiæ. Fortunæ

¶ Ein vnnütz mensch
Homo { Nihili / Nauci / Vilis. / Nulli9 frugi. / Leuis. / Futilis. / Nullius pēsi }

¶ Einheimische götte.
Dij domestici.
Dij tutelares. Dij patrij.
Lares. Penates.

¶ Ein bestympter tag
Destinatus dies.

Dies dicta vel dictus. Statuta dies.

¶ Ein vngeheim/ lich hausz.

Dom⁹ inqetatꝰ vmbris. Dom⁹ agitatur nocturnis phantasmatibus. Dom⁹ inqetatur laruis.

¶ Eingetruckt.

Impressum. Sculptũ. Inscriptum. Infixum. Incusum.

¶ Eingeen.

Intrare. Inire. Subintrare. Subire. Ingredi.

¶ Emendierẽ brief.

Emendare epistolam. Castigare literas. Recognoscere epistolam Limare epistolam Elimare literas. Estimare epistolam. Rimari epistolæ vitia. Prosequi lima epistolã. Pensitare epistolam. Extrema lima stringere

¶ Entschuldigẽ (epistolã

Excusare. Expiare. Piare. Purgare. Expurgare.

¶ Ende.

Fines. Termini. Cardines. Limites Exitus. Euentus.

¶ Entfrembden.

Alienare. Abalienare. Alienum a se reddere. Inimicum facere.

¶ Enden.

Terminare. Finire. Perficere. Complere. Conficere Absoluere. Finem imponere. Canere receptui. Extremã manũ ĩponere. Consumare. Vela constringere. Vela complicare. Ad calcem deducere.

¶ Entpfahen ein gast.

Suscipere. Excipere hospitem. Admittere. Amplecti.

¶ Entgegen über.

Ex opposito. E regione.
Ex aduerso.

¶ Entlauffen.

Euadere. Fugere.
Effugere. Elabi.
Eripere se. Erumpere.
Emergere. Eijcere.
Abire. Cedere.
Recedere. Abscedere.
Decedere. Secedere
Terga dare.
Terga vertere.
Struere pedem.
Referre pedem.
Arripere fugam.
In fugam conuertere.
In fugam se conijcere.
Fugam capere.
Clam recedere.

¶ Entzündunge.

Sacer ignis.
Ignis sancti Antonij.
Ignis persicus.
Carbo. Erisipola.
Formica miliaris.
Anthrox. Pruna.

¶ Erbarlich oder achtbar.

Eximie. Egregie.
Celeberrime. Magnifice.
Mirifice. Insigniter.
Excellēter. Nobiliter.
Mire. Pulcherrime.
Diuine. Honestissime

¶ Erdt.

Terra. Tellus.
Humus. Solum.
Ager. Ops.
Aruum.

¶ Ernst.

Seuerus. Austerus.
Grauis. Rigidus.

¶ Eren.

Honores.
Honoramenta.
Dignitates.
Ornamenta.
Honestamenta.
Gloriationes.
Illustrationes.
Imagines.

¶ Ertzney.

Medicina. Medela.
Remedium.
Medicamentum.
Curatio. Antidotū.

Pharmacum.

¶ Erforschen;

Inquirere. Exquirere.

Perscrutari. Inuestigari

Sciscitari. Rimari.

Venari. Expiscari.

¶ Vbergon.

Exundare. Inundare.

Restagnare.

Efferre se alueo.

¶ Erbarmen.

Misereri. Miserari.

Miserescere. Miseret.

¶ Erschrecken.

Terrere. Exterrere

Deterrere. Terrefacere.

Perterrefacere.

Stupefacere.

Terrorem incutere.

Attonitum reddere.

Cōsternere. Prosternere.

Attonitum esse.

Perculsum esse.

Pulsare terroribus.

Admirabūdum reddere.

In stuporem vertere.

In admirationem rapere

Stupore perfundere.

¶ Erleuchten.

Illuminare.

Illustrare. Serenare.

¶ Erlustigen.

Recreare. Reficere.

Remittere Laxare.

Refocillare.

¶ Eerlich.

Honestum. Pulchrum.

Decorum. Speciosum.

Viro dignum.

¶ Es geet im wol.

Bene se habet.

Recte habet.

Bene valet.

Belle sese habet.

Sanus est.

Incolumis est.

Incolumitate gaudet.

Sospes est.

Prospera valet valitudīe

Saluus est.

¶ Es geet dich an.

Ad te pertinet.

Ad rem tuam pertinet.

Tua refert. Tua interest.

Tua res agitur.

Tui officij est.

Tuarum partium est.
¶ Es ist mir offen-
bar worden.
Cognoui hanc rem:
Perspexi. (sum.
Hac de re certior factus
Res mihi nunciata est.
Res ad me delata est.
Exploratã habeo rem.

¶ Essen.
Comedere. Edere.
Mandere. Manducare.
Prandere Cœnare

¶ Esel.
Asinus. Asellus.
Onager.

¶ Es ist gnug biß
her gesaget.
Sed de his satis.
Sed de his hactenus.
De his satis ac super.
De his satis superq́;

¶ Es sey also.
Sit ita.
Dato. Esto.

¶ Ewig.
Perpetuus.
Aeternus. Sempiternus
In æuum. Perennis.

¶ Eeren.
Honorare. Colere.
Obseruari. Reuereri.
Honore afficere.

¶ Erfarung.
Inquisitio. Perscrutatio
Inuestigatio. Indagatio.
Percunctatio.

¶ Erdulden.
Ferre. Pati.
Perpeti. Sustinere.
Tollerare. Durare.
Sufficere.

¶ Ertzeigen.
Præ se ferre. Præ me ferre
Ostentare.
Fronte promittere.

¶ Erfüllen.
Replere. Complere.
Implere. Refercire
Suffarcinari.

¶ Erfinden.
Inuenire. Excogitare.
Reperire. Aperire.
Offendere p̃ter opinionẽ

¶ Erheben.
Leuatus. Eleuatus.

Subleuatus.
Sublimatus.

¶ Erkant.

Cognita. Agnita.
Audita. Renũciata.
Perspecta. Comperta.
Explorata. Exquisita.
Inquisita. Probata.
Inuenta.

Erkennen sach.

Iudicare causam.
Dijudicare.
Sententiam ferre.
Statuere. Decernere.
Constituere. Diffinire
Dignoscere. iternoscere
Considerare. Metiri.

¶ Erkennen.

Intelligere. Nosco.
Comperio.
Video. Rescio.
Sentio. Disco.
Accipio. Calleo.

¶ Erkant.

Certior factus sum.
Non me fallit opinio.

¶ Erkantnusz.

Notio. Cognitio.

Demonstratio
Manifestatio.

¶ Erlangen.

Adipisci. Assequi.
Consequi. Acquirere.
Nancisci. Lucrari.
Parare. Cõparare.

¶ Erleucht.

Illustris. Clarus.
Excellens.
Amplissimus.

¶ Erneren.

Nutrire. Educare.
Alere. Pascere.
Fouere. Sustentare.
Focillare.

¶ Erquicken.

Recreare. Reficere.
Refocillare. Leuare.
Relaxare. Remittere.
Refrigerare.
Restaurare animum.
Laxare animum.
Alterna requie reuocare animum.

¶ Erwecker.

Impulsor. Agitator.
Auctor. Ductor.

Auſpex. Exagitator.
Hortator.
¶ Erwelter rath.
Conſul electus.
Conſul creatus.
Conſul dignatus.
¶ Erwelen.
Eligere. Seligere.
Deligere. Legere.
Optare.
¶ Erworgen.
Suffocare.
Strangulare.
Iugulare.
Iugulum petere.

DE LITFRA F

¶ Faſtnacht.
CArniſpriuium.
Bachanalia.
Liberalia.
Dies geniales.
Bacchi feſta.
Bacchica feſtiuitas
Bacchica celebratio.
Bacchicum ſolenne.
¶ Fallende ſucht.
Morbus caducus.
Morbus comicialis.
Morbus herculeus.
Epilepſia. Epiſtilētia.
Morbus ſacer.
Morb9 ſctī Valentini.
¶ Fallen in ferlikeit.
Cadere in pericula.
Subire in pericula.
Ruere in ſcopulos.
Ferri in pericula.
Scyllam adire.
Charibdim ſubire.
¶ Faulheit.
Pigritia.
Somnolentia.
Deſidia. Torpor.
Secordia. Veternum.
¶ Feyrtag.
Dies feſti.
Feriæ.
Nefaſta dies.
¶ Feiſʒt.
Pinguis. Craſſus.
Saginatus.
Habitus. Obeſus.
¶ Fern.
Longe.
Procul. Eminus.
¶ Ferlikeit.

Periculum. Naufragiũ.
Discrimen. Scopulus
Rabies. Scilla.
Procella. Charibdis.

¶ Fest.

Stabile. Firmum.
Ratum Fixum.
Diuturnũ. Perseuerãs.
Immutabile. Immobile
Sanctum. Pertinax.

¶ Feisten.

Pedere
Crepitũ vẽtris emittere.
Flatum vẽtris emittere.

¶ Feyeren.

Celebrare festum.
Celebrare ferias.
Facere festum diem.
Sanctificare diem.
Facere solennem diem.
Celebrare feriatum diẽ.
Agere diem festum.

¶ Feste lieb.

Adamantinus amor.
Indissolubil' familiaritas
Adamantinũ necessitudinis vinculum.
Maximus amor.

Incredibilis amicitia.

¶ Fechter.

Pugillator Pugnator.
Dimicator.
Gladiator Certator.
Athleta. Palestrita

¶ Fester glaub.

Firma fides.
Sancta fides.
Bona fides.

¶ Feiſzte oder schmer.

Pinguedo.
Sumen. Sagimen.
Sagina. Aruina
Abdomen. Adeps.

¶ Finster.

Tenebrosum.
Cœcum Atrum
Nigrum. Obscurum.
Opacum. Vmbrosum.
Caliginosum.
Piceum. Fuligo.
Tetrum. Pullatũ,
Atratum.

¶ Fogel.

Aues. Alites.
Volucres. Præpetes
Volatile.

¶ Förchten.
Timere.
Formidare. Metuere.
Terrere.
Vereri. Pertimescere.
Extimescere.
Trepidare. Tremere.
Metu afficere.
Expauescere.

¶ Ligend gut.
Allodium Prædium.
Prædiolum. Possessio
Proprietas Villa.

¶ Folck.
Plebs. Populus
Popellus.
Grex populorum
Ordo populorum.

¶ Fürst.
Dux Princeps.
Imperator.
Ductor. Auctor,
Rector. Rex.
Dominator. Præses.

¶ Fluss.
Fluuius. Flumen.
Amnis. Riuus.
Torrens. Latex.
Alueus, Fluentum.
Vnda.

¶ Fleiss.
Diligentia
Studium. Labor.
Conamen. Molimen.
Cura. Opera.
Nisus. Conatus.
Vigilantia. Sedulitas
Assiduitas.
Exercitatio. Meditatio

¶ Fleiss thun.
Diligentiam adhibere.
Operam nauare.
Operam dare.
Operam impendere.
Operam accomodare.
Indulgere. Inuigilare.
Insudare. Curare.
Instare. Incumbere.
Persistere. Pergere
Adniti.
Curam adhibere.
Curam impendere.
Huic rei studere.
Cõsumere tẽpus in ea re
Terere tempus

¶ Fluchen.

Maledicere. Detestari. Execrari. Deuouere. Imprecari. Cauillare. Mordere. Ledere. Detrahere. Rodere. Vellere.

¶ Fleissigklich.

Diligenter. Impense. Studiose. Libenter. Enixe. Sedule. Cupide. Intente. Assidue. Obnixe. Accurate. Industrie. Nauiter. Vigilanter. Haud somnolenter.

¶ Fleischer.

Carnarius. Lanius. Lanio.

¶ Fleischbanck.

Taberna. Carnaria. Macellum. Carnariū. Laniena. Lanium carnarium.

¶ Flicken.

Sarcire. Resarcire. Emendare.

¶ Freuntlich.

Humanus. Familiaris Necessarius. Amicus. Comis. Fauorabilis. Facilis. Suauis. Dulcis. Lepid9 Tractabilis. Intimus. Charus. Beniuolus.

¶ Freüwen.

Gaudere. Letari. Exultare. Gratulari. Plaudere. Ouare. Iubilare. Trepidare. Gestire. Iocundari.

¶ Frölich.

Letus. Iocundus. Hilaris. Placidus. Gaudibundus. Letabundus. Plausibilis

¶ Frü.

Mane. Matutino tempore. Lucis ortu. Diluculo Albescente luce. Sub auroræ ortu. Rubescente aurora. Sub matutīo crepusclō.

¶ Fruchtbar.

Fecundus. Fertilis.

Fructuosus; Lętus.
Opimus.

¶ Frum.
Probus. Bonus.
Sanctus. Innocens.
Insons. Integer.

¶ Frucht oder zinß
Fructus.
Questus. Redditus.
Census. Merces.
Lucrum. Vectigal.
Patrimonium.

¶ Freüntschafft.
Amicitia.
Familiaritas.
Conuersatio.
Consuetudo.
Necessitudo. Vsus.
Gratia. Coniunctio.
Charitas.

¶ Fragen.
Interrogare. Querere,
Percunctari. Sciscitari.

¶ Frey machen.
Liberare.
Libertate donare.
Manumittere.
Eripere.

¶ Freueler.
Temerarius.
Improuidus.
Inconsultus.
Leuis. Præceps.

¶ Fresser.
Comedo. Manduco.
Helluo, Mando.
Edo. Epulo.
Gulo. Gluto
Ganeo. Comestor
Lurco. Gulosus.
Ligurio. Parasitus
Phago. Nepos.
Edaces. Catillones.
Ventricula. Ventres.

¶ Frid machen.
Componere bellum.
Finire bellum.
Sedare bellum.
Pacare bellum.
Reprimere bellum;
Tollere bellum.

¶ Freuntschafft machen
Percutere fœdus.
Inire fœdus Pacisci fœd9
Fœd9 igerere. Fœd9 iicere
Ferire amicitię fœdera.

Iungere se alicui fœdere amicitiæ.

¶ Freude.

Gaudium. Gaudiolum
Tripudium.
Leticia. Exultatio.
Voluptas. Festiuitas.
Alacritas. Hilaritas.
Animi affectus

¶ Frid botten.

Pacis legati.
Internuncij pacis.
Caduceatores.

¶ Friesen.

Frigere Algescere.
Frigescere. Algere.

¶ Frembd.

Alienus Aduena.
Externus.
Peregrinus.
Extraneus. Exterrane9
Alienigena.

¶ Fut.

Cunnus. Bulga.
Vulua. volua.
Pudendū muliebre.
Verendum muliebre.

DE LITERA G.

¶ Gaben.

MVnera.
Dona.
Munuscula.
Premia.
Precia Fructus
Mercedes. Emolumēta

¶ Geberen.

Gignere. Generare.
Procreare. Parere.
Edere. Eniti.

¶ Geboren.

Natus. Genitus.
Procreatus Editus.
Satus. Ortus.

¶ Geben.

Dare Præstare.
Tribuere. Largire.
Concedere Offerre
Conferre. Præbere
Donare. Subministrare
Suppeditare.
Erogare. Gratificare.
Impartiri & impartire.

¶ Gebieten.

Mandare. Demandare.
Imperare.
Præcipere. Iubere.

Legem imponere.
¶ Bild.
Pictura.
Sculptura.
Celatura.
Getzelt auffschlagē.
Castrametari.
Castra locare.
Exercitum ducere.
¶ Gezeugknusz gebē
Testari. Attestari.
Testificari. Iudicare.
Testimonium reddere.
¶ Gezierte red.
Plena oratio. Compta.
Lactea. Crebra.
Assidua. Culta.
Nitida. Grauis
Dilucida Larga.
Copiosa. Decora.
Ordinata. Diurna.
Cœlestis. Illustris.
Candida. Splendida.
Lucida. Clara.
Præclara. Lepida.
Fulcida. Limpida.
Polita. Expolita.
Fulgida. Insignita.
Pulchra. Rutilans.
Elaborata. Exquisita.
Pressa. Emuncta.
Perspicua. Elegās.
Tersa. Limata.
Elimata. Luculenta.
Haud illepida.
Accurata. Artificiosa.
¶ Gedencken
Cogitare. Recogitare.
Meditari. Reminisci.
Memoria tenere.
Animo volutare.
Recolere.
Prodere memorie.
Mandare, Tradere.
Esse memorem.
Non esse immemorem.
In memoria habere.
Non obliuisci.
Non tradere obliuioni.
¶ Gedultigklich.
Pacienter. Moderate.
Equanimiter. Benigne.
Placide. Modice.
Facile. Modeste.
Bono anio. Aequo aio.
Patienti animo

Forti animo. Fortiter.
Constanter.
Constanti animo.
Non iniquo animo.
Tranquilla mente.
Sine molestia.

¶ Gefencknüß.
Carcer. Vincula.
Custodia. Cathenæ.

¶ Gefelt mir.
Placet. Delectat.
Iuuat. Animo sedet
Cordi est.
Voluptati est.
Gratum est.
Acceptum est.

¶ Befreyet.
Liberatus.
In libertatem pristinam reuocatus, vel redactus.
In libertatẽ vendicare.
In antiquam libertatem restituere.

¶ Gefriesen.
Glaciari. Congelari.
Durari glacie.
Gelu constringere.
Congelascere.
Ripas gelu iungere.

¶ Gefangen ist.
Captus. Vinctus.
Detentus. Reclusus.
In carcerem coniectus.
In vinculis detentus.
In vincula coniectus.

¶ Gegeben.
Comparatum. Cōuentū
Congestum. Collatum.

¶ Gehorsam sein.
Obedire. Parere.
Obtemperare.
Audire domino.
Obsequi.

¶ Gib es nit zu.
Non admitte.
Nequaq; permitte.
Non patiare. Nō sinas.

¶ Geen.
Ambulo. Deambulo.
Vado. Eo
Gradior. Spacior.

¶ Gen an galgen.
Abire in rem malam.
Abire in malam crucem
Abire in rẽ maxĩe malã.
Ad furcas ire.

Abire directe.
Ad coruos lõge transire
Abire morboniam,

¶ Geytig.
Auarus, Auidus.
Cupidus. Rapax.
Insatiabilis Inexplebilis.

¶ Geistlich recht.
Ius spũale. Ius diuinũ.
Ius canonicum.
Ius pontificum.

¶ Geleith geben.
Concedere cõmeatum.
Dare saluum cõmeatũ.
Dare tuti itineris literas
Interponere publicã fidẽ

¶ Gelsucht.
Hicteritia. Aurigo.
Morbus regius.
Morbus arquatus.

¶ Gelth borgen.
Conflare æs alienum.
Contrahere debitum.
Debitorem fieri.

¶ Gelerth.
Doctus. Literatus.
Eruditus Peritus.
Doctrina præditus

¶ Gelt.
Pecunia. Aes.
Nummi.
Res pecuniaria.
Res numaria.

¶ Gemeinclich
Vt plurimum.
Vt vulgo Triuialiter.
Passim.

¶ Geneigt.
Inclinatus. Pronus
Propensus. Procliuis.

¶ Genad.
Gratia, Venia.
Indulgentia. Remissio

¶ Gnug thun.
Satisfacere.
Ad votũ facere. Rñdere.

¶ Gentzlich.
Omnino. Penitus.
Prorsus. Profecto.

¶ Gering.
Exiguum. Abiectum.
Vile. Humile.
Depressum. Tenue.
Inglorium. Exile.
Paruum. Demissum.

¶ Gering machen.

Minuere. Imminuere.
Diminuere.
Leuare. Tenuare.
Attenuare. Extenuare.
Detrahere. Exonerare.

¶ Gering achten.

Vilipendere.
Naucipendere.
Nihiliducere
Floccipendere.
Paruifacere.
Nihilipendere.

¶ Gericht sitzen.

Sedere pro tribunali.
Forum agere
Rostra celebrare.
Subsellia frequentare.

¶ Garthener

Hortulanus. Holitor.
Lachenopola.

¶ Geschlecht.

Progenies.
Soboles. Propago.
Origo. Genus.
Domus. Sanguis
Familia. Prosapia.
Parentela. Semen.
Tribus. Stirps.

¶ Gesunth.

Saluum.
Incolume. Integrum.
Sospes. Superstes.

¶ Geschehen.

Contingere. Euenire.
Accidere. Obtingere.
Vsu venire.

¶ Gesang.

Cantus. Cantio.
Carmē. Cātilena.
Accentus. Concentus.
Melodia.

¶ Geschwecht.

Fatigatum. Defessum
Debilitatum. Fractum.
Victum.

¶ Geselle.

Socius. Sodalis.
Comes. Collega.

¶ Gesteud.

Dumus.
Frutex. Rubus.
Rubetum. Frutetū.
Fruticetum. locus.

¶ Geschicht

Negocium.
Labor. Cura.

Occupatio. Molestia. Sollicitudo.

¶ Getreude.

Frumenta. Fruges. Seges. Ceres. Messes. Semina. Annona. Res frumentaria.

¶ Gewinn.

Lucrum. Emolumentum Compendium. Accessio. Fructus. Merces. Redditus. Questus. Vectigal.

¶ Gewonheit.

More. Consuetudine. Instituto. Exemplo. Solito.

¶ Gewonlich/oder gemein.

Vsitatum. Solitum, Assuetum. Familiare. Frequens. Quotidianũ. Crebrum. Assiduum Vulgare. Populare. Plebeum. Cõmune. Triuiale. Tritum.

Protritum. Inuulgatũ.

¶ Gewalt.

Auctoritas. Facultas. Potestas. Manus.

¶ Gürteler.

Cingularius. Zonarius. Baltearius. Strophearius.

¶ Gürtel.

Cingulum. Zona. Cingula equuorum. Baltheus. Stropheum.

¶ Gietig.

Mitis. Pius. Benignus. Clemens. Placidus. Misericors. Lenis. Humanus Mansuetus. Placabilis. Exorabilis.

¶ Gulden.

Florinus. Ducatus. Aureus nummus.

¶ Gut verstentnuß habē

Ingeniosum esse. Pollere ingenio. Callere ingenio. Acrimoniã ingenij hr̃e. Acri p̃ditũ esse ingenio.

¶ Gütigkeit.
Pietas. Benignitas.
Humanitas.
Lenitas. Comitas
Popularitas.
Mansuetudo.
Misericordia.
Facilitas. Mititas.
Affabilitas.
Hospitalitas.

¶ Gut.
Meliora. Vtiliora.
Potiora. Salubriora.
Saluberrima.

¶ Glückselig.
Fœliciter. Prospere.
Fauste. Faustiter.
Bonis rebus.
Secundis. Letis.
Prosperis. Cõmodis.
Fœlicibus euentibus.
Bonis auibus.
Bono auspitio.
Leto omine.
Dextro alite.
Secundo pede.
Prospero omine.
Bono pede.
Secundo auspitio.
Fortunate. Fortunatim

¶ Gleichnuß.
Exemplũ. Similitudo.
Figura. Effigies.
Imago. Species
Forma. Aspectus.
Vultus,

¶ Glückreich
Fœlix. Beatus.
Fortunatus. Secũdus.
Prosper. Faustus.
Diuus. Diuinus.
Sanctus.

¶ Gelübniß thun
Facere votum.
Fidem dare.
Suscipere votum.
Voto se obligare.
Voto se obstringere.

¶ Glauben.
Credere. Fidem habere.
Fidem accomodare.
Credulitatem præstare.
Credulitatem habere.
Fiduciam habere.
Fidem alicui dare.
Confidere alicui.

Fidere alicui.

¶ Glucklich ʒu gon.

Succedere bene
Fortunatim ſuccedere.
Fortunate euenire.
Non inproſpere cedere.
Non male cedere.
Ad votum fluere.
Ex animi ſētētia accidere

¶ Glaub mir.

Crede mihi. Confide.
Perſuade.
Certiſſimum habe.
Sic animum inducas.
Sic exiſtimes.

¶ Gleichung.

In ſimilitudinem.
In morem. In exemplū.
Inſtar. Adinſtar.
Idem. Item.
Itidem. Eodem modo.
Similiter.

¶ Gleich.

Fere. Ferme.
Pene. Quaſi.
Prope.

¶ Gleich mit gleich beʒalen.

Par pari referre.
Talionem reddere.
Parem referre gratiam.
Paribus bene meritis.
Beneficium cōpenſare.
Clauum clauo trudere.

¶ Glückſeligen.

Fœlicito. Obſecundo.
Proſperum facio.

¶ Glidſucht.

Morbus articulorum.
Arthetica. Arthretica.

¶ Glück.

Fortuna. Sors.
Euentus Exitus.
Vices.

¶ Gramheſſig.

Moroſus. Difficilis.
Faſtidioſus. Superbus.
Querulus. Garrulus.

¶ Grimmigk.

Furioſus. Inſanus.
Demens. Amens.

¶ Grub oder hiele.

Fouea. Foſſa.
Lacuna. Spelunca.
Specus. Latebræ.
Latibulum. Antrum

Importunus.
Immisericors.
Immanis. Syluester.
Agrestis. Teter.
Inclemens.

¶ Grosz.

Ingẽs. Magnus.
Immane. Grande.
Procerus.
Non mediocris.
Immodicũ. Immense.
Infinitum. Profundũ.

¶ Greulich.

Deformis. Sordes
Tabes. Maniæ.
Illuuies. Liuor.
Squalor. Pallor.

¶ Grausamkeit.

Crudelitas.
Inhumanitas.
Atrocitas. Immanitas.
Sęuitia. Detestabilitas.
Abominabilitas.

¶ Groszachten.

Magni æstimare.
Magni pendere
Magni ducere.
Magnificare.
Pluris facere.

¶ Grab.

Sepulchrũ. Bustum.
Tumulum. Capulus.
Monumentum.
Theca. Tumba
Sarcophagus.
Mausoleum.

¶ Grammaticus.

Latini ꝑmõis explorator
Ludi literarij ꝓcurator.
Literaturæ doctor.
Poetarum interpres.
Lraꝝ disciplię ꝓcurator
Literariæ disciplinæ moderator.

¶ Gruwen.

Hęc res mihi nauseam generat.
Nauseam prouocat.
Vomẽdi appetitũ infert

¶ Grünen.

Florere. Pollere.
Clarere. Vigere.
Valere.

¶ Gesuntheit.

Sanitas. Valitudo.
Incolumitas. Indolẽtia.

¶ Gebrauchen.
Vti. Frui.
Potiri. Possidere.
Tenere.

DE LITERA H.

¶ Harren.
Morari.
Demorari.
Cunctari.
Opperiri. Prestolari.
Expectare. Sustinere.
Morem expectare, facere
Expectationem facere.

¶ Hauffen.
Strues. Aceruus.
Congeries.
Moles. Agger.

¶ Hassen.
Odio habere.
Odio prosequi.
Exosum habere.

¶ Haußfraw nemen.
Ducere uxorem.
Inire matrimonium.
Copulari matrimonio.
Iungi matrimonio.
Sortiri coniugium.

¶ Hauß.
Domus. Domuscula.
Domuncula.
Domuitio. Domūtio
Habitatio. Habitaculū.
Domiciliū. Cōtuberniū

¶ Haudt.
Pellis. Pellicula.
Cutis. Cuticula
Corium. Tergus.

¶ Hart.
Durus. Saxeus.
Lapideus. Ferreus.
Immitis. Inexorabilis.
Durę ceruicis.

¶ Halb blindt.
Nictilopa.
Lusciosi. Myopes.

¶ Helffen.
Iuuare. Adiuuare
Auxiliari. Auxiliū ferre.
Opem ferre. Opitulari.
Patrocinari. Defendere.
Tueri. Protegere.
Exigere. Adesse.
Subsidium prestare.
Suppetias ferre.
Vsui esse. Suffragari.
Adminiculari.

Adiumento esse. Auxilio esse. Subleuare. Subuenire. Succurrere. Presidio esse.

¶ Heimlich.

Occulte. Latenter. Clam. Clanculū. Clandestine. Furtiue Furtim. Nemini conscio.

¶ Hembd.

Camisia. Indusium. Interula Supparus Subucula.

¶ Hencken.

Suspēdere in patibulo. Appendere patibulo. Patibulo affigere. Suffigere patibulo. Suspendio interimere.

¶ Herberg.

Hospitium. Diuersoriū. Taberna diuersoria. Contubernium Meritoria taberna.

¶ Heissen.

Vocare Nominare. Dicere. Nuncupare. Appellare.

¶ Hauffig.

Cumulatim. Turmatim Cateruatim. Gregatim. Agminatim.

¶ Helle.

Infernus. Erebus. Barathrum. Orcus. Styx. Precipitium Acheron. Vorago. Fossa infernalis. Plutonis regnū,

¶ Herlichkeit.

Pompa. Apparatus. Ostentatio.

¶ Hitzig.

Aestuans. Flagrans. Ardens. Perseuerans. Intentus. Vehemens. Feruens.

¶ Hiernach.

Post. Postea. Postmodū. Posterius. In posterum. Tum. Denicq̄. Tandem. Deinde. Demum. Amodo.

¶ Hitzlicher.

Vehementius.

¶ Hoflich.

Facetus.
Vrbanus. Ciuilis.
Comis. Lepidus.
Iocosus. Polyticus.

¶ Hoch schul.

Vniuersitas. Gymnasiũ.
Academia. Pedagogium
Asylum bonarum artiũ
Cõtuberniũ bõaꝶ artiũ.
Sacrę Mineruę domiciliũ
Palestra.

¶ Hoch allerhechst.

Altitudo. Vertex.
Culmen. Celsitudo.
Iugum.
Summitas. Arduum.
Profundum. Eximium.
Præruptum fastigium.
Pinnaculum. Excelsum.
Sublimen. Eminens.
Editius.

¶ Har

Crines. Comæ.
Capilli: Pili. Cęsaries.

¶ Hat sich in ferlich keit gesetzt.

Periculo se exposuit.
Periculo caput obijcere.
Periculum subijt.
Periculo se obiecit.
Discrimen subijt.
Periculum suscepit.

¶ Hauptleut.

Capitanei.
Primarij. Patricij.
Optimates. Primores
Summates. Proceres.

¶ Hüpsch.

Optime.
Affabre. Artificiose.
Faberrime. Graphice.

¶ Hochzeyt oder wirtschafft.

Nuptiæ.
Nuptialis festiuitas.
Celebratio nuptiarum.
Nuptialis luxus.
Nuptialis apparatus.
Nuptiale conuiuium.

¶ Hülffe.

Auxilium. Presidium.
Opem. Subsidium
Adiutoriũ. Adminiculũ.
Adiumentũ. Patrociniũ.
Opitulamen.

Suffragiũ. Iuuamen.
Adiuuamen. Tutio.
Protectio. Suppetiæ.
¶ Hurhauſʒ.
Lupanar. Fornix.
Proſtibulum. Ganeum.
Taberna meritoria.
Cella meretricia.
¶ Huer.
Meretrix. Scortum.
Proſtituta. Lupa.
¶ Hurentreiber.
Meretricarij.
Ganeones. Helluones.
Scortatores.
¶ Hunger.
Eſuries. Eſurigo.
Eſurio. Fames.
¶ Hungert.
Eſurio. Famæ afficior.
Eſurie premor.
Eſurigine premor.

DE LITERA I.

¶ Iarʒeyt.
ANniuerſarius.
Annua pactio.
¶ Iũngling.
Adoleſcens. Iuuenis.
Florens ætate.
Integer viribus.
¶ Itʒundt.
Nunc. In preſentia.
In preſentiarum.
Hoc tempore.
Hac tempeſtate.
¶ Ich weiſʒ gewiſʒ.
Scio. Non ignoro.
Non ſum ignarus.
Non ſum neſcius.
Non ſum inſcius.
Non me preterit.
Non me fugit.
Haud me latet.
Non eſt mihi dubium.
Cõſtat mihi. Nõ heſito.
¶ Ich hã mir vorgeſetʒt.
Decreui. Deliberaui.
Propoſui. Conſtitui.
Mecum cogitaui.
Conſultaui.
¶ Ich hab ein beſe verſtentnũſʒ.
Non ſum ingenioſus.
Non abundo ingenio.
Nõ tãto ingenio effluo.
Non habeo ingenium.

Ingeniũ meũ nõ ſuffert.
Non ingenio exubero.
Non tanta acrimonia.
Non ingenio vigeo.
Non ſum tãta dexterita-
te ingenij.
Sum hebeti ingenio.
Sum obtuſus ingenio.
Nõ ſum tã ingẽti ĩgenio
Nõ Mineruæ venuſtate
clareo.
Nõ ſũ acri ꝓditꝰ ingenio

¶ Ich halt es mit dir.

Aſſentior ſententie tuæ.
Aſtipulor ſententie tuæ.
Accedo ad ſententiã tuã
Suffragor.
Approbo ſententiã tuã.
Cõprobo voluntatẽ tuã
Adhereo ſententie tuæ.

¶ Ich wil bald kõmẽ.

Nõ differã aduentũ meũ
Non prorogabo.
Non diutius cunctabor.
Maturabo aduentum.
Ocyꝰ preſentiã meã viſu-
rus es.
Aduẽtare nõ cunctabor.
Subito venturus ſum.

¶ Ietzundt lang.

Iam pridem. Iamdiu.
Aliquãdiu. Aliquãtiſper

¶ Ich bin betriebt.

Sum turbidus.
Sũ in mẽtis ꝑturbatiõe.
Non ſum mecum.
Sum rationis expers.
Sum turbidæ mentis
Non ſum cõpos ratiõis
Sum raptus a ſententia.

¶ In irrung.

In tenebris. in nube.
In caligine. In errore.
In ignorãtia. In incerto.
In dubio. in cõfuſiõe.

¶ In euwer macht.

In veſtra manu.
In veſtra poteſtate.
In veſtro arbitrio.
In veſtra ditione.
In veſtro iudicio.
In veſtro nutu.
In veſtra voluntate.

¶ Ingetruckt.

Sculptum animo.
Inſculptum. Inſcriptũ

Infixum. Impressum.
¶ In vergangē tagē.
In superioribus diebus.
Exactis diebus.
Superioribus mensibus.
Paucis post diebus.
Paucis ante mensibus.
Retroactis.
Præteritis annis.
¶ In kurtzer zeyt.
Breui tempore.
Celeri cursu.
Festinato cursu.
Citato gradu.
Exiguo tēporis cursu.
Breui tēporis curriculo.
Breui tpis intercapedine
Breui. In breui spacio
Intra breue tempus.
In breui tēporis spacio.
¶ In der zeyt.
In tempore. Hoc æuo.
Hac tempestate.
Hac hominum ætate.
¶ In stuck schneidē.
Frustatim.
Minuatim. } Cōcidere
Frustillatī,
Tessillatim scindere.
¶ In acht tagen.
Intra octo dies.
Intra octiduum.
Intra hebdomodam.
¶ Ist mir leidt.
Egre fero. Moleste fero.
Iniquo animo fero.
Iniqua mente fero.
Indigne fero.
Acerbe fero.
Grauiter fero.
Non bono animo.
Non tranquilla mente.
Non facile.
¶ Irren.
Errare. Aberrare.
Vagari. Lōge degredi.
Labi. Fugere.
Hallucinari. Somniare.

DE LITERA K.

¶ Kauffschlagen.
Mercari,
Negociari.
Nundinari.
Emere. Comparare.
¶ Kasten.
Cista. Arca.

Arcusa. Arcella.
Scriniolum.
Capsa. Capsula.
Cartophilatium. Theca.

¶ Katz.

Cattus. Catulus.
Murilegus.
Muriceps.
Feles. Elurus.

¶ Kauffman.

Mercator. Venditor.
Negociator.
Institor.

¶ Kelt.

Frigus. Gelu.
Pruina. Rigor.
Glacies.
Hyems.

¶ Keren.

Scobare pauimentum.
Vertere. Euertere.
Conuertere.
Expurgare.

¶ Kuwen.

Masticare.
Ruminare.
Conterere dentibus.

¶ Kessel.

Ahenum. Cacabus.
Caldarium. Lebes.

¶ keßler.

Caldeator.
Calderifex.
Faber ahenarius.

¶ Kantzler.

Cancellarius.
Secretarius.
Auricularius.
Archigrammateus.

¶ Kirche.

Ecclesia. Templum.
Delubrum.
Aedes. Sacellum.
Sacrarium.
Penetralia.
Aditum. Aræ.
Foci Altare.

¶ Kirchweyhe.

Dedicatio templi.
Sanctificatio.
Consecratio.
Encœnia.

¶ Kechin.

Coctrix. Focaria.
Culinaria.
Coca vel Coqua.

¶ Küchenlatein.
Loqui barbare.
Loqui illote.
Loqui illatine.
Loqui coquinario more
Culinario more.
Popinario more.

¶ Kostlich.
Laute. Lautule.
Delicate. Delitiose.
Magnifice. Opipare.
Splendide. Magnificēter.

¶ Kommen.
Venire.
Aduenire. Aduentare.
Soluere. Redire.

¶ Kauckler.
Gesticulator.
Histrio. Mimus.
Scurra. Scurro.
Parasitus.
Bomolochus.

¶ Mögen.
Posse. Quire.
Valere. Vim habere.
Potestatem habere.
Facultatem habere.

¶ Kurtz rede.
Breuitas sermonis.
Compendium.
Breuilogium.
Laconismus.
Micrologia.

¶ Kurtz schreiben.
Vti breuitatem literarū.
Esse breuem in scribēdo.
Laconice scribere.
Samio more scribere.
Ne sim longior.
Ne te multis morer.
Vt compendio loquar.
Vt paucis teneas.

¶ Kuche.
Coquina. Culina.
Popina.

¶ Kurtzlich beschlossen
Ad summā. In summa.
Denicꝫ. Semel.
Ad postremum.

¶ Kurtzlich.
Breuiter. Summatim.
Carptim. Nō multis.
Non lōgis. Nō ꝓlixis.

¶ Korp.
Sporta. Cophinus.
Canistrum. Calatus.

¶ Kuntlich ist.
Manifestum est.
Vulgatum. Increbuit.
Frequens effectum est.
Innotescit. Perspicuũ est
Cognitum est.
Non est dubium.
Non est ambiguum.
Palam est.
In propatulo est.
Clarũ est. Dilucidũ est.
Diuulgatum est.
Detectum est.
Patet. Liquet.

¶ Kunth sein.
Crebrescere. Notũ esse.
Compertum esse.
Exploratum esse.

¶ Küssen.
Osculari. Inire oscula.
Dare basia.
Carpere oscula.

¶ Kommet von dan.
Oritur. Manat.
Fluit. Prouenit.
Proficiscitur.

¶ Klein.
Paruus. Paruulus
Pusillus. Pusio.
Minutus. Modicus.
Pigmeus. Pumilio.

¶ Kleiden.
Vestire. Induere.
Amicire. Operire.
Tegere. Celare.
Abdere. Condere.
Occultare. Abscõdere.
Obumbrare.
Obnubilare.

¶ Klagen.
Queri. Conqueri.
Vociferare. Clamare.
Testificari.
Lamentari.

¶ Knecht.
Seruus. Famulus.
Cliens. Minister.
Libertus. Mercenarius.

¶ Kny biegen.
Genua flectere.
Genua figere.
Genibus niti.
Geniculari.
Genua adpronare.
Genua curuare.
Genibus succidere.

Poblites inflectere
¶ Krump.
Curuum. Incuruum.
Flexum. Flexuosum
Conuexum. Sinuosum.
Sinuatum. Tortuosum
Repandum.
¶ Kriegen.
Bellare. Dimicare.
Pugnare. Preliari.
¶ Kretschmer oder wirt.
Tabernarius. Cellarius.
Caupo.
¶ Kranck bin ich..
Aegroto. Infirmus sum
Aegrotus sum.
Infirmor. Elangueo.
Langueo. Languesco.
Corripior valitudine.
Male habeo
Male valeo. Laboro
Aduersa utor valitudi̅e.
¶ Krausz.
Vas fictile. Vas samiu̅.
Vas harenarium.
Vas areticium.
Vas tuscum.
¶ Kreutzigen.
Crucifigere.
Cruci affigere.
In cruce suffigere.
In crucem tollere.
In crucem suspendere.
¶ Kratzen.
Fricare. Scalpere.
Scabere.
¶ Krantz oder kron.
Sertum.
Laurea. Laureola.
Corona. Dyadema.
¶ Hytzlicher.
Cupidus. Arctius.
Acrius. Ardentius.
Pertinatius.
Immoderatius.
¶ Herschen.
Sub imperio habere.
Imperio possidere.
Imperare. Dominari.
Sub ditione habere.
¶ Hymel.
Cœlum. Aether.
Polus. Olympus.
Axis. Arx ætherea.
Diuorum aula.
Regna cœlestia.

Sedes olympiaca.
Superorum limina.

¶ Hytz leiden.

Aestuare
Calorem sustinere
Feruere calore. Calescere.
Pati calorem.

¶ Hoffertig.

Superbus. Elatus.
Ambitiosus. Pomposus.
Insolens. Arrogans.
Tumidus. Inflatus.
Gloriosus.
Petulans. Fastus.
Procax. Proteruus.
Affectator gloriæ.
Auidus gloriæ.

¶ Hören.

Audire. Accipere.
Haurire. Sentire.
Ad aurem peruenire.
Dare aurem.
Adhibere aurem.
Accõmodare aurem.
Patefacere aures.
Increpuit apud me.

¶ Grube.

Strobs. Vorago.
Gurges.
Charybdis.
Baratrum.

¶ Grausam oder widerwertig.

Ferus. Ferox.
Austerus. Improbus.
Acer. Amarus.
Infestus. Contrarius.
Aduersus. Oppositus.
Molestus. Infensus.
Putridus. Impius
Inimicus. Intractabilis.
Immitis. Durus.
Asper. Barbarus.
Inhumanus.
Horrendus. Inexorabil.
Detestabilis. Indomitus
Truculentus.
Effrenatus.
Seuerus. Sæuus.
Atrox. Crudus.
Strenuus.
Implacabilis.
Molestus. Crudelis
Acerbus.
Indignus.

DE LITERA L.

¶ Thon.

SOnus. Sonitus
Crepitus.
Strepitus. Fragor

¶ Laſter.

Crimen. Obprobrium
Probrum. Dedicus.
Turpitudo. Macula.
Labes. Ignominia.

¶ Laſſen.

Dimittere. Miſſū facere.
Deſerere. Relinquere.
Exautorare.

¶ Lanckſam.

Tarde. Sero.
Haud cito.
Haud tempeſtiue.
Senſim. Paulatim.
Pedatim. Pedetentim.
Pedepreſſim. Leniter.
Lente. Gradatim.
Minutim.

¶ Landsknecht.
Oder ſoldner.

Lancearius.
Haſtiarius. Miles.
Satelles. Stipēdiarius.
Sariſophorus.
Doryphorus.

¶ Lantz.

Haſta.
Lancea. Sariſſa
Beſa. Ceſa.

¶ Laſz.

Piger Iners.
Laſſus. Segnis.
Deſidioſus. Ignauus.
Deſes. Torpidus.

¶ Laden.

Citare.
Ad iudicem vocare.
Iure conuenire.
Per fora trahere.

¶ Landtuogt

Iudex prouincialis.
Iuridicus.
Præſes. Prætor.

¶ Latein.

Latinum. Italum.
Italicum. Auſonum.
Romanum.

¶ Lerer.

Doctor. Præceptor
Magiſter. Artigraphus.

¶ Lere.

Doctrina. Disciplina.
Literæ. Eruditio.
Scientia. Humanitas.
Studium. Documen.
Documētū. Institutio
Informatio.

¶ Lester
Vltimus. Nouissimus.
Residuus. Extremus.

¶ Leichtuertig,
Leuis. Facilis.
Futilis. Vanus.

¶ Leben.
Viuere. Vitā gerere.
Degere vitam.
Degere ætatem
Vesci aura. Fungi vita.
Carpere uitales auras.
Esse inter viuos.
Viuere vitam.
Fungi munere vita.
Ducere vitam.
Vita potiri.
Spiritum ducere.
Vitam transigere.
Æuum traducere.

¶ Leydigen.
Ledere. Offendere.
Violare. Punire
Opprimere.
Vindicare.

¶ Leib.
Venter. Ventriculus.
Vter. Vterus.
Aluus.

¶ Leipfel.
Exequiæ parentum.
Parentationes.
Inferiæ. Parentales.

¶ Leihen.
Commodare.
Cōmodato accipere.
Mutuare.

¶ Leber.
Iecur. Epar.
Lienis domicilium.

¶ Lebersüchtig.
Hepatici.
Hepatarij. Iecorosi.

¶ Liebe.
Amor. Beniuolentia.
Obseruantia. Pietas
Charitas. Gratia.

¶ Lystig.
Astutus. Callidus.
Versutus. Fraudulēt⁹

Dolosus. Subdolus.
Vulpinus. Vafer.
Vulpinaris. Veterator.

¶ Liegen oder vnnütz reden.

Mentiri. Nugari.
Blatterare.
Nugas garrire.
Nugas proferre.
Nugas seminare.

¶ Lieber.

Amãtius. Gratius.
Charius. Antiquius.

¶ Liebhaberin.

Amica. Amatrix.
Amasia. Domina.

¶ Lieben.

Amare. Deamare.
Diligere. Charũ habere.
Amplecti amore.
Complecti amore.
Vnice colere.
Summopere diligere.
Amore deuinctum esse.
Amore prosequi.
Syncero amore in te affe
Mirifice amare (ctꝰ sum.
Singulari beniuolentia sum tibi coniunctus.
Magna mihi tecum intercedit amicitia.
Te miro ãplector amore
Nõ possum te nõ amare

¶ Lustbarlich.

Iocundum. Delectabile.
Amenũ. Voluptuosum.
Ludicrum. Iocosum.
Delicatum. Lepidum.
Fabulosum.
Millesium. Festiuum.

¶ Loben.

Laudare. Cõmendare.
Probare. Collaudare.
Laudibus afficere.
Laudibus prosequi
Laude cumulare.
Laudibus efferre.
Laudibus in cœlũ extollere.

¶ Lon.

Premium. Precium.
Merces.
Salarium. Prauium.

¶ Lugenhafftig.

Mendax.
Mendaciloquus.
Nugax, Nugator.

Nebulo. Tenebrio.
¶ Leucken.
Negare. Inficiare.
Inficias ire.
¶ Lotter oder morder.
Latro. Spoliator.
Latrunculus.
Prædo. Raptor.
¶ Seilgenger.
Schenobates.
Funambulus.
Neutrobatæ.
Funerepei. Funepei.

DE LITERA, M.

¶ Machen werck
Conficere.
Peragere.
Agere.
Exigere. Efficere.
Facere. Operari.
Patrare. Consumare.
Perficere.
Implere. Exequi.
¶ Macht.
Potestas. Facultas.
Auctoritas. Libertas.
Copia. Conditio.
Occasio. Tempus.
Ocium. Opportunitas
¶ Manchfeltig.
Varia. Diuersa.
Multiplicia. Multifaria
Multiformia.
Longe alia.
¶ Manbar
Nubilis. Viripotens.
Virosa Adulta.
Apta connubio.
¶ Mantel.
Pallium, Palliolum
Palla. Palliastrum.
Ciclas. Clamys.
¶ Mein ich.
Existimo.
Arbitror. Puto
Credo. Duco.
Reor. Opinor.
Sentio. Statuo
Iudico. Pono.
Conijcio.
Suspicor. Autumo.
Censeo. Aestimo.
Sancio. Cõiecto
Coniecturo.
Coniectura consequor.
Coniecturam facio.

¶ Messigkeit.
Modestia. Moderatio.
Temperantia.
Abstinentia. Parcitas.
Frugalitas. Parsimonia.
Conseruatio rerum.

¶ Messerschmidt.
Faber cultarius.
Faber gladiarius.
Machæropios.

¶ Merung.
Augmentum.
Incrementum.
Additamentum.
Accessio. Additio.
Annotatio. Appendix

¶ Mitgeselle.
Socius. Consors.
Conscius. Particeps.
Non immunis.
Adiutor. Minister.
Admissus. Adhibitus.
Assumptus. Adiutus.

¶ Miltigklich.
Liberaliter.
Benigne. Large.
Munifice. Magnifice.
Benefice. Cumulate.

Abunde. Affatim.
Vbertim.
Satis ac super.
Satis superq́ꝫ.

¶ Miltigkeit.
Liberalitas.
Benignitas.
Largitas.
Beneficentia.
Munificentia.

¶ Mit des radt.
Consilio huius.
Huius suasu.
Impulsu huius.
Illo auctore.
Huius ductu.
Artificio huius.
Machinatione huius.

¶ Mit disem vnderscheit
Ea lege. Ea conditione.
Eo consilio.
Eo iuditio. Ea via.
Ea ratione
Eo discrimine.

¶ Meren.
Cumulare. Accumulare.
Augere. Adaugere.
Exaugere. Aceruare.

Coaceruare.
Congerere.
Aggregare.
Congregare.
Augmentare.
Coaugmentare.
Amplificare. Ampliare.
Exaggerare.
Apponere. Adijcere.
Vnire.

¶ Mitfrewen.

Gongaudere.
Simul gaudere.
Conletari & colletari.
Coniubilare.
Congratulari.

¶ Morder.

Homicida.
Parricida. Sicarius.
Sanguinarius.
Emissarius.
Predo. Latro.
Macærophorus.
Spoliator.
Percussor. Grassator.

¶ Mon.

Luna. Phæbe.
Diana. Cinthia.
Proserpina.
Titonia. Lucina.
Noctiluca. Hecate.

¶ Miegen vñ vnderston.

Conari Anniti.
Adniti. Moliri.
Laborare. Contendere.

¶ Miessig geen.

Ociari. Feriari.
Ocio frui.
Ocium colere.
Indulgere ocio.
Ocio se dedere.

¶ Mutter.

Mater. Genitrix.
Parens.

¶ Mied.

Fessus. Defessus.
Lassus. Fatigatus.
Lapsus. Iactus.

DE LITERA, N.

¶ Nach kurtzẽ tagẽ.

PAucis post diebus.
Paulo post.
Non multo post.
Haud multo post.
Paucis dieb9 interiectis.

Nō multis dieb⁹ interie/ctis
Post parū tēporis
Sine tpis interpellatione
Sine tpis intermissione.
Sine vlla intercapedine.
¶ Nach meinē vermegē
Pro viribus meis.
Pro virili mea parte.
Pro virili mea.
Pro virium mearū por/ciuncula.
Quantum possibile est.
Quo ad eius fieri posset.
¶ Nach lassen.
Dimittere. Deserere.
Postponere. Posthabere.
Missum facere.
Prætermittere.
Relinquere.
¶ New iar gab.
Natalicia dona.
Strena. Streniola.
Xenium. Xeniolum.
¶ Narren.
Stulti. Mori.
Stolidi. Moriones.
Fatui. Insani.
Insipientes. Bardi.

Buccones. Idiotę.
¶ Narung.
Alimentū. Nutrimentū.
Pabulum. Fomentum.
Victus. Esus.
Commeatus.
Educatio. Necessaria.
Vtilitas. Copię.
¶ Nasz.
Humidum.
Humectatum.
Madidum Sudum.
Vuidum. Vdum
¶ Neidt.
Inuidia. Aemulatio
Inuidētia. Oblocutio.
Inuidentiuncula.
Obtrectatio. Liuor.
Malignitas.
Maliuolentia.
¶ Neider.
Inuidus. Liuidus.
Aduersarius.
Culpator. Insectator.
¶ Nechsten.
Nuper. Nuperrime.
Nouiter. Recenter.
Proxime.

¶ Netze.
Rete. Reticulũ
Sagina. Verticulum.
Sagenula. Cassis
¶ Nysten.
Nidificare. Nidulari.
Congerere nidum.
Construere nidum.
Componere nidum.
¶ Nym mich auff.
Recipe me in consortiũ tuorum.
Putato me esse tuum.
Numerato me ĩter tuos.
Scribe me in nũeꝝ tuoꝝ
¶ Nutzsein.
Accõmodatum esse.
Prodesse. proficuũ esse
Commodi esse.
Cõmodare.
Vtilitati esse.
Fructuosum esse.
Remedio esse.
Frugi esse. Vsui esse.
Expedire. Conducere.
¶ Nutz.
Comodum.
Emolumentum Vsus.
Fructus. Vtilitas.
Compendium. Salubre.
¶ Nahe.
Prope. Iuxta.
Iuxtim. Cominus.
¶ Nach meinem willen.
Pro desiderio.
Pro arbitratu. ꝑ arbitrio
Ex voluntate.
Pro optato. Pro voto
Ex animi sententia.
Pro expectatione.
¶ Nachuolgen.
Imitari. Sequi.
Comitari.
Emulari. Zelare.

DE LITERA O.

¶ Vberal.
Vbiq;.
Vbiq; locorum
Passim.
Vbiq; gentium.
Vulgo Publice
Apud omnes gentes.
In omni loco.
¶ Oberflissigklich.
Abunde. Superflue
Copiose. Cumulate.

Large. Affatim.
Vbertim. Cumulatim.
Cumulatissime.
Locupletissime
Vberrime. Affluenter.
Abundanter.
Pollucibiliter.

¶ Vbertretten.

Excellere. Præcellere.
Antecellere. Antecedere
Anteire. Excedere.
Trāſcēdere, Trāſgredi.
Præſtare.
Valere. Vigere.
Clarere. Pollere.

¶ Vberwinden.

Superare. Vincere.
Expugnare. Debellare.
In poteſtatem redigere.
Tenere. Obtinere.
Retinere. Donare.
Triumphare.
Capere. Sternere.
Proſternere. Profligare.
Proijcere. Deperdere.
Depellere. Prodigere.
Potiri victoria.
Ad perniciem deducere,

¶ Vber das.

Præterea. Inſuper.
Accedit ad hoc.
Ad hoc.
Reliquum eſt.
Reſtat. Extat.
Supereſt.

¶ Vberkommen.

Conuenire. Confluere.
Coire. Cōſonare.
Concurrere. Cōcordare.
Suffragari.

¶ Vberflüſſig ſein.

Abundare.
Superfluere. Affluere.
Exuberare. Exundare.
Redundare. Præluere.
Copiam habere.

¶ Offenbar.

Manifeſta.
Aperta. Clara.
Plana. Indubia.
Dilucida. Obuia.
Occurrentia.
Ad manum poſita.
Ante oculos poſita.

¶ Offenbaren.

Intimare. Inſinuare.

Reuelare. Deuelare.
Detegere. Manifestare.
Significare.
Edere. Edicere.
Retexere Publicare
Pandere. Enodare.
Prodere. Nunciare.
Exponere. Interpretari.
Dilucidare.
Explicare. Extricare.
Declarare. Exprimere.
Innotescere. Propalare.
Designare. Patefacere.
Palam facere.
Declamare. Reserare.
Nudare. Denudare.
Indicare. Aperire.
Recludere.
Notificare. Adducere.
In medium dare.
Promulgare.
In publicum afferre.
In publicum asserere.
In medium afferre.

¶ Offt.

Sæpe. Non semel.
Sæpicule. Sæpiuscule.
Qȝ sępissime. Sæpenũero
Frequenter. Crebro.
Plerunqȝ.

¶ Offenbarlich.

Claro. Aperte.
Liquido Perspicuo.
Manifeste. Lucide.
Dilucide. Haud dubie.
Euidenter. Clare.
Publice. In publico.
In propatulo. Pro palã.

¶ Opffert.

Immolat. Libat.
Deum placat.
Litat. Sacrificat.
Ponit sacra. Fert sacra.
Dat libamina.
Cedit hostias.
Dat orgia. Facit orgia.
Rem diuinam facit.

¶ Ordnung.

Ordo. Ritus.
Modus. Cõsuetudo.

¶ Vrsprung.

Ab origine.
A fundamento.
Ab initio. A radice.
A fonte.
A primordio.

DE LITERA. P.

¶ Papyr.

PApyrus.
Charta.
Membrana.
Pergamenum.

¶ Paur.

Rusticus. Villanus.
Paganus. Villaticus.
Colonus.

¶ Patron.

Patronus. Aduocatus
Tutor. Defensor.
Defensator.
Adiutor. Auxiliator.

¶ Papir macher.

Papirarius.
Papiropius. Chartarius.

¶ Peinigen.

Torquere. Punire.
Affligere Macerare
Angere. Cruciare.
Sollicitare. Vrere.

¶ Pantoffel.

Sandalium.
Solea. Crepida.

¶ Pantoffel macher

Solearij. Sandalarij.
Ascensarij. Diabatarij.
Crepidarij.

¶ Person.

Persona. Suppositum
Indiuiduum. Singulare
Particulare.

¶ Pestilentz.

Pestilentia. Pestis.
Pestilitas.
Epydimia. Vindimia.

¶ Peinigen.

Punire. Mulctare.
Pena afficere.

¶ Pilgram.

Homo nouus.
Hō aduena, Peregrinus.
Homo exoticus.

¶ Pforte.

Portus. Sinus.
Stationes.
Recessus. Refugium.

¶ Poet.

Poeta. Vates.
Musarum alumnus.
Apollinis interpres.
Pegaseo liq̄re saturatus.
Pegasei nemoris explorator.

¶ Polſter oder küſſin.
Puluinar. Puluinus.
Puluillus. Ceruical.
Ceruicale. Culcitra.

¶ Purperfarb.
Purpureus color.
Tyrus. Oſtrinus.

¶ Pfarrher.
Plebearius.
Paſtor templi.
Rector ſacrę ædis.
Diuinarum rerũ rector.
Animarum curator.

¶ Pfanne.
Sartago. Frixorium.
Frixtorium.

¶ Pfandt.
Obſes. Pignus.
Vas. Depoſitum.

¶ Pfyff.
Fiſtula. Calamus.
Buccina. Tuba.
Cicuta. Tibia.
Lituris.

¶ Pfeil.
Sagitta. Pila.
Haſtile. Iaculum.
Spiculum. Miſſile.
Telum. Arundo.
Cathapulta.

¶ Predigen.
Predicare. Concionari.
Buccinari. Declamare

¶ Praſſer.
Conſumptor. Decoctor.
Dilapidator. Prodigus.
Pergræcator.

¶ Prieſter.
Preſbyter.
Conpreſbyter.
Sacerdos.
Conſácerdos.
Myſtes.
Myſta. Simmyſtea

¶ Prüllen.
Boare Intonare
Coronare. Reſonare,
Reboare. Mugire.
Clamare.

DE LITERA R.

¶ Raub.
PRæda.
Spolium.
Rapina.
Manubiæ.
Manu raptum.

Probe. Ordinate.
Bene. Cōmode.
Honeste. Lepide.

¶ Regieren.

Regere. Gubernare.
Sub imperio habere.
Imperio tenere.
Sub ditione habere.
Temperare.
Moderari. Metiri.

¶ Rechen.

Vindicare Vlcisci.
Vindictam sumere.
Compensare.
Penas expetere.
Expetere vltionem.

¶ Reden.

Loqui. Fari.
Eloqui. Exprimere.
Dicere. Explicare.
Aperire; Exponere.
Explanare. Enarrare.
Differere. Ediſſerere.
Fabulari. Cōmentari.
Cōmemorari. Recensere.
Effari. Referre.
Memorari.
Verba facere.
Aggredi sermone.
Reddere vocem.
Soluere verba.
Vocibus uti.
Volutare voces.
Rumpere silentia voce.
Verba in mediū dare.
Narrare. Recitare.
Promere. Probare.
Docere. Indicare.
Demonstrare.
Explicare verbis.
Agere. Edere.
Significare.
Disputare. Censere.
Orationem habere.
Sermonem facere.
Sermocinari. Loqtari
Serere sermones.
Orsus est.

¶ Reine.

Munda res. Pura
Tersa. Sine labe.
Syncera res.

¶ Rechnen.

Cōputare. Supputare.
Referre rationem.
Impensam referre.

Rationem facere.
Ratiunculam reddere.

¶ Rede.

Sermo. Eloquium.
Eloquutio. Idioma.
Homilia. Contio.
Declamatio. Colloquiũ.
Sermocionatio.

¶ Red gebricht

Vox mihi defuit.
Non possum loqui.
Nequeo fari.
Vox me dereliquit.
Verba mea deficiunt.

¶ Recht sprecher.

Iurisconsultus.
Iurisinterpres.
Iurisperitus.
Iuris antistes.
Iuris professor,
Diuinę ac humanę legis doctor.

¶ Rigel.

Obex. Pessulũ.
Vectis. Repagulũ.

¶ Reich werden.

Ditari. Inaurari.
Locupletari. Ditescere.

¶ Reichen.

Porrigere Impendere.
Subministrare.
Suppeditare.

¶ Reitzung.

Irritamen.
Incitamen.
Irritamentũ. Illicitum.
Incitabulum.
Incitamentum

¶ Ropffen.

Pilare. Depilare
Depilem facere.
Pilos detrahere.

¶ Rundt.

Rotundum. Sphericũ.
Orbiculare. Teres.

DE LITERA S.

¶ Sal oder hoff.

AVla. Aulula.
Palatium.
Regia. Atrium.

¶ Saltzmeister.

Salsarius. Salis venditor
Alabarches.

¶ Seiler.

Funarius. Restiarius.
Schenoplocos.

¶ Raub
Vi ſublatum.
Tropheum.

¶ Radt geben.
Conſilium prębere.
Conſilium afferre.
Conſilio iuuare.
Conſulere.

¶ Radt.
Conſulatus.
Magiſtratus. Senatus.

¶ Radthauſʒ.
Prætorium. Senaculũ
Conciliabulum.
Curia. Capitoliũ.
Auguſtale.

¶ Rauch.
Hirſutum. Hiſpidum.
Piloſum. Villoſum.
Setoſum, Hirtum

¶ Reich.
Diues. Locuples.
Pecunioſus. Nũmatus.
Opulentus.
Affluens opibus.
Abundans diuitijs.

¶ Reichtum.
Diuitiæ. Copiæ. Opes.
Fortunæ. Facultates.

¶ Reitʒen.
Prouocare. Irritare.
Proritare. Tentare.
Laceſſere. Experire.
Conari. Incitare.
Excitare. Concitare.
Periculum facere.
Inflãmare. Stimulare
Extimulare.
Incendere.
Hortari. Suſcitare
Cõmouere. Sollicitare.
Animare. Inſtigare.
Allicere. Illectare.

¶ Recht.
Recte. Rite.

¶ Seil.
Columna. Columen.
Suſtentamentũ. Baſis.

¶ Seeh.
Stagnum. Lacus.
Palus.

¶ Sehen.
Inſpicere. Aſpicere.
Conſpicere. Proſpicere.
Cernere. Intueri.
Contemplari.

Speculari. Attendere.
Videre. Notare.
Consyderare.

¶ Sytten.

Mores. Ritus.
Animus. Ingenium.
Natura. Indoles.

¶ See oder meer.

Mare. AEquor.
Pontus
Pelagus. Oceanus.
Fretum, Salū.
Altum. Fluctus.
Gurges. Estus.

¶ Sucht od' verderbnis

Pestis.
Pernicies. Labes.
Interitus. Vastitas.
Populatio. Internectio
Exitus. Lues.
Funus. Tabes.
Exitium Infectio.
Corruptio.
Interemptio.

¶ Selten.

Raro.
Perraro. Rarenter.
Haud sæpe.
Haud crebro.

¶ Settigen.

Saciare. Saturare.
Exaturare. Exatiare.

¶ Senden.

Mittere. Legare.
Destinare. Ablegare.

¶ Sel.

Anima. Animula.
Animus. Vmbra.
Spiritus. Manes.
Laruæ.

¶ Ser.

Valde. Admodum.
Vehementer. Maxime.
Magnopere.
Maximopere.
Mirandum in modum.
In mirandum modum.
Sane. Longe.
Perinde. Apprime.
Oppido.
Oppidoq; Perq;
Summopere.
Plurimum,
Pene. Multum.
Grauiter.
Impendio. Immodice.

Maiorem in modum.
Mirum inmodum.
Mirifice.
Non mediocriter.
Iterum atq̧ iterum.
Etiam atq̧ etiam.

¶ Seichen.

Mingere. Meiere.
Vesicam leuare. Vrinare
Lotium emittere.
Exonerare vesicam.

¶ Sydenwurm.

Bombix. Bombilis.
Nicydolus.
Vermiculus sericũ faci-(ens.

¶ Sicher.

Tutus. Quietus.
Pacificus. Tranquillus

¶ Sich fromlich haltẽ.

Probe se gerere.
Honeste se gerere.
Industrie. Strenue.
Non incommode.

¶ So vil mer.

Tãto magis. Eo magis
Hoc magis.

¶ Son.

Sol. Titan.
Phœbus. Apollo.
Horos.

¶ So gott wil.

Deo iuuante.
Deo fauente. Deo duce
Deo auxiliante
Deo annuente.
Dijs fauentibus.
Dijs auspicantibus.
Dijs rem fortunãtibus.
Astris aspirantibus.

¶ So dus wirst thun.

Quod si feceris.
Q̃ si effectũ reddideris.
Id si confeceris.
Quod si prestiteris.
Si effectum fuerit.
Desiderio meo si morem gesseris.
Expectationi meę si obtẽperaueris.

¶ Sorgfeltig machen.

Sollicitum facere.
Sollicitum reddere.
Sollicitum habere.
Sollicitudinem habere.
Sollicitudinem ingerere
Sollicitudinem afferre.

Sollicitudinem iniicere.

¶ Schwam.

Boletus. Fungus.

¶ Synd.

Facinus. Scelus.
Malum. Maleficiũ.
Labes. Nota.
Nephas & nefas.
Peccatum. Delictum.
Crimen. Culpa.
Vitium. Erratum.

¶ Sunderlich gut.

Singulare.
Vnice. Speciale.
Peculiare. Excellens.
Proprium. Præcipuum.
Priuatim. Singulatim.
Sigilatim. Viritim.
Peculiariter.

¶ Sunderlich.

Priuata res.
Res familiaris. Præda.
Res domestica.

¶ Subtil.

Subtilis. Exiguus.
Tenuis. Gracilis.
Gracilentus.
Augustus.

¶ Solch man.

Vir { Talis. Huiusmodi. Cuiusmodi. Huiuscemodi. Illiusmodi. Eius generis. Huius generis }

¶ Solche.

Tales. Consimiles.
Non dissimiles.

¶ Süsse wort.

Dulcia verba.
Melliora. Mellita.
Melle condita.
Dulcicula Edulcata.
Dulcorata.

¶ Schar oder samlung.

Turba. Phalanx.
Cohors Conuentus.
Concio. Cœtus.
Turma. Acies.
Cuneus. Plebs.
Legio. Populus.
Copia. Exercitus.
Cohors. Ordo.
Globus. Corona.
Numerus. Multitudo.

Manus.
Frequentia.

¶ Schad.

Damnum.
Detrimentum.
Iactura. Periculum.
Incommodum.
Diminutio.
Naufragium.
Incommoditas.

¶ Schaden.

Nocere. Obesse.
Officere. Ledere.
Incommodare.
Incommodo afficere.
Detrimento esse.
Malo esse.

¶ Schand.

Turpitudo. Dedecus.
Infamia. Ignominia.

¶ Schæffer.

Opilio. Ouilio.
Ouium magister.

¶ Schenden.

Lacerare.
Lacerare conuitijs.
Infamare.
Proscindere contumelijs

¶ Schebig.

Scabies. Prurigo.
Impetigo. Volatica.
Zermas. Serpigo.
Fœdatio cutis.
Psora. Lichenos.
Sicca scabies.
Serpens cum pruritu.

¶ Scheisʒhausʒ.

Cloaca. Latrina.
Colluuiarium.

¶ Scheinen.

Splendeo. Niteo.
Fulgeo. Reluceo.
Chorusco. Radio.
Irradio. Emico.
Mico. Rutilo.
Clareo. Luceo.

¶ Scham.

Pudor. Verecundia.
Modestia Lenitas.
Taciturnitas.
Pudicitia. Sanctitas.
Castitas. Integritas.
Temperantia.
Continentia.
Fortitudo.
Sobrietas.

¶ Scherpff oder vernūfft.

Ingenij { Acrimonia. Dexteritas. Viuacitas. Habilitas. Bonitas. Agilitas. Magnitudo. Acumen. }

¶ Schepffer.

Creator. Conditor.
Plasmator.
Sator. Opifer.

¶ Scheissen.

Stercus facere.
Oletū facere. Excernere.
Exonerare aluum.
Merdare. Cunire.
Euomere.
Egerere. Eijcere.
Concoquere.
Eluere stercus.
Purgare ventrem.
Onus ventris ponere.

¶ Scheidung.

Separatio Repulsio
Repudiatio.
Diuortium.

¶ Scherg/ oder statt-knecht.

Stator. Apparitor.
Lictor. Satelles
Stipatores.
Samatophilaces.

¶ Schedlich.

Detrimentosum.
Perniciosum.
Damnosum.
Calamitosum. Exitiosū.
Lugubre. Mortiferum.
Funestum.

¶ Schiltkrott.

Testudo.
Lutra. Limax.

¶ Schilhen/oder eineugig.

Strabo. Luscus.
Cecutiens. Coclites.
Vnoculus.
Monophtalmus.

¶ Schilt.

Clypeus.
Scutum. Vmbo.

¶ Schiff.

Naues. Puppes.
Rates. Classes.

Nauigia. Nauiculæ.
Cymbæ. Carinæ.
Proræ. Biremis.
Triremes.

¶ Schinden.

Excoriare. Dilaniare.
Dilacerare. Diuellere.
Excruciare. Extorquere
Exulcerare. Refcindere.
Exafperare. Exacerare.
Exenterare. Erufcare.

¶ Schimpff.

Iocus. Rifus.
Ludus. Luxus.
Lafciuia.

¶ Schiffen.

Nauigare. Remigare.
Vela dare Trancere
Committere fe velis.
Credere fe velis
Vehere pelago.
Incumbere mari.
Velificare.

¶ Schüffel.

Scutella. Lanx.
Patina. Patella.
Paropfis.

¶ Schoff.

Ouis. Aries.
Laniger. Balans.
Bidens. Veruex.
Bidental.

¶ Schonefrauw.

Mulier. { Pulchra. Bella. Formofa. Procera. Splendida. Venufta. Nitida. Decora. Clara. Elegans Speciofa. Honefta.

¶ Schuldt geben.

Referre culpam.
Referre acceptã culpam.
Transferre culpam.
Afcribere culpam.
Imputare culpam.

¶ Schon latyn.

Politus caracter.
Ornatus ftylus.
Elegans dicẽdi genus.
Pulcher orõnis ftilus.

¶ Schwindel.
Vertigo. Turbo.
Scotomia.
¶ Schweiſztuch.
Sudarium.
Sudariolum. Ricula.
¶ Schwein.
Porcus. Porcellus.
Sus. Suculus.
Schropha.
Verres. Aper.
¶ Schul.
Schola.
Studium triuiale.
Studium priuatum.
Gymnaſium.
Pedagogium. Paleſtra.
¶ Schulmeiſter.
Triuialis magiſter.
Ludimgr. Pedagogus.
Pedotribes. Pedotriba.
Pedonomos.
Archididaſculus.
Gymnaſiarcha.
Gymnaſiarches.
Scholaſtici cœtus moderator.
Agẽs p̃fecturã gymnaſticam.
Scholaſtici ordis p̃fectus
Gymnaſticã dignitatem gerens.
¶ Schwach.
Debile. Fragile.
Imbelle. Decrepitum.
Imbecille. Languidũ.
Fluxum. Molle.
Rugoſum. Solutum.
Fluidum. Turbidum.
Senile. Vietum
¶ Schwer.
Graue. Difficile.
Laborioſum.
Operoſum. Arduum.
Haud facile factu.
Magni laboris.
Magnæ difficultatis.
¶ Schwert.
Gladius. Gladiolus
Enſis. Mucro.
Spatula. Sica.
¶ Schuſter.
Sutor. Calciator.
Calceolarius. Calcearius
¶ Schuch.
Calceus. Caliga.

Calceamentum.
Calcearium. Calceatus.

¶ Schweren.

Iurare. Deiurare.
Per sacra iurare
Deum in testem vocare.

¶ Schlang.

Serpens.
Anguis. Vipera.
Coluber. Hydrus.

¶ Schloss.

Castrum. Arx.
Arcicula. Castellū.

¶ Schlaffen.

Dormire. Sopire.
Somnum capere.
Quiescere. Dormitare.

¶ Schlahen.

Percutere. Cedere.
Ferire. Verberare.
Pulsare, Tundere.
Flagellare. Sauciare.

¶ Schlitten.

Carpentum. Essedum.
Essedulum.
Vehiculum. Biga.

¶ Schmeichler.

Adulator. Assentator.
Palpo. Palpitator.

¶ Schmeicheln.

Blandiri. Adulari.
Assentari. Palpitari.

¶ Schimpffwort.

Facetiæ dulces.
Sales mordaces.
Iocus. Lepidū.
Iocosum. Vrbanitas.
Milesium. Ludicrum.
Fabulosum.

¶ Sich molen.

Fucare.
Rubicundare faciem.
Purpurare arte genas.
Facere vultū rubicundū.
Picturare genas.
Adulterino colore colorare.
Agathyrsomate tingere.

¶ Schnel kōmen.

Aduentare. Aduolare.
Celeriter venire.
Aduentum maturare.

¶ Schnell.

Celer. Velox.
Alacer. Impiger.
Viuidus. Agilis.

Efficax. Manus.
Præceps. Maturus.
Festinatus. Præmaturus
Feruidus. Præcupidus

¶ Schnellkeit.
Velocitas. Celeritas.
Leuitas. Pernicitas.
Agilitas. Alacritas.

¶ Stamme.
Surculus.
Ramusculus. Frutex.

¶ Schned mensch.
Vilis homo.
Homunculus.
Homuncio. Homulus.
Homululus.

¶ Schneider.
Sartor Sarcinator

¶ Schnuppe.
Catarrus.
Coriza. Distillatio.
Catastagines. Brancus.

¶ Schrifft.
Scriptura. Historiæ.
Commentarij. Literæ.
Monumenta.
Annales. Fasti.
Libri veteres.

¶ Schreibgezeug.
Atramentarium.
Calamarium.
Pennarium.
Theca pennaria.
Theca calamaria.
Pugillar.
Graphiarium.

¶ Spilen.
Ludere.
Operam dare ludo.
Ludo intendere.

¶ Spilen vff dē seil.
Artē funābuli exercere.
Funambulum prȩferre.
Schenobatem agere.

¶ Spyler.
Lusor. Aleator.
Pecuniȩ ludo cōsumptor
Aleo.

¶ Sprichwort.
Prouerbium. Adagium.
Dicterium. Parœmia

¶ Speisz.
Cibaria. Fercula.
Dapes. Epulæ.
Esca. Cibus.

Obſonia. Eſculenta.
Edulia.

¶ Spang.
Bractea. Bracteola.
Bulla. Fibula.

¶ Schreyen.
Vociferare. Exclamare
Clamitare. Intonare.
Vocem magnã emittere

¶ Spyen.
Vomere. Euomere.
Vomitum emittere.
Vomitum eĳcere.

¶ Schreiben.
Scribere. Perſcribere.
Scriptare. Exarare.
Obſtrepere.

¶ Statt.
Ciuitas. Vrbs.
Oppidum. Caſtellum.
Municipium.

¶ Standt.
Status. Lex.
Conditio.

¶ Statſchreiber.
Notarius. Scriba.
Manifeſtarius.
Secretarius.

Tabellio. Libellio.

¶ Strick.
Reſtis. Funis.
Funiculus. Rudens.

¶ Steet.
Aſſidue. Iugiter
Sedulo. Continuo.
Peruigil.
Perpetim.

¶ Streiter.
Bellator. Bellicoſus.
Præliator. Bellax.
Pugnax. Acer.
Belliger. Bellipotens.

¶ Starck.
Validus. Præſtans.
Pectoroſus.
Samſonius.

¶ Stammeln.
Titubare. Vacillare.
Labare. Nutare
Heſitare. Trepidare.
Æſtuare. Dubitare.
Ambigere.
Fluctuare.

¶ Stein.
Lapis.
Petra. Saxum

Rupes. Silex.
Scopulus.

¶ Streitbar.
Militaris.
Bellicus.
Hostilis. Castrensis.

¶ Streit.
Pugna. Certamen.
Dimicatio. Contentio.
Bellum. Conflictus.
Prelium. Arma
Mars. Acies.
Congressus.

¶ Straffen.
Reprehendere.
Castigare. Corrigere.
Emendare. Culpare.
Corripere. Obiurgare
Subiurgare. Improbare.
Vituperare. Obtrectare.
Arguere. Criminari.
Insimulare. Obijcere.
Postulare. Expostulare.
Vitio dare. Renũciare.
Redarguere. Refutare.
Increpare. Occupare.
Incusare. Punire.
Premere. Confligere.

Recognoscere.
Repastinare. Retractare.
Infremere. Admonere.

¶ Stecher.
Satelles. Excusator.
Emissari9. Mercenarius.

¶ Streyten.
Bellare. Dimicare.
Certare. Decertare.
Bella gerere.
Pugnare. Litigare.
Certamen inire.
Aciei se accingere.
Arma capere.
Arma mouere.
Contendere armis.
Versare bella.
Arma parare.
Martis opus exercere.
Manum conferere.

¶ Stat geben.
Cedere. Assurgere.
Locumdare. Retrocedere
Pessum ire.

¶ Sterben.
Mori. Moriri.
Obire. Interire.
Diem obire.

Mortem obire.
Vita excedere.
Occumbere.
Animum expirare.
Animam efflare.
E vita migrare.
Res humanas deserere.
Peragere mortem.
Dissolui. Exanimari.
Discedere ex hac vita.
Vitā in mortē cōmutare
Finire vitam.
Migrare de seculo
Recedere a vita.
Spiritum fato dare.
Spiritum deponere.
Vitam ponere.
Expirare,
Fato concedere.
Agere animam
Excedere e viuis.
Defungi vita.
In pace quiescere.
Obdormire in domino.
Debitum carnis soluere
Reb9 humanis excedere.
Nube carnis detegi.
Ad manes descendere.
Ad orcum migrare.
Ad orci familiā nūerari.
Plutonis regna subire.
Tartara petere.
Carcere mortis liberari.
Depositum deo reddere.
Fato rapi.
In erebum demergi.
Petere manes.

¶ Stub.

Dieta. Hybernaculū.
Hypocaustū. Vaporariū

¶ Studieren.

Studere.
Studere libris.
Studere libros.
Studere in libris.
Studere in libros
Insistere lectioni.
Vacare lectioni.
Vacare in lectionem.
Asserere se studijs.
Asserere se libris.
Asserere se in studio.

¶ Stelen.

Furari. Subtrahere.
Surripere. Clepere.
Subducere. Sublegere

Furtum facere.
Peculari. Depeculari.
Abigere.
Furto auferre.
Clandestine amouere.

¶ Sternenseher.
Planetarius. Astrologus
Caldeus. Genethliacus.
Mathematicus. (sor.
Sydereę supstitiōis ꝓfes-

¶ Stell dich manlich.
Virum te ostendas.
Fortem te præstes
Tuearis te. Sustentes.

¶ Sackpfeiffer.
Vtricularius. Ascaules.

¶ Schweigen.
Tacere. Silere.
Conticere. Obticere.
Reticere. Conticessere.
Silentio præterire.
Pythagorizare.
Silentio pertransire.
Digito cōpescere labellū
Cōprimere labra.
Fauere linguis.

¶ Seichkachel.
Vrinale. Scaphium.
Matula. Matellio.

DE LITERA T.

¶ Tantzen.
Chorizare.
Ducere choream.
Indulgere thiasi.
Insultare chorea.
Insultare baccho.

¶ Teufel.
Diabolus.
Dęmon malignus.
Malignus spiritus.
Cacodęmon.

¶ Teillich.
Particulatim. articulatim.
Membratim. Generatim
Gradatim. Per partes.
Per muros. Per species.

¶ Teilen.
Diuidere. Separare.
Distribuere. Segregare
Seiungere Disiungere
Distrahere. Discrimiare.
Disparare. Abiungere.
Dissoluere. Dissociare.
Deijcere. Disturbare.
Disrumpere. Scindere.
Partiri. Secare.

Diſtinguere. Semouere
Dimouere.
Diſpergere. Diſſipare.
Diffundere.
Diſcutere. Diuellere.
Sequeſtrare.

¶ Teppich.

Tapeta. Aulea.
Peripetaſmata.
Periſtromata.

¶ Teurkeit.

Inopia frugum.
Egeſtas victus.
Annonæ caritas.
Fames. Inedia.

¶ Thier.

Animalia. Animantia.
Armenta.
Animata. Beluæ.
Pecudes.

¶ Tichten.

Fingere. Facere.
Mentiri. Simulare.
Colum adhibere.
Colis agere.
Fraudulenter agere.

¶ Trincken.

Bibere. Potare.
Potu reficere.
Haurire potum.
Ingurgitare.
Obruere hauſto.
Proluere potu.

¶ Tiſchtuch.

Mappa. Gauſape.

¶ Tugent.

Virtutes. Laudes.
Beneficia.
Merita. Officia.
Res geſtę.

¶ Tothen.

Necare. Interficere
Trucidare. Obtrūcare.
Mortificare.
Iugulare. Tollere.
Interimere.
Occidere. Perimere.
Mactare. Examinare.
Infligere mortem.
Neci dedere.
Extinguere.
Vitam eripere.
Vita ſpoliari.
Vita priuari.

¶ Thür.

Ianua. Porta.

Limen. Valua.
Vestibulum

¶ Torheit.
Dementia.
Insania. Cęcitas.
Stultia, Vesania.
Stoliditas.

¶ Topfer/ hafener.
Figuli. Lutifiguli.
Plastæ. Fictores.

¶ Todt.
Obitus. Cędes.
Clades. Strages
Læthum. Nex.
Mors. Interitus.

¶ Treist oder küne.
Audax. Animosus,
Intrepidus.
Securus Ferox.
Fretus. Fidens.
Confisus. Auidus.

¶ Türstig oder künheit.
Audacia. Audentia
Temeritas. Cõfidentia.
Arrogantia.

¶ Thun.
Agere. Gerere.
Administrare,
Facere. Efficere.

¶ Tüngen.
Otiari agrum.
Letificare agrum.
Stercorare agrum.
Impinguare agrũ fimo:
Aspergere agrũ letamĩe:
Reuouere agrum sterco- ratione.

¶ Treflich oder achtbar.
Præstans. Excellẽs
Egregius. Eximius.
Insignis.

¶ Treflich ding.
Res magni ponderis.
Ardua. Seuera.
Seria. Grauis.
Non iocosa.

¶ Tresten.
Solari. Consolari.
Solatio esse.
Solatium adhibere.
Solamen afferre.

¶ Tragen.
Portare. Ferrẽ
Gestare. Baiulare.
Sustentare.
Subleuare,

¶ Trost.
Oblectamentum.
Solatium.
Leuamen. Requies.

¶ Treiben.
Pellere. Agere.
Cogere.

¶ Mein ich.
Coniecturam capio.
Coniectura colligo
Coniectura assequor.

¶ Menschen.
Homines.
Gentes. Populi.
Terreni. Mortales.
Genus humanum
Genus hominum
Rationales.

¶ Miteler.
Arbiter. Interpres.
Intermedius.
Internuncius.
Iudex. Pacificator.
Concordię auctor.
Gratiæ conciliator.

¶ Messigk.
Abstinēs. Frugi
Frugalis. Continens.
Modestus.
Sua sorte contentus.
Cōtemptor diuitiarum.

¶ Meinung.
Opinio. Fama.
Sententia. Spes.
Existimatio. Iudiciū.

¶ Messige rede.
Parciloquium.
Parciloquentia.
Verborum parcitas.

DE LITERA V

¶ Vatter.
PAter.
Parens.
Genitor.

¶ Vatterland.
Patria. Natale solum.
Genitale solum.
Paterna domus.
Sedes domestica.
Paterni lares.
Paterna limina.
Sedes natalis.
Patriæ ædes.
Patrium solum.
Limen natale.
Patrij penates.

Domuitio genitalis.

¶ Villeicht.

Forte. Fors.
Fortaſſis. Fortaſſe.
Forſan. Forſitan.
Fortuna.

¶ Verſch machen.

Excudere carmina
Carmina deſcribere.
Procudere carmina.
Verſibus complecti.
In numerum redigere.

¶ Vil leut.

Multitudo hominum.
Frequentia hominum.
Copia hominum.

¶ Verachten.

Improbare. Obprobare.
Exprobrare, Oppugnare
Repellere. Refutare.
Redarguere. Extenuare.
Deſpicere.
Cōtemnere. Aſpernari.
Floccipendere.
Nihilipendere.
Nihilifacere.
Naucipendere.
Nihiliducere.

¶ Verbrennen.

Comburere.
Exurere. Cremare.
In rogum ponere.
Complecti flāmis.
Cingere flammis.
Igne abſumere.
Incendio inuoluere.

¶ Verbunden.

Obligatus. Obnoxius.
Obſtrictus.
Aſtrictus. Deditus.
Deuolutus. Deuinctus.
Mancipatus.

¶ Verbieten.

Prohibere.
Inhibere. Vetare.
Cohibere. Interdicere.

¶ Volbracht.

Perfectum. Cōſūmatū.
Abſolutum.

¶ Verzeren.

Conſumere.
Abſumere. Elidere.
Vorare. Deuorare.
Decoquere. Sorbere.

¶ Vordern.

Poſtulare. Poſcere.

Reposcere. Exigere.
Petere. Repetere
¶ Verdreüßt.
Piget. Tedet.
Pœnitet. Offendit.
¶ Verbergen.
Abscondere. Occultare.
Obscurare. Obfuscare
Obducere. Obumbrare.
Celare. Nubilare.
Condere. Obnubilare.
Cooperire. Operire.
Obturare. Tegere.
Obruere. Recondere.
Claudere. Abdere.
¶ Verdeckte red.
Obscura oratio.
Perplexa.
Haud dilucida.
Minime luculenta.
¶ Vorderlich.
Præcipue. Præsertim.
Maxime. Potissimum.
Inprimis. Primo.
Primitus. Primiter.
Primæ. Ante omnia.
¶ Vergleichen oder nachuolgen.

Imitare. Assimilare.
Effingere. Aemulari.
Representare.
¶ Vergencklich.
Transitorius.
Caducus. Labilis.
Temporarius.
Temporaneus.
Momentaneus.
Mobilis. Fluxus.
Instabilis. Variabilis.
Inconstans. Volubilis.
Flexibilis.
¶ Verrucken. bestechen.
Corrumpere. Deprauare
Exulcerare.
Muneribus corrumpere
Inficere pecunia.
¶ Vergelten.
Pensare.
Compensare.
Reddere. Referre.
Reportare. Restituere.
Vicem rependere.
Parem gratiam reddere.
¶ Vergeen.
Abluere. Desinere.
Delere.

Diluere. Antiquare.
Irritum facere.

¶ Vergeben.

Ignoſcere. Parcere.
Veniam dare.
Remittere culpam

¶ Vergeſſen.

Obliuiſci.
Excidere animo.
Non ſuccurrere animo.
Tradere obliuioni
Obliuionem facere.
Delere obliuioni.
Dare obliuioni.
E memoria excidere.
Memoria elabi

¶ Vergülden.

Deaurare. Inaurare.
Auro impleri.
Auro ditare.

¶ Vergeen.

Periturum. Interiturũ
Intermoriturum.
In præceps iturum.

¶ Vorhaltung/oder eerlich halttẽ.

Obſeruantia.
Obſeruatio.
Honor. Cultura
Admiratio.

¶ Verhinderniſʒ.

Impedimentum.
Offendiculum.
Offenſiculũ. Obſtaculũ.

¶ Vorhalten oder erlich halten.

Ante oculos habere.
Magnificare. Revereri.
Venerari. Obſeruare.
Colere. Amplecti.
Charum habere
Plurimi facere.
Magni eſtimare
Amplexari.

¶ Verhart.

Obſtinatus.
Pertinax. Difficilis
Rigidus. Dirus.
Infractus.

¶ Verheiſſen.

Promittere. Polliceri.
Recipere. Spondere.
Fidẽ habere.
Fidẽ interponere.

¶ Verhindern.

Impedire. Inhibere.

Occupare. Detinere.
Perturbare. Vexare.
¶ Vorhien.
Prius. Olim. Ante hac.
Ante hoc tempus.
¶ Verhindert.
Impeditus. Præpeditus
Implicitus. Inquietus.
Obrutus. Interceptus
¶ Veriaget.
Fugatus. Pulsus.
Eiectus. Profugus.
Extorris. Exul.
Exterminatus.
Exturbatus.
¶ Verlassen.
Derelinquere.
Deserere. Desistere.
Destituere. Deficere.
¶ Verkauffen.
Vendere. Venundare.
Vendendum exponere.
Venalem habere.
Venum exponere.
Precium iudicare.
Hastæ submittere.
¶ Vermackelt.
Maculata.

Commaculata.
Polluta. Temerata
Impura.
Tincta. Infecta.
¶ Vermeiden oder hinderlist üben.
Insidiari, Insidias moliri
Insidias machinari.
Insidias tendere.
¶ Vernichten.
Frustrari.
Destruere.
Nihili facere.
Exinanire.
¶ Vermanen,
Monere.
Cõmonefacere.
Hortari.
Dehortari.
Exhortari.
Adhortari.
¶ Vorred.
Initium.
Præfacio.
Exordium.
Præludium.
Anteloquium.
¶ Vernemen.

Intelligere.
Accipere.
Attendere.
Cognoſcere.
Diſcere.
Videre.
Sumere.
Tenere.
Animaduertere.
Iudicare.
Sentire.
Perſpicere.
Noſcere.
Percipere.
Haurire.
Callere.

¶ Virnemig.

Ingenioſus.
Induſtrius.
Callidus.
Candidus.
Agilis. Dexter.
Studioſus.
Efficax.
Vegetus.
Aſſiduus.
Acer.
Viuidus.
Intentus.
Gnauus.
Impiger.
Experiens.

¶ Verſúnen.

Pacare.
Sedare.
Placare.
Blandire.
Mitigare.
Mollire.
Mulcere.
Lenire.
Impetrare gratiam.
Conciliare.
Benignum facere.
Inire gratiam.

¶ Verſchmehen.

Contemnere.
Deſpicere.
Spernere
Faſtidire.
Superbire. Dedignare.

¶ Verſumen.

Negligere.
Non curare.
Diſſimulare.
Auertere.

Pare neglectui.
Nihil in rem facere.

¶ Verſpotten oder Verſchmehen.

Deridere Illudere.
Inſultare. Exagitare.
Subſannare.
Deſpectui habere.
Ridiculo habere
Deriſui habere.
Contemptui habere.
Ludibrio afficere.
Aſpernari. Reſpuere.
Reijcere. Refutare.
Renuere. Abnuere.
Recuſare. Repudiare.
Irridere. Deſpuere.
Aduerſari. Paruipendere
Vilipēdere. Naucipēdere
Nihili ducere.
Nihili æſtimare. Flocci-pendere.

¶ Verſchaffen.

Diſponere. Ordinare.
Collocare.

¶ Vorſichtig.

Prouidus. Cautus.
Gnarus. Sciens.
Sapiens. Cordatus.
Circūſpectus. Vigilās

¶ Verſchlinden.

Glutire. Deglutire.
Abſorbere. Inſinuare.
Abſumere.

¶ Vorſetzen.

Statuere inſtituere
Conſtituere.
Cogitare. Decernere.
Deſtinare. Deliberare
Proponere.
Statutum habere.

¶ Verſagē od' verleuckē

Negare. Refugere.
Pernegare. Recuſare.
Inficiari. Inficias ire.
Contradicere. Abnuere.
Renuere. Reclamare.
Reſiſtere. Tergiuerſari

¶ Verſtören.

Inquietare. Moleſtare
Turbare. Conturbare
Obturbare.
Perturbare. Interpellere

¶ Verſehen.

Conſulere. Præſcire
Proſpicere. Cauere.

Prouidere. Augurare.
Prenoscere.

¶ Versigeln.
Obsignare literas.
Munire sigillo.

¶ Versenden.
Relegare.
In exilium mittere.
Exilio damnare.
Extermiare. Proscribere.
Exulem agere.
Extorrem agere.
Mulctare exilio.

¶ Versünlich.
Pacate. Sedate.
Tranquille.

¶ Vertruwen.
Credere. Cõmittere.
Aliorum fidei credere.

¶ Verdorren.
Stupere. Torpere.
Marcere. Marcescere.
Sensu carere.

¶ Verderbnisz.
Pernities. Calamitas.
Clades. Cedes.
Euersio. Interitus.
Tempestas.

Ruina. Incendium

¶ Vorwar.
Certe Certo.
Vere. Vero.
Profecto. Nimirum.
Nempe. Quinimo.
Immo. Age vero.
Sane vero.
Iam vero Enimuero.
Atuero Prorsus.
Plane. Etiam.
Quippe Porro.
Proculdubio.
Omnino. Penitus.
Scilicet. Videlicet.
Atqui. Inquam.
Apprime. Præsertim.
Reuera. Etenim.
Vtiqꝫ. Quidni.
Sane. Equidem.
Hauddubie.
Hercule. Hercle.
Me hercules.
Mehercle.
Mediusfidius.
Aedepol. Pol.
Per pol. Castor.
Mecastor Percastorẽ.

¶ Verwilligung.
Concordia. Consensus.
Conspiratio.
Pactum. Pactio.
Placitum. Conuentio.

¶ Verwundern.
Miror. Admiror.
Demiror.

¶ Verwunden.
Vulnerare. Sauciare.
Consauciare. Percutere
Infligere vulnus.

¶ Von dem reden wir ein ander mal.
Postea de his.
Hac de re alias.
Sed de his pluribus.
Sed de his alias.

¶ Von mir.
A me. Ex me.
Abs me.

¶ Von noten ist.
Necesse est.
Operęprecium est.
Opus est. Oportet.
Necessarium est.

¶ Voll sauffen.
Inebriare. Suffundere.
Græcari. Pergræcari.
Libero patri parentare.
Poculis indulgere
Euacuare calices.

¶ Von iugent auff.
A puero A tenera ętate.
A teneris annis.
A prima lanugine
A primis ætatis tpibus.
A teneris (ut græci aiũt) unguicul, vel unguib⁹.
Ab initio ætatis.
Ab ipa usq; adolescentia.
A cunabulis.
Ab incunte ætate.
Ab impubibus annis.
A florida iuuentute.
A prima usq; infantia.

¶ Vollkumlich.
Perfecte. Ad unguem.
Ad amussim.
Ad perpendiculum.
Ad libellã. Examussim.
Pẽsiculatim. Ad normã.

¶ Von christ geburt.
Anno a carnali christião
Anno dñice ĩcarnatiõis.
Anno virginei partus.

Anno dominici natalis.
Anno catholicę veritatis.

¶ Volkumelicher.

Apertius. Planius.
Vberius. Copiosius.

¶ Vbereinkummen.

Conuenire. Consentire.
Quadrare. Cōgruere.

¶ Vngehorsam.

Rebellis. Contumax.
Refractarius.
Inobediens. Obstinatus

¶ Vmb meinet willen.

Meo nomine.
Meis verbis.
Mea vel mei causa.
Mea ex parte.
In rem meam agere.

¶ Vmb des willen

Propter illum. Ob illū.
Causa illius. Grā illius.

¶ Vnnützist.

Gratis. Inuanum.
Frustra. Incassum.
Inaniter. Inutiliter.

¶ Vmbgeben.

Ambire. Sepire.
Cingere. Circundare.
Obsistere. Submouere.
Munire. Vallare.
Stipare. Obducere.
Circumuenire.
Vtrūq; urgere latus.

¶ Vmblauffer.

Errans. Errabundus.
Erro. Inconstans.
Vagans. Fugitiuus.
Circulator.
Vagabundus.
Circumforaneus.
Ardelio. Palans.

¶ Vnachtsam.

Nihil reputans.
Nihil sciens.
Inaduertens.
Nihil pensi habens.
Nihil respiciens.

¶ Vmbkeren.

Euertere. Conuellere.
Eijcere. Euellere.
Prosternere.
Labefactare. Cōcutere.
Quassare. Eruere.

¶ Vnachtsamkeit.

Negligentia.
Indiligentia. Incuria.

¶ Vnedel.
Ignobilis. Inglorius.
Humilis. Ignotus.
Obſcurus.
Sordidus. Malignus.
Spurcus. Anguſtus.
Abiectus. Vilis
Genere infimo
Genere obſcuro.
Genere humili natus.

¶ Vneerlich.
Inhoneſtum. Deforme.
Fœdum. Turpe.
Flagitioſum. Tetrum.
Infame. Criminoſum

¶ Vnuerſchempt ſein.
Inuerecundum eſſe
Deponere verecundiam
Soluere pudorem.
Perfricare frontem.

¶ Vnweiſſigklich.
Stulte. Demēter.
Temere. Incōſulte.
Negligenter.
Inconſiderate.
Inſaniter.
Improuide.
Inſipienter.

¶ Vnuerſchempt.
Libidinoſus. Corruptor
Adulter. Obſcœnus.
Intemperans.
Immodeſtus.
Impudicus. Diſſolutus.
Effœminatus.
Inceſtus. Laſciuus
Probroſus:
Maculoſus. Turpis.
Contaminatus.
Inhoneſtus. Mollis.
Flagitioſus. Deformatꝰ.
Inquinatus. Fœdus.

¶ Vnwiſſendt.
Indoctus. Rudis.
Idiota. Ignarus.
Incomptus Inurbanꝰ.
Horridus. Incultus.
Vulgaris. Neſcius.
Imprudens.

¶ Vnweiſze.
Ignauus. Iners
Segnis. Piger.
Inſanus. Tardus.
Delirus. Deſidioſus.
Ratione carens.
Mente captus.

Rationis expers.
Phreneticus.
Ocij cupidus.
Laborem fugiens.
Inefficax. Stultus.
Stolidus. Vanus.
Imprudens. Insipidus.
Insipiens. Vatuus.
Imperitus. Hebes.
Obtusus. Excors.

¶ Vnweis sein.

Delirare. Desipere.
Desipiscere. Delirũ esse.

¶ Vnwillig.

Moleste. Aegre.
Aegerrime. Grauiter.
Acerbe. Indigne.
Coacte. Dolenter.
Non libenter.
Molliter. Inuitus.
Inlubenter. Cõpulsus.
Impacientissime.
Haud constanter.
Haud æquo animo.
Inique fero.

¶ Vnbedacht.

Improuide.
Inconsiderate.
Temere. Propere.
Præcipitãter. Incõsulto.
Imprudenter.
Ex tempore. Improuiso.
Impræmeditato.
Sine ratione.

¶ Vnuersehen.

Fortuito. Insperato.
Ex impuiso. Ex ĩsperato
Præter spem. Inopinato.
Sorte. Tumultuario.
A casu. Casu.
Præter opinionem.

¶ Vnbescheiden.

Incompti. Inordinati
Turbati. Sordidi.
Perditi. Dispersi.
Indigesti Incompositi

¶ Vnd auch.

Etiam. Nihilominus.
Nec non. Ita.

¶ Vnder den benantẽ.

Inter primos. In primis
Inter principes.
In primoribus.
Inter primarios.
Inter optimates.

¶ Vnderscheid.

Differentia est. Interest
Differt. Refert.
Discrimen habet.
¶ Vnderweisen.
Erudire. Imbuere.
Instituere. Instruere.
Docere.
Literis ornare.
¶ Vnderworffen ist.
Subiectus est.
Subiacet alterius impio
Paret alterius ditioni.
Paret alterius imperio.
In aliena potestate.
¶ Vndertrucken.
Opprimere.
Deprimere.
Comprimere.
Mergere. Deijcere.
Subigere.
Sub legem mittere.
Conditiones dare.
Affligere.
Prosternere.
Euertere. Obruere.
Sopire. Elidere.
Pessundare.
Contundere.

Frangere. Conterere.
Coercere.
¶ Vnderthenig machen.
Subijcere. Subdere.
Substernere.
Sub iugum mittere.
Subigere.
Subiugare.
¶ Vnder einer figur.
Sub figura. Sub specie.
Sub imagine.
Sub umbra.
Sub pallio.
Sub velamine.
Sub similitudine.
Sub obtentu.
Sub prætextu.
Sub inuolucro.
¶ Vnderm eister.
Collaborator scholæ.
Lector scholæ.
Hypodidasculus.
¶ Vngezierte rede.

Oratio { Inculta. Illepida. Incondita. Arida. Tenuis. }

Oratio.
- Ieiuna. Arida. Exesa.
- Macra. Sicca. Ieiuna.
- Insipida. Nuda. Tenuis.
- Contorta. Haud fertil. Haud ferax.
- Tortuosa
- Temeraria
- Cōfusa.

¶ Vngewiß.
Dubie. Incerte. Lasse.
Ambigue. Aduerse.
Trepide. Incōstanter.

¶ Vngleich.
Dissimile. Dissonum.
Dispar. Diuersum.
Discrepans.
Absurdum. Distans.
Differens. Discors.
Alienum. Varium.

¶ Vngestümigkeit.
Procellæ. Venti.
Turbines. Fulgura.
Tempestates.
Fulmina. Vis cœlestis
Vis maritima.

¶ Vnfruchtbar.
Iufructuosa.
Sterilis. Infœcunda.
Macra. Exilis.

Fructum non pariens.

¶ Vngestümig sein.
Insolenter agere.
Insolentiam præ se ferre.
Insolentem se exhibere.
Inconsulte agere.
Inoportunum reddere.

¶ Vngleicheit.
Dissimilitudo.
Disparitas. Imparitas.
Inæqualitas. Immēsitas.
Incomparabilitas.

¶ Vnglückseligkeit.
Infœlicitas. Infortuniū.
Aduersitas. Aegritudo.
Improspitas. Inualitudo.

¶ Vnglückselig.
Difortunate.
Inauspicato.
Sinistro pede.
Sinistro alite.
Improspero omine.

¶ Vnhoflich oder verachr.

Inurbanus. Rusticus.
Leuis. Inconditus.
Impolitus. Indoctus.
Rudis. Segnis.
Inefficax. Tardus.
Obtusus. Imprudens
Stolidus. Incomptus
Horridus. Incultus.
Sordidus. Abiectus.
Vulgaris. Humilis.
Barbarus.
Barbasculus.
Inqnatus. Cōtaminat⁹.
Corruptus. Inflatus.
Ventosus.
Vanus. Inanis.
Spurcus. Difficilis.
Dirus. Illiberalis.
Angusti animi.
Abiecti animi.

¶ Vnlust.

Sordes. Sordities.
Sanies. Scabies.
Putredo. Pedor.
Illuuies. Squalor.

¶ Vnreinigkeit.

Luxuria. Libido.
Cupido. Spurcicies.
Immundicies.

¶ Vnschlit.

Sepum. Seuum.
Sebum. Aruina.

¶ Vntrüwe.

Iniquitas Perfidia
Fallacia.
Improbitas.
Peruersitas.
Malignitas.
Punica fides.
Græca fides.
Sublesta fides.
Sobola fides.

¶ Vnnutzlich reden.

Fundere verba.
Effundere verba.
Futire. Garrire.
Blatterare Effutire

¶ Verurteilt.

Damnatus est patibulo.
Addictus est morti.
Condemnatus est.
Destinatus est.
Mancipatus est.
Deditus est.
Deditus est patibulo.
In hūc sentētia lata est.

DE LITERA w.

¶ warsager.

AVgures.
Diuinatores.
Magi.
Salitores.
Auspices.
Astrologi. Haruspices.
Mathematici. Arioli.
Planetarij. Sortilegi.
Phitonissę. Genethliaci.
Horoscopi.

¶ wachung.

Vigilia. Vigilię.
Excubiæ. Stationes.

¶ wechter.

Vigil. Speculator.
Procubitor. Excubator.

¶ wagen.

Currus. Curriculus.
Plaustrum. Quadriga.

¶ wagner.

Rotarius, Plaustrarius.
Quadrigarius.

¶ waltforster.

Syluarum custos.
Saltuarius custos
Nemoris antistes.

¶ wassersucht.

Intercus. Hydrops.
Hydropisis. Subtercus
Psicrocrelia. Hiposarca.
Asclites. Timpantes.

¶ wann, Bitt.

Dolium. Tinium.
Aquiminarium.

¶ wasser.

Aqua. Vnda.
Lympha. Latex.
Scaturies. Scaturigo.
Scatebra.

¶ waldt.

Sylua. Nemus.
Lucus. Saltus.

¶ wachsen.

Crescere. Coalescere.
Arborescere. Pullulare.
Exilere. Exuberare.

¶ weg nemen.

Diripere. Auertere.
Amouere. Eripere.
Semouere. Dimouere.
Diuidere. Dissoluere.
Decerpere.
Diuellere. Distrahere.
Detrahere. Tollere.

¶ wegziehen.
Recedere. Concedere.
Secedere. Pergere.
Proficisci.
Petere aliquem locum.
Se recipere in aliquē locū
Se cōferre. Prosequi iter.
Maturare iter. arripe iter
Ingredi iter. Habere iter
Accingi itinere. Pedē fer-
Pedem referre. (re.
Vestigia mouere.
Dirigere gressus. Ferre
Iter detēdere. (gressum.

¶ weis.
Sapiens. Peritus.
Prouidus. Cautus.
Nauus Expers.
Strenuus. Astutus.
Consultus. Callidus.
Disertus. Circūspectus.
Gnarus. Sagax.
Prudens. Cordatus.
Versutus. Solers.

¶ weiszlich.
Prudenter. Gnauiter.
Solerter. Scienter.
Caute. Graphice.

Industrie. Scitissime.

¶ widerumb.
Iterum. Contra.
Rursus. Aduersus.
Denuo. Deinceps
De integro. Secūdo loco

¶ widerstreittē.
Litigare. Iurgare.
Altercari. Rixari.
Insectari. Verba inijcere.
Compellare.

¶ widersteen.
Resistere. Obsistere.
Repugnare. Impugnare
Oppugnare. Aduersari.
Refragari. Obluctari.
Reluctari. Obniti.
Reniti. Exagitare.
Insequi. Offendere.
Vexare. Recusare.
Renuere. Obuiare.
Occurrere. Rebellare.
Interpellare.
Obmurmerare.

¶ widerspēnig oder widerstreber.
Repugnans.
Inimicus. Infestus.

Iratus. Contrarius. Lachrymare & lachry-
Aduersarius. Oppositus mari.
Officiens. Obstans. Suspirare.
Obstinatus. Petulans. Vociferare.
Procax. Proteruus Lamentari.
Iniuriosus. Maledicus. Vlulare. Singultire.
Cōficiator. Cōsectator. ¶ weg treiben.
¶ widersitzung. Pellere. Propellere.
Rebellio. Defectio. Expellere. Amouere.
Inobedientia. Insultatio Remouere.
Insultus. Oppugnatio Summouere.
Cōtumacia. Pertinacia. Abigere. Auertere.
Obtrectatio. Aduersatio Fugare. Amoliri.
¶ weißheit. Propulsare.
Solertia. Acumen. Prohibere.
Ingenium. Ars. ¶ wenig.
Calliditas. Modicum. Parum.
¶ weg verlegen. Parumper. Paulum.
Insidiari. Insidias locare Paululum. Pauxillum.
Insidias struere. Pauxillulum.
¶ wechßler. Paululum.
Trapezita. Numelarius. Paulo. Minimum.
Argētarius. Mensarius ¶ weiblich.
Pecuniarū campsores. Effœminatus.
¶ weinen. Exanimatus.
Flere. Gemere. Mollis.
Lugere. Plorare. Muliebris.
Plangere. Eiulare. Timidus.

¶ wein.
Vinum. Merum.
Bacchus. Hiachus.
Falernum. Bromius.
Semelia proles.

¶ wesen.
Essentia. Quiditas.
Natura. Ratio.
Quod quid est.
Quod quid erat esse.

¶ weltlich recht.
Ius seculare. Ius ciuile
Ius imperiale.
Ius scriptum.
Ius papirianum.

¶ weg nemen.
Auferre. Subtrahere.
Surripere. Eripere.
Tollere. Subducere.
Spoliare.

¶ weiſz machen.
Albare. Dealbare.
Candefacere.

¶ weiſz sein.
Albere. Albescere.
Albicare. Candescere.

¶ weiſz.
Albus. Candidus.
Niueus. Lacteus.
Eburneus. Cycneus.

¶ weiſzbrot.
Similia. Siligo.
Similago.

¶ widerkommen.
Reuertere. Reuerti.
Redire. Reuenire.
Repedare. Regredi.
Remeare. Recurrere.
Recursare. Remigrare.

¶ weg.
Iter. Via.
Callis. Limes.
Semita.

¶ weichlich ernert.
Molliter nutritus.
Delicate. Genialiter.
Indulgenter educatus.

¶ widerwertig ding. oder sach.

Res { Aduersę. Dubię. Lapsæ. Trepidæ. Acres. Afflictæ. Tristes. Perturbatæ. Imbecilles. Inualidæ. }

Res languidę.
Res fatigatæ. Res fractæ.

¶ wirt zugelassen.
Admittitur. Cõceditur.
Datur Tribuitur.

¶ wirde.
Dignitas. Dignatio.
Honor. Amplitudo.
Maiestas. Fastigium.
Splendor. Gradus.
Gloria. Laus.
Honestas. Celebritas.
Decus. Fama.
Nomen. Opinio.

¶ wirdig.
Venerabilis. Venerãdus
Suspiciẽd9. Reuerendus.
Spectabilis.

¶ windt.
Ventus. Flatus.
Spiritus.
Aura. Procella.

¶ wie.
Quomodo.
Quopacto.
Qua ratione.
Quemadmodum.
Qualiter. Qua via.
Quo initio.

¶ wie ferr.
Quousq;. Quatenus.
Quem ad finem.

¶ wiewol.
Quamuis. Quanq;.
Etsi. Licet.
Tametsi.

¶ will.
Voluntas. Mens.
Propositũ. Vis animi.
Consilium. Sententia.
Iudicium. Ratio.

¶ wir leiden armut.
Miseria premimur.
Calamitate afficimur.
Aerumna fatigamur.

¶ wider zu im selbst. kommen.
Ad se redire,
Animum recipere.
Recuperare animum.
Sedem mentis recipere.

¶ wol leben.
Conuiuiũ. Compotatio
Symposium.

¶ wirtschaft meister.
Conuiuij præpositus.

Sympoſij præfectus.
Cōpotatiōis prępoſitus.
Sympoſiarches.
Poſiarches.

¶ willigklich.

Vltro. Voluntarie.
Sponte. Lubens.
Lubenter. Libenter.
Obnixis manibus.
De induſtria.

¶ wynteren.

Hyemare. Hybernare.
Hyemem agere.

¶ wie heiſt du?

Quis vocaris?
Quomodo nūcuparis?
Quis nominaris?
Quo nomine vocaris?
Quo nomine diceris?
Quod tibi nomen eſt?
Quid nominis tibi eſt?

¶ woche.

Hebdomodas.
Hebdomoda.
Septimana.
Octiduum.

¶ wirt.

Hoſpes. Caupo.
Stabularius.

¶ wol.

Bene. Belle.
Bellule. Pulchre.
Perbelle.

¶ wag.

Libra. Libella.
Simbella. Statera.

¶ wol redſam.

Diſertus. Eloquens.
Facundus.

¶ wunderwerck.

Monſtra.
Portenta. Prodigia.
Oſtenta. Auſpicia.
Auguria. Omina.

¶ wunderlich.

Mirabile. Admirabile.
Mirificum. Incredibile.

¶ wüten.

Bacchari. Graſſari.
Debacchari.

¶ wieſte.

Deſerta. Inculta.
Inhoſpita. Depopulata.
Deſolata.

Finis.

DE VOCVM PROPRIETATIBVS seu terminorum differentijs in libellum Synonymorum annotatio ex. M. T. C. & compluribus receptissimis Oratorum ac poetarum campis nouiter selecta, & ad alphabeticum ordinem cōparata atque reposita.

¶ Hieronymus Cingularius Aurimontanus Lectori foelicitatem.

COllegi nuper in usum vestrum quam potui Synonymorum collectanea, candidi lectores, quibus eandem rem pluribus verbis explicare possitis, quae tametsi propria sunt, & a receptissimis scriptoribus usurpata. Attamē si verborū proprietates nouiter & studiose pensitauerimus, ea confundere nonnunquam atque differre sentiemus. Quapropter secūdo iam loco, vocum proprietates annotauimus, quibus neglectis multū videbitur de oratoria dignitate detractū, & quamquam munus hoc chartaceū, generosis adolescētibus dicatū, oppido quam pusillū, non cumulate satis singula exquisite & ad libellā cōplectatur, atque officio suo respōderit, habet tamen ea quae me hercules in uno eodemque opello minime cōperietis, diuinis vestris ingenijs plurimū profutura, quibus lectitādo luculētissimos politiorum literarū professores, cōtinuo aliquid adijcere ualeatis, & codiculū hūc nostrū tanquam Synonymorum Heteronymorumque thesaurum agere, colere, amare, perque dies perque noctes in manibus tractare, sentietis hūc vobis nō fuisse inutilē neque impertinētē, quem hoc pacto inceptabimus

VOCVM PROPRIETATES, quas diuersas rerum significatiões appellitamus varias esse, nemo est qui id nesciat. Sunt enim verba quędã Synonyma, quędam Homonyma, quedã vero Heteronyma. Synonyma quæ & Polionyma vocantur sunt, quæ sub diuersis vocabulis idem significant, necq; ulla differentia nominũ redditur ratio, de quibus satis supra diximns. Homonyma vero sunt quę una voce multa significant, ut nepos, acies, de qbus hic nihil dicturi sumus. Heteronyma autem sunt quæ a multis ęque nominib⁹ res singu[illegible] tenẽt. Verũ in his habet rationẽ diuersitas nom[illegible] ut homo, terren⁹, mortalis, homo enim ab humanitate dicitur, terren⁹ a terra in qua cuncta gignũtur. Mortalis a necessitate mortis, quorũ discrimĩa ac ꝓprietates hic annotabimus in hanc formulã.

DE LITERA A.

ALter de duobus dicitur.
Alius de multis.
Ad amicũ vado.
Apud amicum sum.
Amicus animi est.
Amator vero corporis.
Abducimur unde volumus.
Ducimur quo volumus
Adiuratores in re bona dicuntur
Impulsores in re mala.
Agere est aliquid vel necessarium facere.
Agere voluntarium.
Agit qui iustã rem dicit

Orat q aīo 'dimisso præ-catur, ut quasi beneficiū prestetur.
Annales omnino id sūt quod historiæ.
Historiæ nō omnino id sunt quod annales, quā-uis utrumq; sit rerū ge-starum narratio.
Historias esse aiūt, rerum gestarū vel expositionē vel demōstrationem.
Annales vero esse cū res gestæ pluriū annorū, ob seruato cuiuscunq; anni ordine deinceps compo-nuntur.
Diariū dicit̄ quū nō per annnos, sed per dies sin-gulæ res gestæ scribunt̄.
Apte ad uerba pertinet non obscura.
Palā ad pręsentiū multi-tudinē & qualitatem fre-quentis loci.
Argumētari est argumē tis uti ad rem ꝓbandam
Dicere est amplificatiōe uti ad rem delectandum cōmouendumq; orato-rem oratione perpetua.
Aegrotatio ī corpore est.
Aegritudo in animo. Est enim animi aduersante ratione contractio.
Angor ē ęgritudo ꝑmēs
Luct⁹ ęgritudo est ex ei⁹ qui char⁹ fuerit interitu acerbo.
Accidit aliquid aduersi.
Cōtingit aliqd pulchrī.
Apud personā cū loco si gnificat.
Penes personā & dn̄m ac potestatē q̄ trahitur a pe nitus.
Abgregare ē ab grege du cere.
Adgregare est ad gregem ducere.
Abalienatus quē quis a se remouerit.
Amita patris mei soror dicta, qa a patre amata est nā plus sorores a fratri-bus q̄ fratres diligi solēt videlicet propter dissimi

militudinem personarũ.
Matertera matris soror,
quasi mater altera.
At differentiã rerũ signi-
ficat, ut cum dicimꝰ, Sci-
pio est bellator, at. M. Ca
tho orator.
Amare vim habet maio-
Diligere leuiꝰ ama (rem.
re. Cice. ad Brutũ. Sic igi-
tur facies & me aut ama-
bis, aut quo contentus
sum diliges.
Alere est victu temporali
vitam sustinere.
Educare autẽ ad satietatẽ
perpetuã educare.
Arcus suspensus appella-
tur fornix.
Arquus nõ nisi in cœlo
quẽ Irim poetę dixerunt
Animus est quo sapimꝰ.
Anima qua viuimus, si-
ne animo anima est debi-
lis, hic animus ad intelli
gentiam tributus.
Auspiciũ est auiũ conspe
ctio & quę ex volatu aui
um significentur & voci-
bus.
Augurium aũt rerũ om
niũ cõiecturas prudẽter
ac diligẽter amplectatur.
Audacia temeritas est.
Audentia fortitudinis.
Auarus semper in repre
hensione est.
Auidꝰ aũt ab auẽdo, q̃d
est etiã honesto cupiẽdo.
Annua solis cõuersio fit
diebus quinq; & sexagin
ta & trecentis, quarta fe-
re diei parte addita. An-
num magnũ mathemati
ci nominarũt, q̃ tum effi
citur quũ solis & lunæ &
quinq; errantiũ ad eandẽ
inter se cõparationem cũ
ctis oĩm spacijs, est facta
conuersio.
Auxilium laborantibus
mittitur.
Præsidium præparatur.
Subsidiũ seruat ut cũ in-
diget necessitas detur.
Amens tota mẽte caret.

Demēs quasi diminutus imponit.
parte mentis. Aspici/ Suspicatur q̄ respicit for
mus casu. Suspicim⁹ iudi tunam. (pn̄t.
Suspicim⁹ sursum (catū Astra sine syderibus esse
vł veneramur. Accipimus cū a supiore
Prospicimus q̄ lōge sunt inferiorem recipimus.
Despicimus inferiorem. Diripimus vero partem.
Circūspicim⁹ in orbem. Altaria dijs ponūtur.
Cōspicim⁹ ꝓpe. (dem9. Aræ defunctis.
Intuemur cū causam vi/ Assidue assiduitatē habet
Spectam⁹ cū voluptate. Quotidie ꝑseuerantiam.
Visimus experta. Agnoscim⁹ q̄s pri⁹ ha/
Aduersum te aduersari⁹. Cognoscim⁹ q̄s (buim⁹
Aduersus te imitator. nūquā vidimus nisi nūc.
Arcessit qui vocat Agit causam patronus.
Arcessit qui accusat. Agit reus. Agnat⁹ a p̄re.
Album natura. Cognatus a matre.
Candidum ars facit. Affies ab uxore cōiūctos
Arma quib⁹ corpora in nob3 dicim⁹, q̄s cōi noīe
bello tegunt. Armamē ꝓpinq̄s, inde affinitates
ta nauiū tela, missilia vel cōnubia appellamus.
iacula, vel monumenta. Agimus animo.
Afficimur honore. Fecim⁹ manu. Alteꝝ tn̄
Afficim⁹ iniuria vł hono ꝓ altero sępissime ponit
Altū tā ad superiorē (re. Arrogantē sibi nimis tri
ꝑtē eleuatū q̄ȝ ad īferiorē buentem.
Excelsum supiorib⁹ tm̄. Insolentem vero se plus
Arbitrat q rei dubię fidē solito dicimus.

Ausculto te.i.audio te & intelligo te.
Ausculto tibi & audio, tibi obtempero dicimus.
Audacē q ubi non oportet plusq̄ oportet audet.
Audientē dicimus & fortem qui ubi opus est, & quantū opus est audet, igitur audatia in vicio est.
Accusamus inferiores vel pares.
Incusamus vero superiores.
Incusare etiā cōqueri est
Asper dicitur in tēpore.
Ferox natura.
Antiquū quod excessit memoriam patrum.
Vetus est quod annorū multorum sentit utilitatem non enim penitus perit.
Agilem actio facit
Strenuum motus.
Fortem animus.
Validum corpus.
Abrogat qui aliena aufert alias qui legē tollit.
Arrogantē qui sibi aliquid plus iustitia sumit, nec aliorū expectat iudiciū, sed suo utitur.
Superbū q supra modū effertur.
Gloriosus est q bonorū suorū ē nimis ostētator.
Insolens est qui non solito more fœlicitatē suam, in aliorū exercet iniuriā
Abstinētia est quę ab alienis se abstinet.
Continentia est quę continet se a suis.
Adducitur quis ad turpē vel inhonestā vitā,
Perducitur ad studia.
Deducitur ad honorem.
Accolæ regionis cuiuslibet proximi vel finitimi vel noui habitatores.
Incolæ vero eandē ciuitatem incolētes.i.inhabitantes & in eo loco nati dicuntur.
Acies refertur ad oculos aut ad ordinem armato

rum militū, vel ad ferri tenuitatem.
Acumen vero mucronē aut tenuitatem mentis significat.
Attrectat aliqs manus sc
Cōtrectat sæpius. (mel.
Obtrectat famę vł hono
Detrectat quis alte (ri.
rius potestati cui parere non vult.
Adolescere crescentis.
Inolescere arrogantis.
Exolescere euanescētis est
Aduena pōt videri q ma
ri lōge venit vł terra uti
q̃ lōge sepatus a nobis.
Peregrinus q nostrę nō est ciuitatis a pegre eūdo nomen habet.
Hospes familiaritatis cō iunctione iā recept⁹ est.
Aequus animo est.
Iustus iudicio & lege.
Agitātur quę leuia sunt id est sępius aguntur.
Mouētur onerosa, ut est terræmotus.

Agmen ordinata multitudo est ab actu nomen habens.
Exercit cōuocatio militū est ab exercitatione dictus qđ agminis partem significat, & est ꝓprie inordinata multitudo.
Amplius spatij est.
Plus quantitatis.
Ambiuntur magna.
Rogātur minora. Et ambire circūire, unde ambitus lex dicit̃ & rogatio.
Anxius ad naturā refert̃
Sollicitus ad timorē vel ad tempus.
Aptus natura cōpositus ad aliquid agendum est.
Vtile ad aliquid refertur
Idoneū dicimus aut amicū ad danda consilia, aut seruū ad usum sui dñi.

DE LITERA B.

Basia pudicorum affectuum.
Oscula officiorū sunt.

Suauia libidinū vł amo-
rum.
Bon⁹ vir dicitur omnis virtutibus instructus & ornatus.
Beatus dicendus est q̄ sit in bonis nullo adiuncto malo beata autē vita vir tute conficitur.
Buccina q̄.in semetip̄am aereo circulo flectitur.
Tabula quæ directa est appellatur.
Bellare & debellare idem interest qd' interpugna-re expugnare qd' est pu-gnando vincere.
Bono oponitur malus.
Commodum necessario utiq̧ prodest.
Bellū dissensio hostił per quam arma mouētur, & significat totū tempus q̄ sunt in militia homines.
Prælium certamen ip̄m.
Pugna circa arma fit nu dis verbis.
Bene vertere est in utili-tatem vertere.
Male vertere est in perni-tiem vertere.
Benignus dicitur libera-lis.
Beneficus clemens.
Bene audio hoc est lau-dor.
Male audio hoc est infa-mor.
Bene de te mereor, bene tracto te.
Male de te mereor, male tracto te.
Beneficentia liberalitas
Beneficium meritum.
Bene volo tibi dicim⁹.i. amo te.
Male volo tibi, id est o-dio te.
Beniuolentia est inclina-tio animi cum desiderio benefaciendi.
Maliuolentia voluptas ex malo alteri⁹ sine emo lumento suo
Bonum quādoq̧ p ocio & quiete ponitur.

Malum pro labore.

DE LITERA C.

Consequimur precedentem.
Insequimur inimicum.
Cōmentum libri.
Commētaria volūtas di dicitur.
Cæcitas uis ipsa ferens.
Cæcitudo affectio vel lippitudo.
Castimonia animi.
Castitas corporis est.
Copias exercitus.
Copiam rerum.
Circum ad tempus.
Circa ad locum.
Circiter ad numerum re refertur.
Cōtingūt bona. Accidūt
Eueniūt utraq; (mala.
Cerulum quasi argentū.
Ceruleum quasi aurum.
Cura cruciat quē habet.
Diligentia rerū est administratio.
Cōmonem⁹ preterita.
Admonemus presentia.
Monemus futura.
Consuescimus bona.
Insuescimus mala.
Assuescim⁹ utraq; (fecit.
Cōtinuit undiq; silentiū
Attinuit qui nullā spem tacendi habuit.
Retinuit qui silentio responsa finiuit.
Confidentia est cōiuncta temeritati.
Capimus merentem.
Decipimus innocentem
Capimus arte.
Decipimus insidiose.
Curare aliquid diligēter agere.
Sollicitare autē cōmouere dicim⁹, ut qa Papā ad rebelliōe; cōmouet, et sollicitare affligere dicim⁹.
Cernere & ītueri, aspicere & uidere, contemplari et spectari illa priora oclo℞ sunt. Posteriora v̄o animi, cōfunduntur tamē sępissime.
Causam cur aliquid fiat.

Occasionē vero eius rei faciūde cōmoditatem. dicimus.
Conciliat qui cōiungit.
Reconciliat qui in gratiā reuocat.
Castigamus verbo.
Punimus supplicio.
Celerare raptim aliqd facere.
Maturare vero moderate dicimus.
Cupere desiderare est.
Optare eligere & a superis aliquid cōtendere.
Continue semper.
Cōtinuo statim dicimus
Causa docet facta.
Ratio soluit obscura.
Cominus gladijs.
Eminus iaculis, quasi illud a manibus non recedat, hoc a manibus emittatur.
Corruptela ipsa mutatio est.
Corruptio corrumpētis administratio.
Cōmittimus cōsilia.
Credimus pecuniam.
Coram ad certas psonas refertur.
Palam ad omnes.
Corā indiget adiectione
Palam non indiget. Nā generaliter dicitur.
Cura mentis.
Curatio medicinæ.
Credere dubitantis est.
Certum esse fidentis.
Cōmēdam⁹ nos cognitꝫ
Committimus ignotis.
Consilium animi est.
Factum corporis.
Clemens animo est.
Placidus vultu
Clemētis est nullū lędere
Placidi est arridere oīb⁹.
Cū populo agere est rogare qd populū quod suffragijs suis aut iubeat aut vetet.
Concionē cū populo habere est v̄bo, ad populū sine ulla rogatione.
Comiciales sunt quibus populo agi licet.
Cōperēdini quibus vadi

monium licet dicere.
Continentia est per quā cupiditas consilij gubernatione regitur.
Clemētia per quam animi temere in odiū alicuius inuentionis concitati comitate retinentur.
Cernimus oculis.
Videm⁹ animo Ci. Nos em̄ ne nunc quidē oculis cernimus ea quę videm⁹
Candidati milites erant principales qui priuilegijs muniebantur.
Cēturiones erāt q̄ singulas curabāt centurias.
Cognoscimus ignota &
Agnoscim⁹ quę (inuisa. nobis exciderant.
Collacteus est q̄ uno eodēq; lacte educatus est.
Carcer dicitur in quo homines coercentur.
Carceres vero unde currus effunduntur.
Conciliū dicit̄ populi cōsensu, vel a cōcalādo vocabulo vel a coactione.
Consiliū vel a cōsulendo vel quod in unam sentētiam pluriū mentes consiliant, sed a silētio credibilius dictum putatur q̄ maxime inuenit̄.
Canterius hoc distat ab equo, quod maial' a verre. Cap⁹ a gallo. Veruex ab ariete. Cāterius enim equ⁹ est, cui testiculi amputantur.
Cūcti dicunt̄ quidē oēs sed cōiuncti & cōgregati
Omnes dicuntur si in diuersis locis sint.
Scius secum.
Conscius cū alio sci⁹ est.
Licet consciū indifferēter positū legerimus.
Circus est planicies rotūda ut circuitus.
Globus soliditas undiq; rotunda ut spera & straminum glomera.
Concedo futura.
Ignosco pręterita.
Cupiditas est leuior.
Cupido ex stulto nunq;

tollitur.
Cupiditas pars quędam tẽpatior deflues ex cupi-(dine.
Cometes gręci.
Crinitus a nostris vocat

DE LITERA D.

Diues auro & argen-(to.
Honestus mo-ribus dicitur & dignita-te ac honoribus.
Pecuniosus a pecoribus.
Locuples ab eo ꝙ sit ple-nus loculis.
Opulentus in omnibus plenus tanꝗ opibus.
Beatus autem animo.
Dona a deo dantur.
Mũera ab hominib9 tri-buunt, & munera a mer-cẽdo, quib9 milites offi-cio fungunt, quę quidẽ munera vocant.
Decus ad virtutem.
Decor ad corpus.
Delinquimus cũ iussa sa-lubria nõ cõplemus.
Peccam9 cũ ea quę guber-namus non agere pręsu-mimus.
Dilatator qui differt.
Dilator qui accusat.
Dulce idẽ est quod sua-ue. Sed quod suaue non dulce & acidum.
Diuitas potẽtia uni9 dr.
Diuiator futura scire fa-(cit.
Donũ dantis est.
Munus accipientis.
Diurnũ est quod fit diu
Diuturnũ ẽ qđ diu mo-(rat
Dominiũ ꝑuati iurꝫ
Dñat9 autẽ imperij dicit
Duo numerantur.
Ambo congregantur.
Diuitias substãtias & rẽ familiarem dicimus.
Opes vero potentiam.
Copias equitatũ dicim9.
Despicimus quod con-temnimus.
Negligimus vero quod non curamus.
Dapes proprie regum.
Epulas priuatoꝝ dicim9
Deteriorem in compara tionem boni ad malum dicim9. Peiorẽ vo icõpa

ratione mali ad malū.
Dulce mel dicimus.
Suaue etiā acetum quod non ē dulce.
Decus honoris.
Decor formę.
Delubrū in quo homīes peccata sua diluūt.
Sacellū paruū ędificium dijs cōsecratū sine tecto.
Tēplū in loco augurato
Lucus densitate arborū consecratus locus.
Bidētal locus fulminē tactus a bidentibus ouib⁹ ibi occisis vocatus.
Decens incessu & motu corporis.
Formosus in excellenti specie dicitur.
Decor in habitu.
Species in membris.
Damnum rei est.
Malum ipsius hominis.
Dispicere ē disqrere cōsili um. The. i an. Iā aliqd dispiciam.
Despicere deorsū aspicere
Ducitur qs ad suppliciū.
Deducitur in leticiam.
Ducimus volentes.
Abducimus inuitos.
Donū voluntariū est.
Premium debetur.
Die quarto de ptō dicim⁹
Die quarte aut die q̄rti q. ꝑ aduerbio copłate dicta sūt de futuro dicim⁹.
Dies fœminino genere tempus.
Diecła breue tp̄s et mora
Dies horaꝝ. xij. gn̄is masculini est.
Dolor ægritudo cruciās
Lamentatio ęgritudo cū eiulatu.
Decani erāt q decē militib⁹ p̄positi.
Decurio q p̄erat turmæ.
Ducit vir vxorem.
Nubit mulier viro
Despicere graui⁹ est q̄ cō tēnere.
Demonas grāmatici dici aiunt peritos ac rerum socios, hos aut putant deos esse.
Duo vo gn̄a demonū facta sunt, unū cœleste, alterū terrenū. Hi sunt imun

di spūs malorꝝ eorꝝ quæ gerunt authores quo-rū diabolus est princeps cui ab initio de⁹ dederat terræ potestatem.
Deus pater ideo appellā-dus est, quia nos creauit, nobis etiā multa et ma-gna largitur.
Dn̄s igiť, quia regit casti gandiq; & puniēdi habet maximam ptātem.

DE LITERA, E.

Exanim⁹ qui anima priuatur.
Inanimus qui nūquam habuit.
Exprobrat qui quod prę stat cōmemorat.
Obprobrat q propriū ob iectat vitium.
Exanimat⁹ est pturbat⁹
Exanimus mortu⁹ diciť
Expectam⁹ tam bona q̄ꝫ mala.
Speramus bona.
Expectatio certorū est.
Spes vero incertorum.
Expectatio ppinqꝝ reꝝ Spes longinquarū.
Expectatio destinat tp̄s.
Spes non destinat.
Eripimus euidenter.
Surripimus clanculūm
Erratio pedum.
Error animi est & loci in quo erratur.
Aegritudinē animi labo rem.
Aegrotationē corporis:
Morbum utriusq; rei di cimus.
Esse tempus præsens.
Fore vero futurū ſcat.
Etsi modo indicatiuo.
Quāuis vero modo sub iunctiuo adiungitur.
Exemplum historia.
Similitudo p se apꝓbať.
Expostłatio querela, sed proprie apud illū ipm q peccauerit.
Postulatio querela apud aliū de peccante.
Experrectus est qui p se vigilare cœpit.
Expergitus ab alio exci-tatus, quē solemus dice-

re expergefactum.
Exercitꝰ & militū copia dicit & homo multis ne gocijs exercitꝰ, sed supiꝰ q̄rti ordis, hęc secūdi est.
Exemplū est quod sequa mur aut vitemus.
Exēplar quod facimus il lud animo æstimat istud oculis conspicitur.
Euitare plus est q̄ caue re. Lucilius lib. vi. Quid cauendū tibi censerē qd euitandū maxime.
Ergastulū.n.g.carcer, lo
Ergastulꝰ.m.g (cus est.
custos penalis loci.

DE LITERA F.

Foris venio.
Foras eo.
Ferox natura.
Asper ad tempus.
Flumen naturalis aq̄ dr Fluuiꝰ a fluēdo. Amnis ab ambitu cognomiatur Torrēs qui hyemalibus niuibus intumescēs cō pletur, & æstate siccatur.

Famur facunde.
Loquimur naturaliter.
Sermocinamur cū alijs.
Narramus docte.
Furor temporale est.
Insania perpetua.
Fluctuo animo.
Fluctuor fluctu & corpo re, ut nauis.
Fortuna nomen.
Fœlicitas opus hominis
Filij modo cōi ponūtur.
Liberi in utroq; sexu.
Fungi agere.
Defūgi pagere, unū mor tui defuncti vocantur, q egerūt huiꝰ vitæ cursum
Fremur murmur hoim (est.
Flauū rubeū dici mus, ut flaua ceres.
Fuluū cū ex nigro & ru bro constat, ut fuluū leo nem.
Fidus amicus dicitur.
Fidelis vero seruus.
Familiaritas plꝰ ē q̄ ami citia q̄si ex eadē familia.
Necessitudo plus q̄ fami liaritas, significat em̄ ar

ctam amicitiam vl strictā propinquitatē interdum etiā necessitatem.
Fabulam rem fictam.
Historiā rē verā dicimus
Fortem animo.
Robustū corpore dicim⁹
Fidentem in bonis.
Cōfidentē ī mal' dicimus
Formam oris propric.
Pulchritudinē toti⁹ corporis dicimus.
Facetias leporē & urbanitatem verborū.
Sales vero iocos moderatos dicimus.
Fata dicimus quasi q̄ dij fati sunt, i, p̄sciuerunt.
Fortūa aūt pēdet ex fato.
Frui est ex usu fructum capere.
Vescimur cibo & potu.
Potimur ea re quā in potestate nostra habemus.
Fatemur sponte.
Confitemur coacti.
Fœlicē prospero sydere natum dicimus.
Beatū vero cui nihil putatur deesse.
Frater aut ex alio patre, aut ex alia mr̄e pōt esse.
German⁹ qui eisdē parētib⁹ quasi ex eodem germine.
Facultas locupletis.
Facilitas artificis est.
Forma immobilis est & naturalis.
Vult⁹ mouetur & fingit.
The. in an. Forma & vultu Sosia adeo modesto, adeo vēusto, ut nihil sup̄
Falsum est fictū mendacium simile veritati.
Vanū nec possibile nec verisimile. The. in eu. Siue falsum aut vanū aut fictum est.
Falsum loq mēdacis est.
Fictū calidi. Vanū stulti.
Falsis decipimur.
Fictis delectamur.
Vana contemnimus.
Festiuitas in dictis.
Facilitas vero in animo & factis.
Fatuus inepta loquens

Insulsus est corde & aīo.
Fatuus verbis & dictis.
Fidi in maximis.
Fideles in minoribus negocijs.
Festi dies dicati sūt dijs.
Festis insunt sacrificia.
Epulæ ludis, ferijs.
Profecti hominib⁹ ad ministrandā rem priuatam publicamq; cōcessi
Fasti dies sunt qbus licet fari p̄tori tria verba solēnia do, dico, addico.
Nefasti dies cōtrarij sūt fastis.
Facilitas in bonis rebus est quādo alij ad alia bona sunt aptiores.
Procliuitas in mal' est rebus lapsus.
Fidētia, i. firma animi cōfisio & scientia qdā est.
Opinio grauis nō temere assentiens.
Fors est casus tēporalis.
Fortuna dea est ipsa.
Fer⁹ ē sæu⁹. Ferox ē fort;
Faustū est quasi a fauēdo dictū ac per hoc prospeꝝ
Infaustū minax & ip̄pi-
Fora. n. g. iudicioꝝ (ciū & litiū sedes sunt.
Fori. m. g. sunt spacia in nauibus apertiora.
Fulmen est telum ipsum quod iacitur.
Fulgur ignis qui coruscat fulmine, unde fulgetra dicitur fulgur.
Fulguratū dicit' fulgure tactum vel exustum.
Frugalitas est abstinētia quędam voluptatū.
Liberalis is est q cibū & bene meritis & cū oportet, & q̄ntū sat; est largit'.
Prodig⁹ is est q & nō merit; & cū op⁹ nō ē & sine respectu rei familiar; effūdit.

DE LITERA, G.

Generosus ē gnē nobili natus.
Nobilis qui opibus sine operibus fit.
Geminatum qd' duabus reb⁹ similibus cōstat.

Duplicatū est cū una res
bis ponitur.
Graue ferētis qualitatis.
Ponderosum natura.
Grates referimus.
Gratias agimus.
Gregē minores bestias.
Armentū vero & iumen
tum maiores dicim⁹, ut
equos & boues.
Gaudem⁹ cōmodo pro/
Letamur alieno. (prio.
Gratulamur fœlicitati cu
iuspiam.
Gen⁹ tā ferarū ꝙ hoīm.
Gens ad congregationē
multorū hoīm ptinet.
Gallorū gens ab uno ca
pite descendit.
Natiões vero etiā in una
gente plures esse pñt, ut
in Italia. Gallia, Cisalpi/
na, & reliquę natiões.
Gaudemus nostris.
Gratulamur alienis
Gloria est frequens de ali
quo fama cū laude.
Dignitas alicuius est ho
nesta & cultu & honore
& verecundia digna au/
thoritas.
Gaudiū dicit' quū rōne
anim⁹ mouet', ut placide
atq; constanter.
Lætitia est sine rōne ani/
mi elatio. Nā cū inaniter
& effuse anim⁹ exultat,
cū illa leticia gestiēs, vel
nimia dici potest & pro/
fusa hilaritas.
Gaudere decet.
Letari non decet.
Genitrix semper quę ge/
nuerit nuncupatur.
Mater vero aliqñ pro nu
trice ponitur.
Gingiuæ a gingnēdis dē
tibus nominantur.
Mentū deductū est clemē
ter a genis, & ita inferius
conclusum & accumē ei⁹
extremū signare videat'
leniter impressa diuisio.

DE LITERA H.

HOstia cum dux ad
hostem proficiscit'.

Victima ubi vicit dicit.
Hostia sacrificiũ ante pfe
ctionem ad hostes.
Victima vero sacrificium
post partam victoriam
dicimus.
Hospitem qui beneuolē
tia & gratis.
Cauponem qui precio &
mercede dese recipit.
Habem9 animo gratias.
Agimus verbis.
Referim9 cum remunera
Hic hęc hoc demõ (mus.
stratiuũ est, notat em̃ rē
præsentem.
Is ea id relatiuũ est, nam
rem absentem significat.
Hortamur cũ aliquē ad
aliquid faciendum inci/
tamus.
Consolamur in aduersis
Horret corpus.
Trepidat mēs & anim9.
Hulaus fecĩra & clausa ma/
ligmtas.
Vulnus hians patēsq̃,
Hi marmenen.i.dicunt.
fatalem necessitatem.

Mantia latine diuinatio
dicitur.
Hostis pr̃ie arma inferēs
Inimicus vero priuatus.
Hydromantia diuinatio
est per aquam.
Pyrromantia per ignem
Chiromantia per manu/
um incisuras.
Geomantia per terram.
Necromãtia per mortui
resuscitationem.
Aximantia per secures.
Catoptromãtia p specl'a
Leconomãtia p pelues.
Sciomãtia p umbræ euo
catione sine sanguine.
Neciomantia vero cum
sanguine.
Capnomantia per fumũ

DE LITERA I

INtro eo.
Intus sum.
Innocens sanctitate mo/
rum intelligitur.
Innocuus qui vim nocē
di non habet.
Inuenire sapientis est.
Incipere audacis.

Perficere constantis
Insulsus sine sale & sapientia.
Fatuus inepta loquens.
Ius es qđ omia recta & inflexibilia exigit.
Aequitas est quæ de re multa remittit.
Ira ex causa est.
Iracundia ex vitio multum irascentis.
Ira casu nascitur.
Iracundia perpetuū animi vitiū continet.
Incola qui propriam terrā natiuitatis suę incolit
Aduena qui in alterā terram aduenit.
Imus loco.
Infimus ordine.
In rem.
In utilitatem.
Ab re contra utilitatem.
dus in victoria.
Virtus honesta res dicit
Iactamur mari.
Fatigamur in terris.
Intolerantia est cum iniuria quæ sunt ferēda nō toleramus neq; ferimus
Incontinentia est cum a quibus rebus voluptariis nos tenere debemus non tenemus.
Inuium est sine via.
Auium extra viam.
Deuium desertū locū dicimus.
Iura reperta sunt ab honesta consuetudine
Leges inter nos probandas dicimus.
Intelligitur aliqd argumentis.
Animaduertitur sensib9 præsenti animo utentibus.
Improbus contra leges.
Inofficiosus contra merita.
Inhuman9 cōtra pietatē
Inuidus qui inuidet.
Inuidiosus enim cui inuidetur.
Interdum aduerbium tēporis.
Interea ordinis.
Ignauum pusillanimū et

minime industrium.
Pigrum pro corpore tar/dum dicim⁹ sic segnē & desidem a sedēdo, & desi/dendo dicimus.
Ira est libido puniēdi ei⁹ q videat lesisse iniuria.
Excandescētia ira est nascēs ex modicoq; existēs.
Iusticia ius scriptum.
Aequitas ius naturale.
Ignis materia qua aliqd uritur.
Focus vero locus ubi fit ignis.
Immolat non omnis q litat.
Litat qui immolat.
Litare em̄ est ubi exta in sacrificijs, psperos rerum euentus significant.
Ibi dicitur cum locus se/mel demonstratur.
Ibidem quum sæpius.
Innuimus toto capite.
Conniuemus oculis cū alicui significam⁹ ut ali/quid faciat.
Iurgiū leuius est q̄ lis,
siquidē inter beniuolos ac propinquos dissensio vł cōtētio iurgiū dicitur
Lis int inimicos dissen/sio appellatur.
Ignominia interponit ab eo qui pōt punire.
Infamia ex multorū ser/mone nascitur.
Ignosco preteritis.
Concedo futura.
Imitatio simplex & liuo/re atq; iniuriā nō admit/(tit
Aemulatio habet qui/dem imitandi studiū sed cū malitię operatione.
Iudicium certæ rei est.
Opinio fidei dubiæ.
Inuocat⁹ est auxiliū pre/(stitur⁹.
Aduocatus est patrimonio datus.
Euocat⁹ ad obsequium prebendum
Iesus inter hoīes noīat.
Christus nō pprium no/men, est nuncupatio po/testatis & regni.

DE LITERA L.

LVſtra quinquennia

Luſtra latibꝛa & turpium hominum receptacula.

Legatus eſt qui electꝰ eſt ad officium.

Orator qui oris ratione exponit.

Luxurio animo.

Luxior corpore.

Laniat cum membra diſcerpit.

Lacerata quibus partibꝰ membra diripit,

Lętamur nobis.

Gratulamur amicis.

Largitas humanitatꝫ eſt

Largitio vero honoris.

Loqui nominis eſt.

Obloqui obtrectationis

Alloqui oratiōis vel iudicantis.

Eloqui honoris eſt.

Ludibrium in alterius iniuria.

Ludicrū ꝙ delectamur ſine iniuria.

Laborem corporis.

Difficultatē anīo dicimꝰ ſic laborioſum & difficile tamē iſta ſępe cōfundūt.

Lętum animo.

Hilarem fronte & vultu dicimus.

Libertum ex ſeruo liberum factum

Libertinum vero liberti filium dicimus.

Lœditur corpus.

Offenditur animus.

Latria eſt cultꝰ qui ſolo deo debetur.

Dulia eſt celebratio vel veneratio quæ debet̃ ſanctis & angelis & diuinis cultibus.

DE LITERA M

MEtus futura proſpicit.

Timor ſubita mentis cōſternatio.

Pauor animi eſt.

Monſtrare ſemel.

Demonſtrare ſæpius.

Meꝰ eſt ꝓnomē cōpoſitū

Mihi ſimplex, etiam mi eſt vox affectus & vocantis ſemper.

Mi autem dicimus
Madidum interius.
Humidum exterius.
Miserari cõsolari tãtũ & videt affect9 esse doloris
Maritim9 proxim9 mari
Marinus ab ipso mari.
Muliebre a mulieribus factum.
Mulieratum a mulierib9 ordinatũ sed iure gestũ.
Mersare sępius.
Mergere semel.
Monimentum doctrina
Monumentũ sepulchrũ.
Moratũ morib9 p̃ditũ.
Morigeratũ vel morigerum dicim9 q alienę voluntati morẽ gerit.
Mõstrũ rõnem p̃ñtẽ. (cit
Portentũ futurꝫ tp̃s respi
Ministeriũ seruorũ & famulorũ est officium .
Mysteriũ ꝟo sacerdotũ.
Miratur qui rei alicuius mouetur aspectu.
Stupet vero magnitudine rei attonitus.
Magistrat9 qui personã publicam gerit.
Priuatus qui nulla publica dignitate fungitur.
Mactare ab eo ꝙ est magis augere.
Immolare dicitur a mola, id est a farre molito & sale.
Mœnia publica sunt op̃a
Aedificia priuata.
Modest9 ad ꝓbitatẽ vultus & mox pertinet.
Venustus ad naturã corporis.
Metuimus eos qui nos amant.
Timemus etiã inimicos
Monemus consilio.
Hortamnr impulsu.
Mereri bona dicimus.
Cõmereri mala.
Mentitur qui non fallit, sed alterũ fallere conatur
Mendacium dicens ipse fallitur.
Matrona dicta est ꝓprie quę in matrimoniũ cum viro conuenisset.
Mater autẽ quę genuit.

Metus opinio est magni mali impendentis.
Aegritudo ē opinio magni mali præsentis.
Meror ægritudo flebilis.
Aerumna ęgritudo laboriosa
Molestia ęgritudo permanens.
Afflictatio ægritudo cū vexatione ægritudinis.
Morbus appellat̃ totius corporis corruptio.
Aegrotatio morbus cū imbecillitate
Mamma hominis sunt
Vbera sūt pecudū sed cōfunduntur.
Mœstus animo. Tristis aspectu dicitur.
Monstrū dictū velut, monestrū qđ moneat aliqd futurum.
Prodigium velut prædicium quod prædicat.
Mussare hoīm ē occulte quid & pressa voce loquē tium, qđ celatū velint.
Murmurare aūt maioris soni ē ꝓximi ad tumultū

Merx est species ipsa:
Mercatura est actus ipse lucri de mercede.
Mercatus autem locꝰ in quo agitur mercatura.
Morosa cōtrarius puerꝭ sis moribus est.
Morigera alijs morē gerens, i. obsequens.
Mutuum sine usuris.
Fœnus cū usura sumit̃.
Mirari ē flere et lamērari
Misereri miseratione alienis casibus exhibere.
Multum infinitū est, auarisqꝫ applicandū. Satis finitū est, parcis & se continentibus applicandū.

DE LITERA N.

NVllus ad uniuersa. Nemo ad hoīes refert, unde nemo q̄si non homo.
Nescit qui omnium noticia caret.
Ignorat qui aliqd nescit.
Natus a nascendo.

Gnatus a generatione.
Nocte pars significatur.
Noctu totam dicimus.
Nequicq̃ frustra.
Nequaq̃ nullo modo.
Nascitur de ventre
Enascitur de terra, ut aq̃ exurgens.
Nunciare a longinquo.
Denunciare de presenti.
Annunciare de futuro.
Renũciare de excusando.
Nisus ingenio.
Nixus corpore.
Nubit ciui.
Connubit extraneo.
Noxa pena est.
Noxia culpa.
Necessitas vim significat
Necessitudo etiã sanguinis coniunctio aut animi est.
Nepharius intelligitur a preteritis.
Nephandus qui in opere fuit precum.
Nephandũ est nõ fandũ.
Nefarium quod sancta Sacre pie solita celebrari polluit. ergo nefarij sacrilegi.
Nocens a nefario & impio distare voluit. Tullius de offi. li. ij. Vt nocẽs leuius videri possit. Ait enim nec tamen ut fugiẽdũ est, ita humidũ est religione contrarium. Nocẽtem aliquãdo & nefariũ impiũq; defendere.

DE LITERA O.

OLeum liquorem.
Oliuam arborem.
Oleam fructũ dicimus.
Omne nũerositate cõstat.
Totũ significat integre solitudinis.
Ostentum q̃ sine corpore solito se nobis ostẽdit & oculis & auribus.
Prodigiũ vero quod in solidis corporib9 prospicitur, ut cœlo cometa. Stella in die. Lux ĩ nocte.
Mõstrum vero qđ cõtra naturam egreditur ut ser

pens cū tribus aut quatu
or alis, vł etiā homo mō
strosus imp̄fectę editus,
ut duorum capitum.
Opus quod fit.
Operam vero laborē cir
ca idquod fit dicimus.
Ostia interiora.
Ianuā exteriorē dicimꝰ.
Opinari, putare, existi-
mari, arbitrari, reri, iudi
care, censere in hoc diffe-
runt, qđ duo priora du-
bitationē significant, po
steriora ꝓo certitudinē.
Omen quod ore concipi
mus quasi oramen.
Auguriū ab auiū garritu
Auspitiū vero ab earum
aspectu circa volatum di
cimus.
Operior passiuū.i. tegor
Operior deponens expe-
cto significat.
Obedimus in verbis ho
nestis.
Obsequimur nō tantum
in honestis sed etiam in
turpibus, tamen sæpe cō

funditur.
Oneratum pondere pres-
sum.
Onustum cū onere pres-
sum dicimus.
Omittitur & pretermit-
titur qui rē omnino de-
serit.
Intermittit vero q nego
tium per aliquot ad spa-
ciū relinquit, & post ad il
lud redit.
Orare plus est q̄ rogare.
Obsecrare plꝰ est q̄ orare
Obtestari plus est q̄ ob-
secrare.
Obiurgare cum quis cui
usdā habet potestatē.
Monet ꝓpter beniuolen
Admonet ut con (tiam.
firmet memoriam.
Submonet ut possit or-
dinate ꝓnūciare, igit̄ in
obiurgante potestas, in
monente beniuolentia,
in admonente memoria,
insubmonēte offitiū.
Oramus quę bona sunt,
Supplicamus in aduersis

& cum lachrimis.
Orare est placidos petere re.
Obsecrare iratos rogare,
Theren. in Adel. Venit ipsius ultra lachrimãs o-rans, obsecrans.
Obnũciat qui malã rem nũciat, nã ꝓprie obnũciare dicũtur augures, q ali-quid mali hominis sẽuũ ꝙ viderint.
Annunciat qui bonã rẽ nunciat.
Orator est dum rogat.
Exorator cum imperauerit. Est etiã orator q cau-sa defendẽda mandatur.
Oppugnare inimici & ho-stis officium est.
Prodere grauius cum ad eos qui amici esse debent refertur hoc verbum.
Odiũ ira inueterata.
Inimicitia ulciscendi tẽ-pus obseruans.
Osculum ab ore.
Suauiũ a suauitate dicit.
Opinio incerti, id enim opinat quisq̃ qđ nescit.
Scientia certi est, cuius sci-re est proprium.

DE LITERA P.

PErterret cui terror ĩcutitur.
Absterretur qui incepto remouetur.
Principiũ operis caput.
Initiũ quo freqẽtius uti-mur & principiũ semel, initium sẽpius.
Principiũ ut arma virũ-ꝙ cano.
Initiũ ut musa mihi cau-sas.
Pollicentur ultro.
Promittimus rogati.
Pecudes oues accipimus
Pecora aũt mixtura om-nium animalium.
Palam omnium presenti-am notat.
Coram personam singu-larem significat.
Piger qui per omnia si-milis ægro.
Segnis remotus a calore

Patulũ est illud qđ clau-
di vel stringi non põt.
Patens quod cum resera-
tũ fuerit iterꝫ claudi põt.
Primus ex multis.
Prior ex duobus.
Postremus ex multis.
Posterius ex duobus.
Palma corporis.
Palmũ mensura expãsa.
Præparat q desiderio rei
præit parando.
Apparat qui se ad digni-
tatem quandam & pom-
pam aptat.
Porcetra quę semel pepe-
rit dicitur.
Scrofa vero quesępius.
Potero certũ ꝓmittẽtꝫ ẽ.
Potuero dubitantis.
Prior venit ad dignitatẽ.
Antevenit ad tempus.
Pertinacia malæ rei dicit̃
Constantia bonę.
Perculsus animo.
Perculsus corpore.
Primus oẽs præcedit.
Prior alterum.
Profugus qui volũtate
reliquit patriam.
Exul q dãnatus expellit̃
Relegatus ad tempus.
Transfugus vel transfu-
ga qui ad hostes trãsit
Patimur voluntate.
Experimur necessitate.
Paret in dubio.
Apparet videntibus.
Putat qui dubitat.
Estimat qui ex natura q̃
apta sunt dicit.
Opinat̃ q opinioni aut
suæ aut alienæ credit.
Plenitudo est corporis.
Plenitas rei.
Precamur deos.
Deprecamur homines.
Pomariũ hortũ a pomis
Pomerium vero locus.
Perculsum perterritum,
Percussum sauciatũ aut
verberatum dicimus.
Pauperem qui habet tan
tũmodo qđ opꝰ est ad vi
ctum & ad cultum.
Inopem qui multis mo
dis caret.
Mendicũ vero qui nihil

habet dicimus.
Punimus supplicio.
Castigamus verbo.
Patulum quod semp pa-tet ut aures.
Patens vero quod nunc aperitur, nūc clauditur, ut oculos dicimus.
Pugnare est manū conse-rere.
Expugnare vero pugnā-do vincere.
Petimus gratis.
Poscimus iure.
Flagitamus cum ardore
Pyratam maritimū.
Latronem terrestrē pre donem dicimus.
Properat is q incipit & perficit.
Festinat vero is qui mul ta incipit & nihil pficit.
Palam præsentiā multo rum notat.
Coram vero psonas cer-tas denotat.
Pullum pene nigrum est
Nigrum albo contrariū.
Patriū solū a patria venit
Paternū fundū a pr̄e dicimus.
Parum in tēpore.
Breue in spacio.
Exiguum in corporali dicimus.
Prudens est qui intelligē tia sua aliquid sentit.
Sciēs q alicui⁹ iudicio rē cognoscit, ergo prudens per se, sciens per alios.
Putamus instantia
Reputamus pterita.
Populus omnem partē ciuitatis, omnesq ei⁹ or dines continet.
Plebs vero ea dicit̄ ī qua gentes ciuium.
Pręda dicūtur corpora ip sa quæ capta sunt.
Manubię vero appellatę sunt pecuniæ a q̄store ex vēditione pręde redactę.
Pauperies damnum est.
Paupertas ipsa conditio nihil habet.
Præcor prospera.
Imprecor tetra.
Pone loci aduerbium est

Post temporis.
Protenus per e aduerbiū locale est, i. porroten⁹, ut cū protenus utraq3.
Tellus una foret, sed Caprū docti non sequunt.
Protinus per i aduerbiū temporale, i. statim.
Pinnas murorū.
Pennas auium dicimus.
Palmites vitiū sarmenta appellātur quod in modum palmarū virgulas quasi digitos edunt.
Palmulæ appellantur rami a similitudie manus humanæ.
Posticum ostiū in posteriore parte ædium.
Antica q̄ ante nos sunt.
Pręsidiū qđ pro utilitate & salute alicuius auxilij gratia p̄ponitur.
Subsidium quod postpositū est ad subueniēdum laborantibus.
Pudet verecundiæ est.
Piget penitentiæ.
Priores cōparatiui grad⁹ Primores summę quando q3 res. Turpili⁹ in demetrio. Sādalio inixa digitis primoribus.
Poesis textus scriptorū, ut Odissea vel Ilias, Homeri, aut Aeneis Vergiliana.
Poema inuentio parua, quę paucis verbis exprimitur, ut in gladiatorib⁹ ludis Homeri.
Poetica est ars earum rerum.
Diomedes ꝟo sic ait poetica est fictę verę q3 narrationis, cōgruēti rythmo vł pede composita, metrica structura, ad utilitatē voluptatem q3 accōmodata.
Poetica ars ip̄a intelligit̄
Poema autē pars operis. ut tragœdia.
Poesis contextus & corpus totius operis effecti, ut Ilias, Odissea, Aeneis.
Peritus est plus q̄ doct⁹
Portentū nō solū q̄ por

tędat, sedq̄ iam oportet & faciat in his significati onibus quæ in auspicijs & augurijs & extispicijs ostenduntur.
Prodigiū aūt semper pes simum est dictum quasi porro adigendum.
Profiteri voluntatis est Confiteri necessitatis Ci ce. pro Mālio, hoc ego nō solū confiteor verum eti am profiteor, honestius, vel profiteri q̄ cōfiteri.
Prospicere aduersum vi dere dicitur.
Respicere quasi retro aspi cere.
Pecuniosi a pecore dicti sunt.
Locupletes a possessioni bus locorū. Olim nāq; res erat in locorum posses sionibus & in pecore, un de pecuniosi & locuple tes vocabantur.
Physiologiā, i. nature rō.
Theogonia, i. deorum origo.
Pietas est iustitia aduer sus deos.
Sanctitas est sciētia colē dorum deorum.
Religio deorum cultu pio continetur.
Pupilla vocatur acies ip sa qua cernimus.
Palpebræ sunt tegumēta oculorum mollissimæ ta ctu munitæq; sunt palpe bræ tanq̄ vallo piorū
Parcas tres esse voluerūt hinc illud est.
Clotho colum baiulat.
Lachesis trahit.
Atropos occat, una enī vitam hominibus ordi tur, altera contexit, ter tia rumpit ac finit, Incipi mus enim cum nascimus, & sumus cum viuimus, & deficimus cū interimus
Omnia nanq; tribus tē poribus contineri neces se est, preterito, presenti, futuro. Preteriti est ori go, presentis substantia, futuri dissolutio, q̄ om

nia in singul' hominib⁹ apparent.
Philosophia est ut nomē indicat studium sapiētię.
Philopomp⁹, i. quesitor honoris.

DE LITERA Q.

QVis & hic ꝓnomina prepositiua sūt.
Is & idem subiūctiua.
Quaten⁹ ꝑcat qua fine sicut hactenus hac fine.
Quatenus vero quoniā
Quam mox ꝑcat q̄ꝫ cito.
Mox vero ꝑ se ꝑcat postea vel paulo post.
Querere & requirere hoc differunt, quia requirere est diu querere.

DE LITERA R.

REgius puer est.
Regalis rege dign⁹
Rex qui regit regnum.
Relinquimus volūtate.
Deserimus inuiti.
Reuereor ad effectum.
Vereor ad metum dicit.
Reliquos dicimus relictos ab hominibus.
Cęteros ex illos quos ne scimus.
Recipimus rogati.
Suscipimus sponte.
Reperire aliquid nō quesitum.
Comperire autem aliqd certo scire.
Ridet q simpliciter ridet.
Deridet qui cum alteri⁹ irrisione & contemptu ridet.
Subridet q vultū ad modum ridentis mouet.
Rescimus ex alio.
Scimus etiā ꝑ nostram opinionem.
Rythmos, i. modulos.
Numerus ordo pedū dr.
Rōnalis quū de corporeis sermo est qua mens sola complectitur.
Moralis est q̄ docet mores limatā perfectionem.
Naturalis philosophia q̄ de diuinis corporib⁹ dis

putat, hę sūt philosophię tres partes.
Ridere concessum est.
Cachinatio vituperatur.

DE LITERA S.

Simulare est ostendere scire qd' nescimus.
Dissimulare est qñ scim⁹ & nos scire negamus.
Scelus crimen est.
Facinus etiam in laudē ponitur.
Solus qui à cæteris derelictus est.
Vnus initium multorū
Solitarius qui semper sine cæteris viuit.
Vnicus qui solus habetˀ inopia aliorum.
Sceleratus suo scelere vel alieno contaminatus.
Scelest⁹ exitij cogitator.
Scelerosus q quasi ĩsidiatˀ
Saturitas in cibo.
Sacietas in reliquis.
Spirare viuere.
Expirare mori est.
Sequitur pedibus.
Assequimur studio.
Sinus concauitate vestis receptabilis.
Gremiū vero accinctę vestis secretum.
Sæuus ore & verbere.
Crudelˀ sanguĩe mõstratˀ
Sepulchrū ubi corpora sepeliuntur.
Tumul⁹ q cineres tegit.
Monumentū sepultura qui circundatur.
Bustū in quo ossa sunt, quasi bene ustum.
Stilla cadit. Gutta stat.
Gutta nubiū Stilla situlę
Sors casus est.
Fortūa dea & ut qdā volūt.
Fors tanq̃ sors est.
Satiare & expellere hoc interest qd' inter diligere & amare, alteꝝ modesti⁹ alteꝝ cupidius.
Simulare aliqd fingere.
Insimulare aliquem falso accusare dicimus.
Sceleratum prauum.
Scelerosum vero scelere plenum.

Obſeruare vero reuereri dicimus.
Seruitiũ ipſam ſeruitutẽ.
Beneficium vero meritũ & officium.
Sordidũ & ſordidatũ idẽ intereſt, qd' inter obſcurum & obſcuratum, albũ & albatum, candidum et candidatum, alterũ enim natura, alterũ ex cauſa fit
Succenſere in re graui.
Iraſci in re leui.
Stultos tardiores ingenijs vocamus.
Inſanos ꝟo rõne carẽtes
Simultas maliuolẽtia latens eſt.
Odium vero apertum.
Simulamus ignota alijs
Diſſimulamus nota.
Sanguis cum intra corpus eſt dicit, ideo dictus qd' nos faciat, i. cõtinuet confirmat vel ꝙ nos ſentire faciat.
Cruor effuſus dictus eſt qd' ne corruere cerni poſſet.

Sanies vero cruor putri(dus.
Superbia eſt super abundantia.
Arrogãtia etiam in pauperem cadit.
Segnitia ad agendũ dicit
Secordia ad conſiderandum The. in an. Nihil loci eſt ſegnitiæ neq; ſecordiæ.
Statura corpori aſſcribit
Stat⁹ ad habitũ refertur, ergo ſtat⁹ eſt ſcænici ſtatura lõgitudo corporis.
Spes eſt boni expectatio
Metus mali expectatio.
Similis illius ad mores refertur.
Similis illi ad vultum
Suſcipimus ad animum & mentem refertur. Vt ſuſceptum pſice munus.
Suſcipimus corpore, ut ſuſcipiunt famulæ colla pſaq; membra.
Sumimus ipſi.
Secus aliter.
Accipimus ab alio ſic cũ dabimus dicendum eſt

accip̄e, cum p̄mittim⁹
ipſi tollere dicendū eſt ſu
me, non accipe.
Seruare aliq̄d cuſtodire
Haud ſecus non aliter.
Stips eſt nūmus ſignat⁹
Stipes vero fuſt̄ terre de
Sacrificare eſt ve- (fix⁹.
niam petere.
Litare eſt ꝓpiciare & vo
tum impetrare.
Scius ſecum.
Cōſcius cū alio ſcius eſt,
licet conſcium indifferen
ter poſitū legerimus.
Senſus dicūtur q̄ ſentiūt
Senſa que ſentiuntur.
Specula locus eſt eminēs
unde lōgius inſpici pōt.
Speculū deſpiciētiā ꝑcat.
Spera eſt glob⁹ ex ſolidis
Circul⁹ autē orbis q̄ cy-
clos grece dr̄ ē explanis.
Sagire ſentire acute ē, ex
quo ſagaces dicti canes,
is igitur qui ante ſagit,
quā oblata res dicitur.
Preſagire id eſt futura an
teſcire.

Sup̄ſtitioſi q̄ multos ac
falſos deos colunt.
Religioſi qui uni & vero
deo ſupplicant.

DE LITERA T.

Tacet q̄ deſinit loq̄;
Silet q̄ nōdū cœpit.
Tunc temporis.
Tum ordinis eſt.
Tenemus aliqua que ſūt
in noſtra poteſtate.
Sumimus poſita.
Accipimus data.
Tenet qui tenere cogit,
Detinet qui prohibetur
Tardus qui terit tempus
Iners qui ſine arte, nulli-
us officij capax.
Temperantia animorū.
Temperies corporis.
Tyronem rei militaris
rudem.
Veteranū vero dicim⁹ ex
ercitatum militem.
Terga hominum.
Tergora animaliū & pel
les hominum terga dici

mus, animalis tergus.
Terret qui temere cogit
Deterret qui prohibet ꝑ
seuerare.
Transffuga suos relinqt,
& ad alios vadit.
Perfuga simplex. Itaqꝫ
transffuga ut adiuuet, ꝑ-
fuga ut adiuuetur.
Turbā angustꝰ locꝰ facit
Frequentiā multitudo.
Tacemus consilia.
Reticemus dolores.
Tristis animo dicitur.
Truculentus vultu.
Tristis qui dolet.
Truculentus qui terret.
Templa esse dicūt singu-
lorū locoꝝ dijs attribu-
torum.
Delubra loca esse multa
rum ędiū sub uno tecto,
a diluuio pluuię munita
rum. Alij delubra dicūt
ea templa in quibus nūc
delubra corporū abluen
dorū more Dodonei Io
uis aut apollinis delphici
in quorū delubrꝫ lebetes
tripodesqꝫ visuntur.
Subsellia tribunalia sūt
triū viroꝝ q̄storū & hu-
iusmodi minora iudicia
exercentiū, qui nō in sel-
lis curulibꝰ nec tribuna-
libus, sed in subsellijs cō-
sidebant.
Terror metus cōtingēs
ex quo fit ut pudorē ru-
bor, sic terrorē pallor &
tremor & dentiū crepitꝰ
consequatur.
Timor metus mali ap-
propinquantis.
Pauor metus mētem de
loco mouens, ex quo il-
lud Ennij. Tū pauor mi-
hi sapiētiam omnem ex
animo expectorat.
Tubicines ad bellum vo
cāt milites rursum rece-
ptui canētes reuocant
Cornicines & buccinato
res quotiēs canūt nō mi
lites, sed eoꝝ signa obtē-
perāt ad nutum, aut cum
mouenda aut mota figē
da sunt.

Tuba directa cũ est appellatur.
Buccina quę in semetipsam æreo circulo flectit̃.
Cornu qd' ex virgę agrestibus argẽto nexum tẽpora cum arte & spiritu canentis flatu emittit auditũ. Per hæc autẽ tria indubitatis sonis agnoscit exercitus utrũ stare vel ꝓgredi, an certe regredi oporteat, utrũ longe prosequi fugientes, an receptui canere.
Tuor video.
Tueor defendo.

DE LITERA V.

VEstem fœminarum
Vestimẽtum virorum.
Vetus nouo comparat̃.
Vetustum ad antiquitatem refertur
Vicina loci.
Vicinitas personarum.
Virtutes animi.
Vires corporis.
Vlciscimur acceptam iniuriam.
Vindicam⁹ ne accipiam⁹.
Velocitas corporis.
Celeritas animi.
Viuus de victuro.
Viuens de mortuo.
Vim ĩpetu & iniuria constat.
Vires ad bonũ & corpus referuntur.
Voluntas animi.
Voluptas corporis.
Vlciscor te punio te.
Vlciscor de te vindictã de te sumo.
Venustatem muliebrem
Dignitatem virilem pulchritudinem dicimus.
Vrbem mœnia & tecta ciuitatis.
Ciuitatẽ vero cœtum ciuium dicimus.
Vanũ sine utilitate mẽtiẽtẽ.
Mendacem vero uti litatis causa dicimus.
Vir dr̃ eo ꝙ maior in eo vis est ꝗ̃ in fœmina.
Virtus a viro nomen accepit.
Verentur liberi.
Timent serui.

Venimus de libertate.
Incedimus inconsulto.
Vdū extra fit, i. infundit.
Madidū exudat humorē
Humidum est quod penitus madidum.
Vortex fluminis est.
Vertex capitis est.
Vultus mutatur.
Facies permanet.
Vultus est volūtas quę pro motu animi in facie ostenditur.
Facies oris species.
Vegetum incolume est.
Vigens forte, nam vegetum corporis, vigēs animi possumus dicere, ut in multis.
Vetustescere quæ vetustate deteriora fiunt.
Inueterescere q̄ meliora.
Venerē nr̄i nominant, q̄ dea ad res om̄es veniret.
Venustas a venere dicta est.
Versutos eos appello quorum celeriter versatur mens.
Callidos quorū tanq̄ manus ope sic animus usu concalluit.

HYERONYMVS CINGVLARIVS, Aurimontanus charis suis Salutem dicit.

¶ Mos erat apud priscos non ignobilis, strenas aut xeniola Calendis Ianuarijs pro fœlici ineūtis anni auspicio, quotānis charissimis suis missitare quod cum ex historiographorū tum poetarū monumētis vulgatissimū est. Ego itaq; cum erga studiosos omnis q̄ optime affectus sum, hęc Synonymorum Heteronymorūq; lucernulā ac lucubraciunculā hanc, faustissimis vestris noībus tibi Christophoro & Nicolao Seydelitz, ac omnib⁹ bonarū

literarū sectatoribus, veluti pro strena, aut ut vulgi more loquar, natalitio donario, emisi, quo vos primi literis, deinde claris facinorib9 exornare valeatis, qđ si egregie præclareq; cōfeceritis omne id virium quod ultra mūdanos deus dederit pro ingenij vestri incremēto, pro virili mea parte aperiam. Valete ex Paladio Aurimontanorū ludo, quarto Calendas Ianuarias Anno dñice incarnatiōis Tertio decimo supra millesimum quingentesimū.

IOANNES FERREVS HESSVS AD LECTOREM.

Siue per aonium iuuat acres flectere campum.
Cornipedes, presto meta petenda fiet.
Seu latio patrijs sermonem tersius ore,
Emunctum cunis fundere lector aues.
Ne varios pigeat latices haurire saporis,
Vunius e liquido Phocidos amne fluunt.
Abdida Palladij penetralia (crede) latebunt,
Vatis, ni gelido tempora fonte laues.
Præterea Clario, sacris tum digna Camœnis.
Si dixisse lubet, casta fluenta petas
Quę volo p̄ludāt sapidis Permessidos undis
Et tibi contingent Bellorophontis aquæ.
Ergo siti lassus quicūq;, hic ocyus esto.
Artubus & rediet quem petis usq; vigor.
Ast meritas Cyrrata pio pro munere grates.
Exigito pubes, Cynthius ipse monet

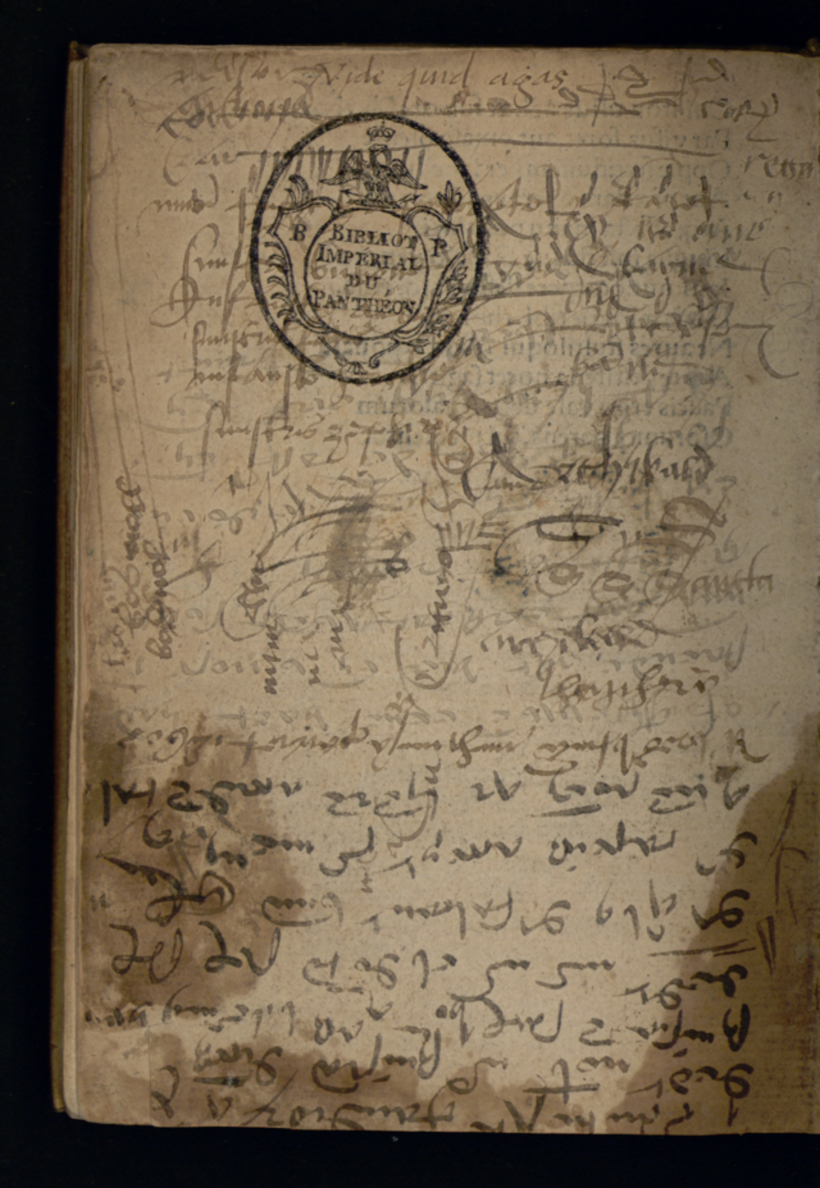
Exigito pubes, Cynthius ipse monet
Atria post annos pylios fer captet Olympi
Siderei, dulces quo duce tango lacus.

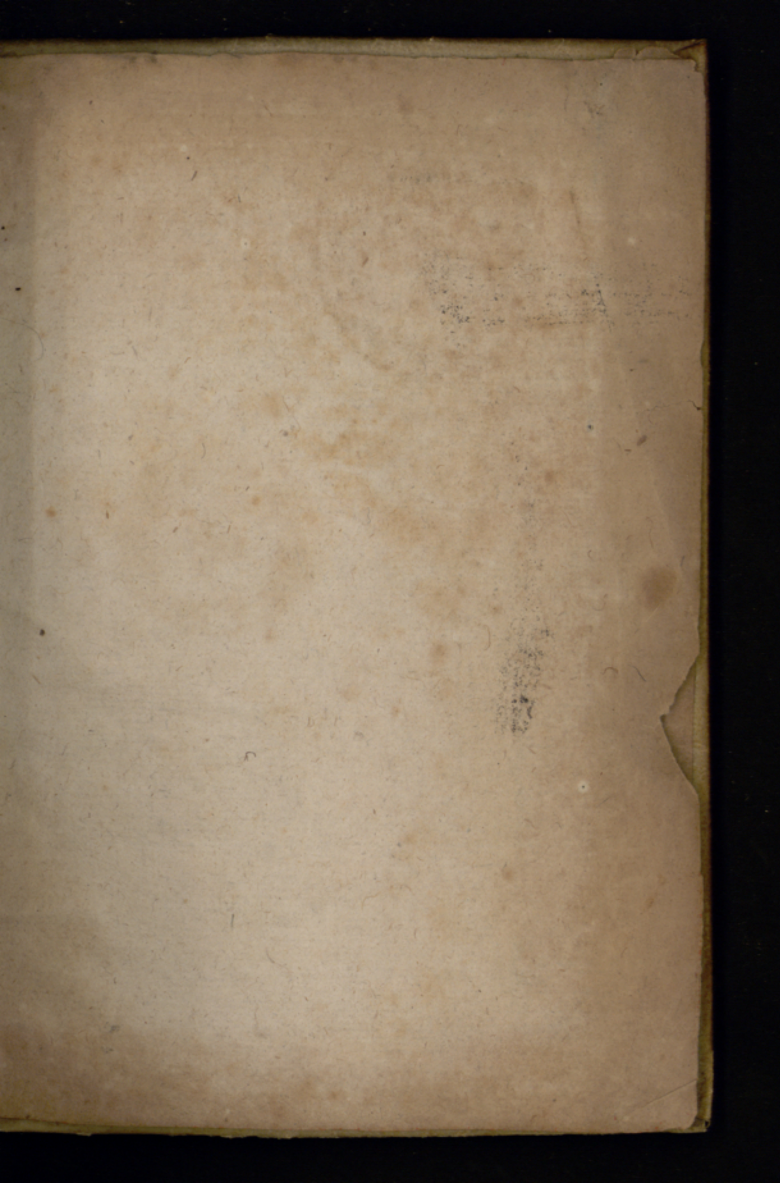
FRANCISCI SYLVII NOVIMONTANI. Endecasyllabon in Ronchisonum amusæum.

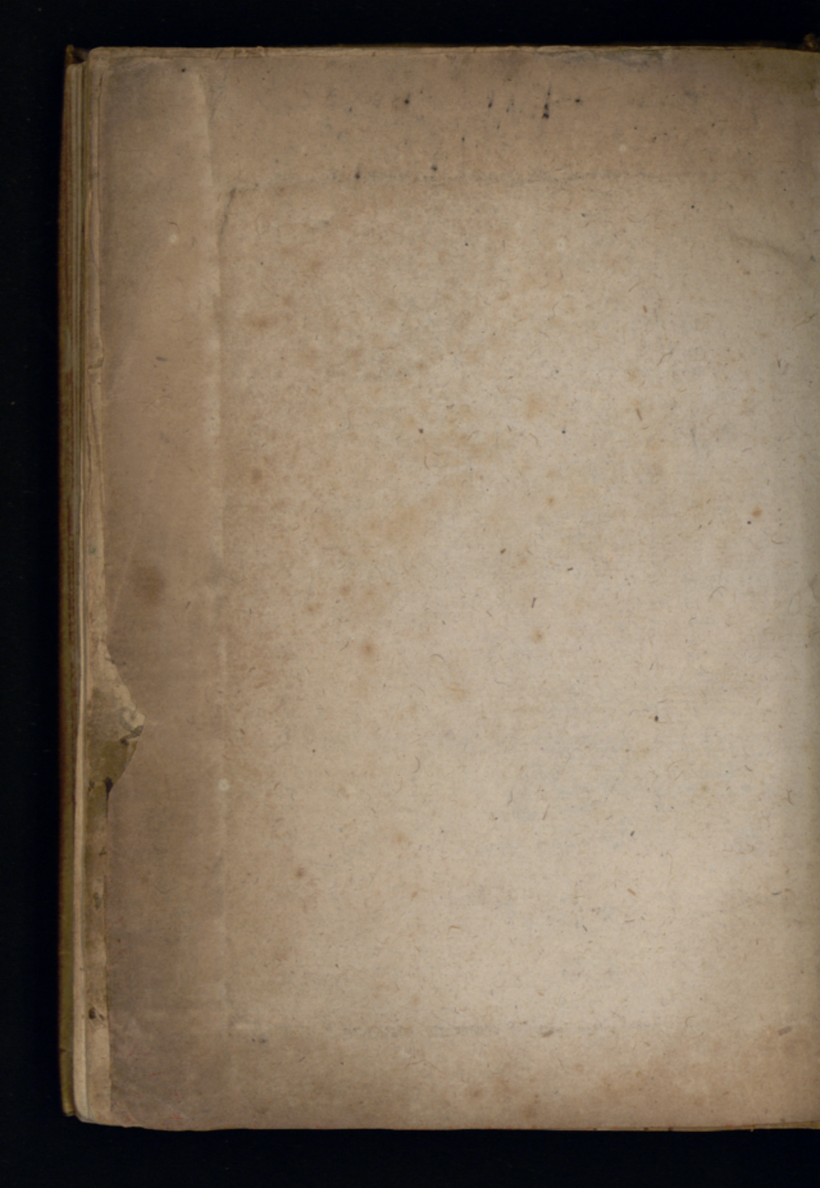
Adsis Critice Liuidis ocellis
Lustra Codiculum Synonymorum
Quem multis tulit auctor ex libellis.
Quos romanus ager colit per æuum
In charisq; tenet latina lingua.
Hunc tollunt nitidæ sub astra Nymphæ
Et tersis celebrant canuntq; scriptis
Quas mons Pierius tulit sub auras.
Quas pernase biceps alis sub umbra.
Et quas unda fouet nec insalubris
Quam produxit equus, cruore quondam
Natus gorgoneo, ungula iuuante.
Iam limas acies precamur infer
Libro, cerne stilo enitentiori
Excussumq; votis misselle cultis
Limatumq; manu seueriore
Librum, cui imposuit manum Machaon.
Extremam, & Podalyrius disertus.
Hinc absiste miser calumniari
Quos Phœbus decorat virente tymbra.
Aut librum facias venustiorem.

Cui non ullus adhuc sub ore Phœbos,
Par visus foret, aut omaso olente
Opple fœtidulũ miser labellum
Aut præclara opera eruditiorem
Atq; affecta manu politiori
Lingua infecta lue & malo veneno
Iam nunc carpere desine atq; cessa.
Doctor Pierie tibi choreæ.
Ne aures stultiloqui Midæ reponat.
Aut te pestiferis nocet sagittis
Paucis ergo vale decus malorum
Osorumq; parens, tui memento.

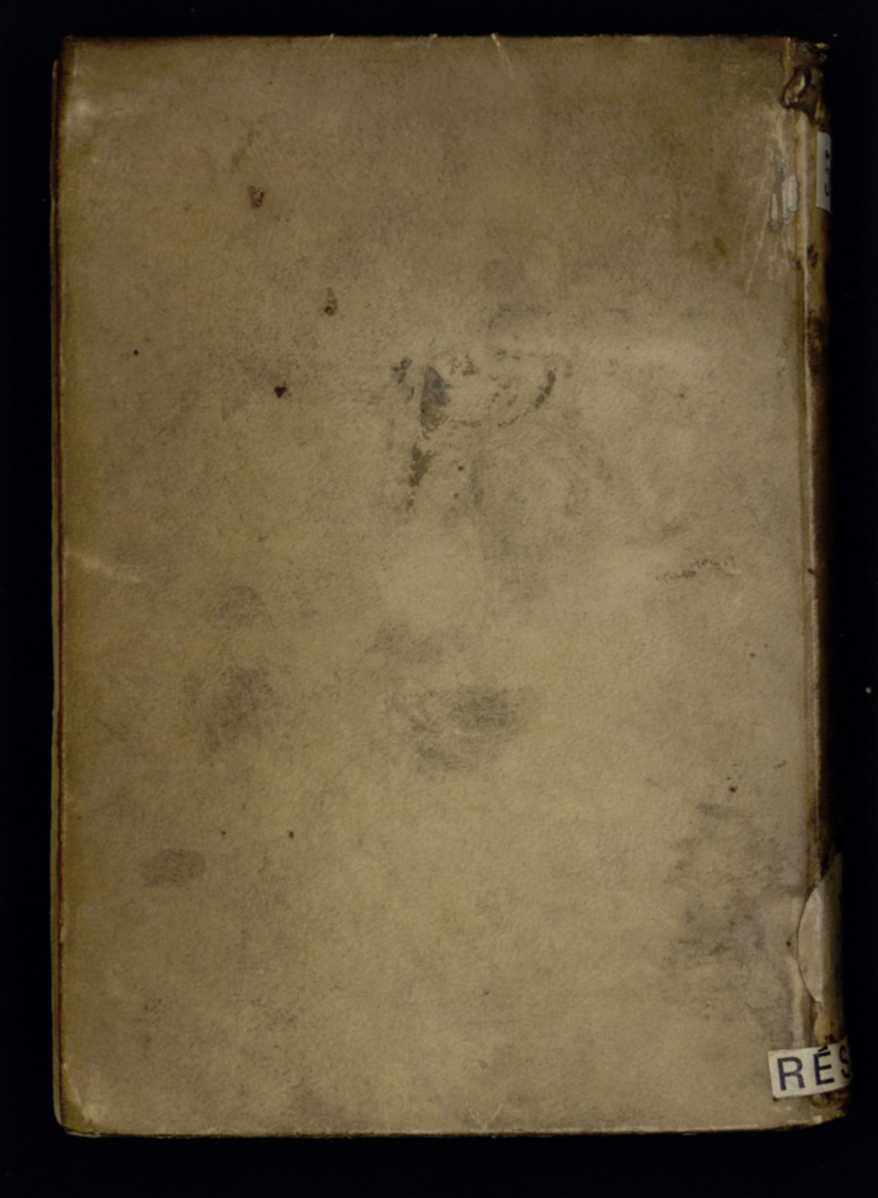
TEΛΟΣ.


Vide quid agas
B BIBLIOT P
IMPERIAL
DU
PANTHEON








RÉS



